

İsmail Biçen

1973 yılında Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde doğdu. 1992 yılının baharında, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde okurken özgürlük mücadelesine katılmak için yüreğiyle birlikte dağların yolunu tuttu. Ülkesinin dört parçasını gördü. 1999 yılının Ağustos'una kadar hep dağlarda mücadeleyle geçti zamanı. 1999 Ağustos'unda Amed'de yakalandı. Müebbet hükümlüsü olarak şu an Bolu F Tipi Cezaevi'nde yatmaktadır.

Yayınlanmış Eserleri:

Rosa Rosia Rosailda (Şiir- Cinius Yayınları, Kasım 2011)

DAĞIN ARDI

İsmail Biçen

AramAnı&Roman

Editör: Vedat Çetin

Mizanpaj: Aram

1. Baskı: Ekim 2013

Baskı ve Cilt:

Gün Matbaacılık

Reklam Film Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti.

Beşyol Mah. Akasya Sok. No: 23/A

Küçükçekmece İstanbul

Tel: 0 (212) 580 63 81

ISBN:978-9944-222-94-5

Aram Basım Reklam ve Yayıncılık

Sanayi Ticaret Limited Şirketi

Huzurevleri Mah. Sıtkı Göral Cad. Kurdi-Der Binası Kat3/3

Kayapınar / Diyarbakır

Tel: 0 412 238 30 71

email: info@aramyayinevi.com

www.aramyayinevi.com

DAĞIN ARDI

İsmail Biçen

AramAnı&Roman

Yıldızlardan dağlara ışık getiren o güzel ocuklara;

Toprağa düşen tüm yoldaşlarıma ...

İçindekiler

Önsöz yerine.....	7
Dağın Ardına Bakarken.....	9
Mart – Hêgasor.....	12
Nisan – Hêgaderê.....	21
Nisan – Alîmîra.....	45
Mayıs - Geliyê Koviya.....	95

İsmail'in Kitabını Okurken (*)

İsmail'in kitabını okuyorum üç gecedir
(...)
Roma'da Navona alanında bırakıp İsmail'i
Telazatar'a dönüyorum gecikmiş bir martı gibi
Yurdum diyebileceğim
Her yer kan-revan içinde, görüyorum
ve boğazlanmış bir ceylan gibi
Serilivermiş denizler ortasına
Önce İsmail orda, ne zaman gelmiştir
“Gümbür gümbür ve sonuna kadar, taa-sonuna
Sonuna kadar sevdaya, sonuna kadar kavgaya
Çatlayacak kadar sabırsızlıkla...”

İsmail'in kitabını okuyorum üç gecedir
Ve alnımı seher rüzgârına dayayıp sesleniyorum:
“-Ey usta!
nerde benim payım içtiğin baldırandan!.”*

(*) Ahmet Telli, Belki Yine Gelirim, Everest Yayınları, İstanbul, 2008, s. 56

Önsöz yerine...

Yaşamına anlam vermek için bir arayış içerisinde olur insan teki. Zihnindeki sorulara cevap ararken bir yol çizer kendine. Bu yolda bazen bir şiirin dizesi bazen bir müziğin ritmi bazen bir romanın kahramanıyla buluşur. Derken, ruh hali değişir.

İşte o zaman hayatın başka renkleri, farklı anlamı olduğunun ayırtına varır, o anın sonsuzluğuna yatırır kendini... Dilinden döken kelimeler yere düşürmeyip omzunda taşımak isteğiyle yüreğinde fırtınalar koparır.

Bir derdi olmalı insanın; hayatla, dünyayla... sonra oturup yazmalı. Sonra, hep bir boşluk bırakmalı metinler arasında. Okurlar o boşlukları doldursun diye büyük bir paylaşıma davet etmeli, ama sezdirmeden...

Yine de hep bir eksiklik olmalı o metinde...

Bir var oluş, bir kendini yeniden yaratma savaşına ait zamanda yazım sürecine giren insan teki, yazdıklarıyla yaşanmışlıkların arasında küçük bir gezintiye davet etmiştir okurlarını. Öyle sert ve acılı öyküler yazılmıştır ki, uykuları kaçırmaz her bir cümle... Öyle ki, “yaşamı uğrunda ölecek kadar seviyorlar!” şairiyle yola çıkmış savaşçıların hikâyesidir anlatılanlar...

Yaşanmamış saydığımız, görmezden geldiğimiz gerçeklerin anlaşılması için bir ayna tutarlar bize.

Yaşantılarıyla anlam arayışında olan savaşçıların ölümüne doğru gözü sakınmadan giderek bize cevaplarının bulunması gereken sorular bırakırlar. Bunlar sadece roman kahramanı değil, hayatın gerçekliğini yüreklerinde taşıyan kahramanlardır aynı za-

manda. Bu metnin yazarı ve bu anı romanı kahramanlarının dilekleri de var elbet...

Unutulmamak...

Bu nedenle yazmak serüvenine katılıyor İsmail Biçen; unutulmamak için büyüğü hayatın kapısını açmak için çabalıyor.

“Unutmak ihanettir!” diyordu hayata anlam katmanın ustası Che Guevara...

Unutulmasın diye yazıldı bu roman.

Unutulmasın ve hatırlansın diye yazıldı “Dağın Ardı”ndaki yaşanmışlıklar ...

Okunsun ve dilden dile anlatılsın; unutulmasın diye...

Dağın Ardına Bakarken

Yükseklerde kış boyu toprağı tutan karlar, yağmur ve bahar güneşi altında günbegün eriyordu. Güneye bakan yamaçlardaki karlar eriyip akmişti. Kuzey yamaçların güneş görmeyen yüzünde kışı andırır bir hava vardı. Dağlık arazide güneşten ve insanlardan kaçarcasına doğanın el değmemiş sarp yerlerinde ve kuytuluklarında bulunan karlar, uzaktan bakınca adeta büyük bir bohçayı yamamış beyaz bez parçasına benziyordu.

Şubat'ın ortasından Mart'ın ilk haftasına kadar aralıklarla düşen cemrelerle ısınan topraktan ve karların erimesiyle birlikte sular dan buharlar yükseliyordu. Ağaçlar tomurcuk açan dallarıyla çıplak yoksulluğundan az da olsa sıyrılmış, yaprak açmak için gün sayıyorlardı. Güney yamaçları çoktan yosun ve ot tutmuştu.

Gerillalar, kuzey yamacındaki güneş görmeyen kamplarından hasretle bakarlardı, yüzeyi güneşle ısınan güney parçasına. İçinde kaldıkları soğuk, karlı ve ürküntü veren büyük bir tepenin gölgesinde güneşe ve toprağa özlem biriktiriyorlardı.

Gerillalar savaşın ilk yıllarında kış kamplarını dağın, yüksek sırtlarının güney yamacına kurarlardı. Savaş teknolojisinin pek gelişmediğı o zamanlar, yerleşik kampları havadan tehdit edecek güçlü bir donanım ve savaş deneyimi yoktu ordu güçlerinde. Kamp için açılan kar patikaları ve yol izleri ciddi bir tehlikeye yol açmazdı. Bu nedenle gerillalar güneşli güney parçaları tercih ederdi. Hem karlar çabucak erir yerde kalmazdı hem de sıcak olurdu.

Dünya sanayisinin askeri alandaki hızlı ilerlemesi ve emperyal devletlerin işbirliği sonucu gelişen savaş teknolojisi ve araçları savaşlara yeni bir boyut kazandırdı. Egemen devletlerin savaş stra-

tejisi daha çok teknik askeri araçlar üzerinden yürütölmeye başlandı. Yüksek teknolojik kapasiteye sahip silahlar, etkin olarak kullanıldı. Buna karşın savaş teknolojisinden uzak ve kıt imkanlarıyla bir kalaşnikof ve el bombasıyla savaşılan özgürlük savaşçıları, teknik yerine her zaman taktik üstünlüğe yöneldi. Dağın ve doğanın varlığıyla bütünleşen gerilla, can güvenliğini de böylece sağlamış olurdu. Gerilla, çareyi savaşın ve yaşamın en temel ilkesini derinleştirmede bulurdu.

Teknik donanımlı hava saldırı araçları, kış aylarında sabit yaşamaya mahkum gerillanın kabusu oldu zamanla. Oldukça gelişmiş görüş kabiliyetiyle bu araçlar, en küçük bir ihmalkarlığı ve kural ihlalini affetmiyor, yer tespiti yapabiliyordu. Bunun için en korunaklı bölgeleri üs olarak seçmek önemli bir kış hazırlığıydı gerilla güçleri için. Savaşın geldiğı bu aşamada, güney yamaçlarının güneşli aydınlık arazisi artık kendini ihbar eden bir ajan gibiydi. Saklanmaya, gizlenmeye müsait yerler kuytuluklar, karanlık izbe yerlerdi. Kış boyu kolay kolay güneş almayan kuzey bölgeleri, değişen şartlar nedeniyle gerillanın yeni mekanı olmuştu.

Gerillalar mart ayının ortasında ağır kamp eşyalarını toprağın altına kazılan depo ve gömölere bırakarak doğaya açıldılar. Üslendikleri alanın adı, “Şehit Remzi Bölgesi”ydi. Bu bölge Lice, Genç, Kulp ve Solhan ilçelerinin arasında kalan sarp, dağlık ve ormanlık bir alanı kapsıyordu. Solhan tarafı daha çok, yüksek çıplak yayla sırtlarıyla çevriliydi. Kar nedeniyle henüz tüm arazi üslenmeye ve hareket etmeye açık değildi. Adım adım araziye yayılmak, bahar döneminin hareket tarzıydı. Gerillalar kaldıkları noktayı yedi sekiz günde bir değiştiriyorlardı. Çıkardıkları keşif timleriyle en yakındaki karakollar gözetleniyor, düşman askerleri izleniyordu.

Kış boyu ideolojik ve siyasi eğitim alan gerillalar, askeri ve taktiksel açıdan bahar hamlesini başarıyla gerçekleştirmek için, yoğun hazırlıklar içerisinde zamanı kullanmış oluyorlardı. Kuzey Kürdistan’da 1994 yılına kadar gerilla güçleri bahar atılımında başarılı

eylemlerde bulundu ve düşmana büyük çapta zayıatlar verdirdi. Devlet 1994 yılının başında “Topyekün Savaş Konsepti”ni devreye soktu. Önce kırsal alandaki yerleşim alanları, köyler boşaltılarak ordunun gayri nizami harp kuvvetleri, geniş ölçekte insansız topraklar oluşturdu. Ardından elindeki yüksek teknolojiyen de faydalanarak araziye gerilla gibi kullanma yoluyla, gerilla güçlerinin olası bahar eylemlerini önlemeye çalıştı. Yer yer başardığı da oldu. Devlet güçleri 1995 yılı ile birlikte deneyimlerinden çıkardığı sonuçlarla bahar mevsiminin ilk günlerinde, mart, nisan, mayıs aylarında kapsamlı büyük askeri operasyonlara başladı.

Devlet güçleri kış uyuşukluğunu üstünden atamamış, araziye derinliğine ve genişliğine kullanma kabiliyeti ve imkanından yoksun gerilla birliklerini, darbelemenin önemini anlamıştı. Önceki yıllarda olduğu gibi karakollarında, diğer kalıcı üs bölgelerinde gerillanın gelip onlara saldırı gerçekleştireceği anı beklemiyordu artık. Güçlü savunma stratejisi için aktif saldırı konumundaki ilk saldırının önemi çıkmıştı açığa. Yeterli ve doğru hazırlık çalışmalarıyla yapılacak ilk saldırı pozisyonunun, savaşta psikolojik ve askeri açıdan büyük üstünlük sağlayacağını iki taraf da savaş deneyimlerinden biliyordu artık.

1995 ve 1996 yıllarında Garzan ve Amed eyaletlerindeki gerilla birlikleri, Türk ordu güçlerinin kapsamlı bahar operasyonlarında ağır kayıplar verdi. Düşmanı cesaretlendiren bu operasyonlar, aralıksız operasyonlara dönüştü. Askeri operasyonlarla birlikte yoğun bir psikolojik yıldırma hareketi, devletin tüm kurum ve kuruluşlarıyla yürütüldü. Devlet güçleri yoğun askeri yönelimlerle halkı sindirme, gerillayı insansız dar bir arazi parçasına hapsetme ve gelişmiş savaş teknolojisiyle gerillanın eylem gücünü kırma, partiyi marjinal çizgiye çekmeye çalıştı. Bu yapılamazsa dahi, en azından böyle bir psikolojik algıyı halkta ve kadro da yaratmaya çalıştı. 1997 yılının sonuna kadar bu çabalar ve yönelimler eksilmeden aralıksız sürdü.

Mart – Hêgasor

Şehit Remzi Bölüğü böylesi bir atmosferin içinde, 1998 yılının bahar başında, kış kampından çıktı. Pratik sahaya çıkmanın heyecanı ve coşkusuyla yürüdü dağ patikasını genç savaşçılar.

Bölük kademe kademe araziye açıldı. Güvenlik düşüncesinin ön planda olduğu bu aşamada, uygun yerlerde üstlenerek düşman üstlerinin ve olası hareket bölgelerinin izlenmesi temel çalışmaydı. Tüm arazi manevra hareketına açık olmadığından; daha çok keşif, izleme, istihbarat ve eylem süreci için ön taraflarda cephane ve erzak hazırlığıyla geçecekti ilk zamanlar.

Geçen sonbaharın sonuna doğru bölük komutanı değişmişti. Bölük komutanı akademiden yeni gelen iki dönem üst düzey eğitim çalışmalarından geçmiş, sıcakkanlı verdiği sözün sorumluluğunu anı anına hisseden başarı arzusuyla dolu ve istekli bir gerillaydı. Bölük komutanının kış süreci boyunca yaptığı eğitimlerle, parti düşüncesi üslubu ve anlayışını arkadaşlarına taşıma çabası tüm bölükçe olumlu karşılanmıştı. Çabası takdir ediliyordu. Kısa sürede aralarında karşılıklı sevgi oluşmuştu. Yoldaşlık sevgisine dayalı bu ilişki, içinde barındırdığı saygıyla birlikte bazen bir resmi ilişkiye de bürünürdü.

Kış boyu çeşitli hava keşif uçuşlarıyla rasgele kimi dağlık alanlar ve derin vadiler bombalandıysa da, Şehit Remzi Bölüğü pek etkilenmedi. Kış eğitim çalışmaları sabote olmadı, kesilmedi. Gerilla mangalarının kaldığı sığınıklar ve okul, yeraltı sığınaklarında yapılmıştı. Mutfak ise dere kenarında yamacın içine girilecek şekilde, oyularak görünmez kılınmıştı. Arazi dokusunu bozmadan araziye yerleşmek, uyumu korumak en mükemmel kamuflaj tar-

zıydı. Bu şekilde her arazi ve dağ şartları gerillayı korur, korunağı olurdu. Gerilla ile dağ ilişkisinin hikayesi buradan gelirdi. Geçmişten günümüze değin kaybettiğini kimliğini ve kaptırdığı vatanını kurtarma yolunu hep dağlarda bulurdu Kürtler.

İyi, güçlü bir kış kampı sürecini ardında bırakan bölük, Lice-Genç yolu üzerine yerleşen düşman birliklerinin istikametine doğru adım adım yayılmayı, ilk hareket tarzı olarak benimsedi.

Bölük komutanı Kesran, 1992 yılından beri Zagros-Botan sahasında kalmıştı. Teorik ve siyasi eğitim için 1996 yılının sonlarına doğru Akademi'ye gitmiş, 1997 yılının Kasım'ında Amed eyaletine gelmişti. Şehit Remzi Bölge Komutanlığı eyaletteki ilk göreviydi. Bölgede bir bölük gerilla gücü bulunuyordu. Bölük iki erkek takımı ve bir kadın takımından; her takım da iki mangedan oluşuyordu. Mangalar 6 ve 7 kişilik timler şeklinde örgütlenmişti. Toplam sayı 40'ı aşıyordu.

Kesran, Amed arazisine, bölgedeki savaş tarzına ve arazi yapısına yabancıydı. O da bunun farkındaydı, içinde daima bunun sıkıntısını taşıyordu. Pek kimseye sezdirmezdi, ama bu durum bazen kaygılı bir ruh halini yaratıyordu kendisinde. Her seferinde, iç kaygılarını bir şekilde bastırıyordu. Ana düşüncesi, kış boyu eğitim çalışmalarında ve arkadaş sohbetlerinde, duruşundan tanıyacağı tecrübeli cesur ve gayretli savaşkan yoldaşlarıyla, ilk zamanların dezavantajını, kendisinde belirecek olası kararsızlıkları gidermek için, kolektif bir çalışma tarzıyla kayıp vermeden, birkaç eylemle yaza çıkmaktı.

Nitekim ilk keşif grubunu oluşturdu. Yanına dört arkadaşını alarak, Mıstan köyünün yukarısında bulunan dağlık ve gür ormanlık arazinin sırtlarında, küçük vadi ve derelerinde bir hafta kaldı. Civarda bulunan Yayla ve Bawer de karakollarını gözetleyip karakolun tepe birimi başta olmak üzere nöbet değişim güzergâhları ile mevzilenme sistemlerini, yerinde gördü. Dönüş yolunda yanındaki eski arkadaşlarının ısrarıyla, ekmeğiyle meşhur

Mıstan köyüne uğradılar. Köye vardıklarında hava iyice kararmıştı. Köyün girişinde “hangi eve gidelim” konuşması arasında bir arkadaşın “Şehit Yaşar hevalin evi” sözü dikkatini çekti.

“Köyde şehit bir arkadaşın ailesi mi oturuyor?” diye araya girdi Kesran.

Arkadaşları, “Heval, 1992 yılında şehit düşen Yaşar arkadaşın ailesi var bu köyde, çok değerli bir ailedir. Genelde her yıl uğrar, hal hatırlarını sorar, bir ihtiyaçları var mı diye bakarız,” dediler.

Bunun üzerine, Kesran’ın “E hadi gidelim o zaman” sözüyle o eve gittiler. Kapı birkaç kez vurulduktan sonra sessizce açıldı. Kapıyı açan orta yaşlı kadının gözlerinde, kaygı ve merakla iç içe geçen derin bir huzursuzluğu sezdi Kesran.

“Merhaba em hevalin” (*) diyerek içeri girme izni istediler.

Kadın ses çıkarmadan eliyle içeri buyur etti kapıdaki gerillaları. Dar bir aralıktan sonra odaya girdiklerinde, içeride yaşlı bir kadın ile ihtiyar bir erkeği yanan sobanın başında gördüler. Yıllar önce Hêgaderê’de vurulan gerillanın anne babasıydı oturanlar.

“Şeva we bi xêr” (**) diyerek her beş gerilla, duvar kenarına serili şilteler üzerine bağdaş kurarak oturdu. Hal hatır sordularsa da, ihtiyarlar ilgisiz, kuru ve soğuk bir sesle “Şükür Allaha” dışında bir şey demedi. Bir müddet sonra, gerillalar arasında Koçer, Dijwar, Lêdan ve Raman’ın simaları tanıdık gelince ve seslerinin ayırtına vardıklarında gözlerinin içinde parıldayan ışık önce yüzlerini aydınlattı, ardından gülümseyen bir edayla hoş bulmanın sevgisiyle kadir kıymet bildiler. Bu durum Kesran ve arkadaşlarını rahatlatmıştı. Kesran eyalette ve kendi gerilla pratiğinde ilk kez bir yerleşim alanına geliyordu. Bağımsızlığı ve özgürlüğü uğruna yıllardır savaştığı halkının evine, ilk kez misafir oluyordu. Bu alışık olmadığı tablo onu çok heyecanlandırdı. Daha önce kaldığı Zagros ve Botan Eyaletlerinde -ki bu sahalır İran ve Irak’a sınır bölgeleri ol-

(*) Biz arkadaşız.

(**) Hayırlı geceler.

duğundan- savaş güçleri savaş konseptleri uyarınca sınır hattındaki tüm yerleşim yerlerini zorla kaldırmış, geniş bir insansız alan oluşturmuştu. Savaş literatüründe buna “ölü topraklar” deniliyordu. Gerillayı halktan kopuk ve uzak tutarak, geniş arazide kuracağı kale gibi karakollarla uğraştırıp gerillanın devrimsel çıkışını durdurma ve gerillayı bir hatta tutma üzerine kurulu bir anlayıştı bu stratejinin amacı.

Her iki tarafta da ilkin görülen ihtiyatlı davranışların yerini, doğal ve içten bir yakınlığa bıraktı. Ev içinde bir hareketlenme başladı. Önce sofra bezi yere serildi. Kapıyı açan utangaç kadın, sofra hazırlıklarını yapmak için koşuşturuyordu. Eyvanda hazırladığı jaji, (*) yoğurt ve dut pekmezinden oluşan yemekleri sofraya dizdikten sonra, demliği getirip bardaklara çay doldurdu misafirlerine. Kesran’ın asıl dikkatine ve ilgisine mazhar olan açık sarı renkteki tandır ekmeğiydi. Orta incelikte açılmış ekmeğin temiz bir undan yapıldığı besbelliydi. İnce nakışlar gibi işlenmiş kızarmış ekmekler, sarı ile kahverenginin doğadaki müthiş uyumunu gözler önüne sererken, bir parça ekmekle jajiyi ağızlarına atmaya başladılar yol yorgunu misafirler. Çıtır çıtır tadı vardı Mistan ekmeğinin. Diğer dört gerilla bir kez daha aynı tatla buluşmanın memnuniyetiyle, beyaz torba beziyle işlenmiş sofra bezinin üzerindeki yemeği yerken, Kesran’ın ağzı mercimek, bulgur, kuru fasulyeden sonra değişik bir tat almanın hoşnutluğu içerisindeydi.

Yemek boyunca ne gerillalar konuştu kendi aralarında ne de ev sahipleri söze girdi. Adap ve kuralları uyarınca, yemek esnasında misafirlerini rahatsız etmemek için konuşmazdı ev sahipleri. Gerillalar da yemekte sohbet etmenin halkın geleneklerine pek uymadığını bildiklerinden, bu sessiz seremoni on beş dakika kadar sürdü. Ardından sofra başındaki misafirler birer birer “Xwedê zêdekê”(**) diyerek kalktılar sofradan.

(*) yabancı sarımsak, taze soğan, yoğurt ve tereyağı karışımından yapılan çökelek

(**) Allah ziyade etsin.

Eve girerken Kesran'ın merak ettiği ve önemsemediği şey, şehit bir arkadaşın ailesini ne derece teselli edebilecekleriydi. Varlıkları acaba vurulan oğullarının yerinin doldurabilir miydi, anne ve babası için. Parti eğitimlerinde “Şehit ve Şehitlik Gerçeği” dersi, şehit düşen arkadaşların vasiyeti ve onlara güvenle emanet ettiği değer üzerineydi. Gerillalar için şehit ailelerin korunması ve asla unutulmaması, ilkelerin başında gelirdi. Bu değerler Parti, Önderliği ve kadroları için en hassas mücadele değerleriydi. Akademide aldığı Önderlik eğitiminde bu gerçeği yakından görmüştü Kesran.

Bu düşüncelerle birlikte, arkadaşları yaşlı ana babaya çocuğunu hatırlatmaz mıydı? “Şehidin anne ve babası duygulanıp çocuklarının yokluğunda daha bir kabuğuna çekilmezler miydi?” endişesi Kesran'ı düşündürüyordu.

Gece karanlığıyla birlikte saat de kendi mecrasında ilerliyordu. Nedense gecenin ileri saatlerine doğru sohbetler daha bir derinleşiyordu. Aradaki görünmez engeller kalkıyor ve insanlar içten, duygulu konuşmaya koyuluyordu. İstisnasız dünyanın her yerinde olan bu durum Şehit Yaşar'ın evinde de belirmeye başlamıştı. Sohbet hal hatır sormalar, köyün durumu, yaşam ve geçimleri, yakındaki Bawêrdê karakolundaki askerlerin ne sıklıkta ve hangi güzergahta köye geldikleri üzerine, soru cevap şeklindeki kısa konuşmalarla ilerlemişti.

Dilden dökülen her cümleyle birlikte sevgi ve hasretle, yanan yüreklerle, bakışlarını bir yere bir gerillalara yöneltti yaşlı çift. Daha önceki yıllardan bildikleri; grubun en küçüğü Lêdan'ı sobanın yanına çağırdı yaşlı anne. Lêdan, Kesran'a kaçamak bir bakışla ne yapması gerektiğini sordu, ama cevabı beklemeden utangaçça süzöldü sobaya doğru.

“Oğlum, canımın içi bu kış üşümediniz değil mi?”

“Yok, ana” dedi Lêdan, “gerilla hiç üşür mü?”

“Ne yediniz ne içtiniz var mıydı erzakınız? Yetti mi aç kalmadınız ya?” Yaşlı kadın, sorularıyla kendi kendine konuşur gibi kendi iç

dünyasına dalmışçasına içli ve kısık sessiyle konuşurken eliyle başını arada bir okşadığı Lêdan'a sorular soruyordu.

“Halkımız sağ olsun,” dedi Lêdan tok bir sesle. “Herkes karneyle aldığı erzaktan bir pay da bize ayırdı; yetti ana, yetti,” dediğinde, yaşlı kadın Yaşar’ını okşar gibi elini bir kez daha küçük gerillanın başına götürdü, bir süre daha okşadı. Nasırlıydı elleri, her acıya tanıktı...

Analık sevgisi ve oğul özlemiyle sarıldı Lêdan’a ve usulca yanaklarından süzülen gözyaşlarını diğer çocukları görmesin, üzülmesinler diye peştamalinin ucuyla silmeye çalıştı. Bu duygulu anlar, odada bulunan herkesi etkisi altına almıştı. Yaşlı ananın içli sesi, gerillaların yüreğine dokunmuştu. Gözyaşları herkesin içini deşen bir bıçak gibiydi. Herkesin genzi bu acıdan yandı. Kesran, bu ağır havayı dağıtmayı aklından geçirdiyse de, geç kaldı.

Yaşlı adam daha erken davranarak “Bese, de bese!” (*) diye eliyle eşinin omzuna dokundu. Şehit Yaşar’ın anne ve babası, her gerillada çocuklarının suretini görüyordu. Her gerilla, kadın-erkek, vurulan çocuğundan bir parça taşırdı, o yangın yeri yüreklerine. Tam altı yıldır hiç sönmemişti içlerindeki ateş. Yaşar’ın arkadaşları üzülmesini diye üzüntülerini, yanan bağrırlarını, hep içlerinde tutuyorlardı. Bazen evde kimseler yokken, baş başa kaldıklarında Yaşar’ın siyah beyaz vesikalık resmini çıkarırlardı sandıktan. Karşılarına bir yere bırakır uzun uzun bakarlardı hiç konuşmadan. Yürekleri yangın yerine dönüşür, dayanılmaz acıya boğulurlardı. Ana sevgisiydi bu. Bu anlarda, hiçbir güç duygularıyla baş edemez, söz geçiremezdi. Yıkılırdı bentler. Çocuğuna karşı yıllardır biriktirdiği özlemi büyütürdü. Yaşar’ın arkadaşlarını gördü mü başlangıçta ne kadar kendini tutsa da, sonrasında dayanamaz, oğlunu ona hatırlatan ve anlatan bu dağ insanlarına açardı yüreğini. Kollarını açıp onları kucaklar, hasretle öper, saçlarını koklardı. Her soluğunda bin ah çeker ama kimselere duyurmazdı.

(*)Yeter artık yeter!

Arkadaşları, Yaşar'ının suretini, bakışlarını, kokusunu getirirdi dağlardan. Çocuğunun dava arkadaşlarından kopmamak için ölüm pahasına da olsa kalmıştı köyde. Yaşar'ın şahadetinden sonra, köye ve civar mezralara yoğun askeri operasyonlar olmuştu. Kırsal alanların bombalanmasıyla hayvanlar telef edilmiş, gerillanın korunacağı ormanlıklar ateşe verilerek köy dışındaki tarla ve bahçe gibi ekili araziler yakılmıştı. Hiçbir insani hak ve hukukun tanınmadığı, yasanın dikkate alınmadığı gayri nizami harbin, özel kuvvetlerce yürütülen vahşi bir savaşın dönemi, o yıllar. Birçok köy ve mezra zorla boşaltıldı. Aç perişan kalmamak için şehirlerde köye dayalı yaşamı bir şekilde sürdürmek isteyen yöre halkı, tüm ölüm riskine rağmen yaşlıları köyde bırakmaktan başka çareleri olmadığını düşündü. Zaten yaşlılarda da derin bir köy, toprak sevgisi vardı. Onlar asla bu yaşlarından sonra şehirlerde, bağ bahçelerinden, çeşme sularından ve hayvanlarından uzak yaşayamazlardı. Köy yaşamı ihtiyarların tüm hayatıydı. Yaşar'ın anne babası da köyde kaldı. Büyük çocukları yıllardır Diyarbakır merkezinde iş sahibiydi, ekonomik durumları iyiydi. Herhangi bir geçim sıkıntısı yoktu. Büyük oğulları her ne kadar köye gelip onları şehre götürmek için dil dökmüşse de ikna edememişti onları.

“Bu yaştan sonra bizi çocuklarımızdan, oğul ve kızlarımızdan, toprağımızdan ayırma” demişlerdi, “ömrümüzün bu son demlelerini Yaşarımızla geçireceğiz. Gayri başka hayat ölümdür bize!” diyerek köyde kalmaya devam etmekte diretmişlerdi.

Büyük oğulları, ana ve babasını götüremeyeceğini anlayınca, ailesiyle birlikte küçük kardeşlerini yanlarına katıp gitmişlerdi köyden. Bazen gelinlerden biri köye gelip günlük ihtiyaçlarını karşılamak için yanlarında kalıyormuş bir süre.

Yaşlı kadının içli hali ve yaşlı adamın kendi iç dünyasında yaşayıp sessizliğe gömülmesi karşısında; Kesran ve arkadaşlarının söyleyecek sözleri de etkisini yitirmekteydi. Bu ağır atmosfer içerisinde sıyrılan Kesran toparlandı, sorumluluğunun bilinciyle

yaşlı kadına yanaştı:

“Biliyoruz ana, acın büyük ve sonsuz. Hiçbir şey oğlunu gençecik yaşta savaşta kaybetmiş bir ananın acısını kolay kola dindiremez. Ne kadar seni teselli etmek istesek de, ana yüreğinin, yitirilen oğul için asla teskin olamayacağını birçok şehit anasında gördük. İnanın o ana tanık olan her gerilla arkadaşımız, içinden ‘Arkadaşımın yerine ben öleydim,’ demiştir” diyerek çaresizliğin ve acının içerisinde kıvranarak sessizce gözyaşı döktü.

Kesran’ın bu sözlerine yaşlı kadın daha bir duygulandı. Sonra yüzü hafif aydınlandı.

“Bilirim oğul, bilirim,” dedi yaşlı kadın, “hepiniz benim için Yaşar’sınız. Yaşar’ımı toprağa verdiğim gün binlerce Yaşar’ımın olduğunu, artık tek bir Yaşar’a değil binlerce Yaşar’a analık edeceğimi yeminle söyledim Yaşar’ın mezarının başında.”

“Öyle ana, öyle” dedi Kesran, zorlukla nefes alıp verdi. “Hepimiz senin çocuklarınız, Yaşar’ın izinden giden oğulların kızların var. Bak buradaki arkadaşlar beş altı yıldır hiç ailelerini görmemişler, ama halkımızdan birilerini gördüğümüzde, bir köy evinin eşiğine adım attığımızda kendi ailemizin kokusunu alır, kendi anamızın elini öper gibi içtenlik ve sevgiyle öperiz içerdeki ananın elini. Onun da, kendi evladını bağrına bastığı gibi bizi sarıp sarmaladığını hissederiz. Biz hepimiz sana birer Yaşar olmak için onun izinden gidiyoruz. Şehit arkadaşımıza layık olmanın yolu, onun uğruna şehit düştüğü davayı zorluk altında da olsa zafer için kanımızın son damlasına kadar taşımaktır.”

Zaman gecenin içine iyice yerleşmişti; yeni bir gün için ileri sa-
yıyordu artık. Gecenin bu geç saatini Kesran ve arkadaşları, kol-
larındaki saate bakarak fark etti. Kesran için şaşırtıcı olan
ihtiyarların bu vakte kadar hiç uyuşukluk ya da uykularının geldi-
ğine dair küçük bir belirti göstermemiş olmasıydı. “Yıllardır süren
bu hengame ve teq u req içerisinde acının izinde acaba zaman
kavramının dışına mı çıkmış bizim ihtiyarlar” düşüncesi aklından

geçti. Kesran gülümseyerek, “Ana bize müsaade, artık kalkalım, yolumuz uzun,” dedi, “daha çok gelir elini öper, ekmeğini yeriz iznin olursa,” diyerek gitmek için kalkıp hazırlığa giriştiler.

Gece boyu yapılan sohbetin etkisinin izleri, yaşlı ana ve ihtiyar babanın gerillalara sımsıkı sarılmasıyla, bir kez daha hissedildi. Tabi küçük gerilla Lêdan’a öpücükler, daha fazla ve güler yüzle uğurladılar. O da aynı güler yüzle ve biraz da daha fazla ilgi görmenin memnuniyetiyle olacak ki, arkadaşlarından daha sıkı sarıldı yaşlı çifte. Evin gelini, elinde gruba yetecek kadar erzak olan beyaz bir torbayı, grubun en iri yarısı olan Koçer’e uzattı. Koçer, erzak torbasını üç arkadaşı arasında, kapı önünde paylaştırdı ve her biri, payına düşeni sırt çantasına alarak çıktılar evden.

Nisan – Hêgaderê

Baharla birlikte, güvenlik tedbirlerini elden bırakmayan bölük yayılmaya başlamıştı. Bölüğün ilk keşif grubunun kuruluşu, eyalete yeni gelen Komutan Kesran’ndan ötürü hem araziyi tanıma hem de düşmanın yerleşik düzenini, savunma sistemini ve olası hareket güzergahlarını öğrenme amaçlıydı.

İlk keşif grubu normal keşif gruplarına göre daha çok kaldı arazide. Geride kalan bölükteki gerilla grubu ise kış eğitim döneminden kalan derslerle günlük siyasi eğitim çalışmalarını sabah saatlerine kadar sürdürdü. Öğleden sonra ise tepecilerin “güvenlik tekmillerine” göre arazinin yapısına uygun mevziler kazarlardı. Özellikle kayalık olmayan arazilerde toprağın kazılmasıyla hazırlanan mevziler, gerilla güvenliği için olmazsa olmaz kurallardan biriydi. Düz çizgi şeklindeki mevziler yerine L, Z, N harfleri şeklindeki mevzi tipleri daha çok yapılıyordu son yıllarda. Gizlilik açısından arazi yapısıyla birlikte alanın ormanlık olup olmaması da göz önüne alınarak, üstü kapalı mevzilerde yapılırdı bazen. Hem kobra tipi saldırı helikopterlerinin hava saldırısından korunmak için hem de ani nokta baskınlarına karşı mevzi tutmak, güven verirdi gerillalara. Daha sonra şayet temas ile birlikte çatışma süreci, tarafların savaş kabiliyeti ve cesareti, akşam karanlığına kadar durumu belirlerdi. Akşamla birlikte çatışmadaki gerilla grubu için zaman manevra zamanıydı. Haber bültenlerinde alışlagelmiş bir söylemdir, “gece karanlığından faydalanarak kaçtılar!” sözü. Bu bir itiraftır ya da hakikatin bir yüzüdür. Gerilla gecenin yoldaşdır. Öyle ki bu klişe cümle gerillalar arasında takılma yollu söylenirdi, bir eylem anısı anlatımında ya da başarılı bir eylem son-

rası verilen molada ve gülüşmeler karıştırdı karanlığın ruhuna; içten, sahici ve yorgun...

Hêgaderê'nin arka tarafında kalan bölüğe doğru yola çıktı keşif faaliyetinden dönen grup. Hêgaderê'nin dibinden akan büyük Ezinan Deresi'nin ağaçlıklı kısmında kaldıkları noktayı son kez kontrol edip yol almaya başladılar zirveye doğru. Hêgaderê yamaçlarından birçok keçi patikası geçirdi. Buraları iyi bilmeyenler patikaları rahatlıkla karıştırır ve hesapta olmayan yerlerden çıkabilirlerdi. Yine Genç tarafından, Lice istikametine uzanan sırtın aşağısına doğru, birbirinden küçük vadi ve derecikle ayrılmış sırtlar, birbirine benzer çok sayıda yamaç oluştururdu.

Baştan sona meşe ve palamut ağaçlarıyla kaplıydı Hêgaderê. Arkasını Genç'in Şatos Tepesi'ne yaslamış Lice'ye doğru bakan uzun ve büyük bir balina misali Lice'nin Hêdik dağına karıştırdı ön tarafı. Bir dağ kadar yüksek ve geniş hacimliydı. Öyle ki tam karşısında yol boyu paralel uzanan Koî Spî (Beyaz Dağ) bile bu kadar geniş ve büyük ölçekte araziye oturmamıştı.

Gerilla açısından da engin ve ağaçlarla kaplı ormanlık sırtlar, vur kaç eylemlerine ve kısa sürede izini kaybettirip düşmanın menzilinden çıkma açısından, önemli avantajlar sağlardı. Ordu güçleri operasyonlarda ilk önce Hêgaderê sırtını baştan sona tutardı. Alan güvenliğini sağladıktan sonra gerillanın izini sürerdi arazide. Akşam saatlerine varmadan arazinin her yanına dağılmış asker grupları, güvenli alan olarak tuttuğu Hêgaderê'deki mevzilerine çekilirdi. Birçok çatışmaya ve silahlı eyleme tanıklık etmişti Hêgaderê. Eyaletteki gerillaların hafızasında olduğu gibi ordu güçlerinin hafızasında silinmez izler bırakmıştı bu savaş meydanı.

Her iki taraf açısından da destansı direnişlerin, şiddetli çatışmaların ve büyük kayıpların tarihe işlendiği anlarla, anılarla doluydu. 1996 yılının bahar ayında, gerillanın operasyona çıkan askerlere karşı düzenlediği gece yarısı tepe baskını eylemi, asker için bir cehennem gecesine dönüşmüştü. Otuzdan fazla silahın

kaldırıldığı bu başarılı eylemde ordu güçleri ağır kayıplar verdi. Atmaca adı verilen bu operasyon, oldukça kapsamlı ve geniş katımlıydı. Darbe yiyen askerlerini aynı gün değiştiren ordu yönetimi aralıksız şekilde havadan ve karadan sürdürdü operasyonu. Nitekim ilk günden beri sabırsızlıkla beklediği ve operasyonun üzerine kurulu olduğu teknik takip sinyalinin birkaç gün sonra, çok net aldı operasyon karargâhı. Eyalet komutanı Cemal hevalin el telsizine önceden işbirlikçi bir milis aracılığıyla yerleştirilen “verici” güçlü sinyal vermeye başlamıştı. Yer tespitini sağlayan cins-tendi verici. Olduğu yeri haber veren bir ajan işlevini gören türdendi. Sinyal, Hêgaderê’nin Kor Tepe’ye bakan yüzünün yamacından geliyordu. Yoğun hava bombardımanı ile verici sinyalinin işaret ettiği nokta iyice dövüldü. Aralıksız, şiddetli süren bombardıman kalabalık gerilla grubunu çok kötü ve elverişsiz anda yakalamıştı. Yol yürüyüşünde hareket halindeki gerillalar uygun yerde gizlenecekti, korunaklı alanlardan avantajlardan yoksundu.

Gerilla savaşı anlayışı gereği, hareket halindeki (yol yürüyüşünde) gerilla grubu hiçbir şekilde düşman askerleriyle karşılaşmak istemezdi. Gerillanın araziye dayalı savaş anlayışı bu gibi zamanlarda işlevsizdi. Arazinin hakimiyeti gerilla da olmadığı gibi savaş pozisyonu da aleyhine olurdu. Yol üzerinde olası tüm çatışmalardan kaçınırdı gerilla.

Hêgaderê yamacındaki patikadan aşağıya doğru inen Eyalet Komutanı Cemal hevalin bulunduğu kalabalık gerilla grubu, böyle bir uğursuz zamanda bombalandı kobra helikopterleri tarafından. Gerilla grubu hakkında, daha önce gerillaların kullandığı el telsizine yerleştirdiği sinyal vericilerle bilgi sahibi olan ordu kuvvetleri, var güçleriyle saldırılarını aralıksız sürdürdü. Eyaletteki gerillanın can yoldaşı, “heval” dedikleri mütevazı ve cesur komutanları, bu saldırıda şehit düşmüştü. Sonraki yıllarda oradan geçen her gerilla diğer arkadaşlarına komutan Cemal’in şehit düştüğü

yeri göstererek cehennemi andıran o günü anlatırdı.

Böyleydi Hêgaderê. Kanların aktığı, canların cansız düştüğü büyük, yüksek ve derin bir tanrı yaratımıydı Hêgaderê. Çetin çarpışmaların gerçekleştiği canlı bir savaş tanığıydı. Korkakları gördü, cesurlar tanıdı. Nice yiğit, mert insana mezar olmanın acısını taşıyor içinde. İstemeden de olsa zalimlere yataklık etmenin çaresizliğinden utandığı olur. Gül yüzlü çocuklarına kucak açmanın onurudur, onu Kürdistan'da unutulmaz kılan. İnsanın insana nasıl yoldaş olduğunun sırrını saklar kalbinde. Ve bazen bir ağaç dibinde, son nefesini veren gencecik bir kız çocuğuna ağıt yakar da, kimseler duymaz onu. Yamacında çokça cesur insanın yitip gitmesine ağlar. Her adım toprağında bir hikâyesi vardır çocuklarının, kimseler bilmez. Hêgaderê bir tarihtir gerillalar için. Kimliğini savaşta kazanmış bir mabet, yitik ülkeye bir adres.

Kesran ve küçük keşif grubunun, yürüdüğü aşmaya çalıştığı, zirvesinden yamacına inerek, bölükteki arkadaşlarına varmak istediği Hêgaderê böyle bir yerdi. Kesran, daha önce arkadaşlarının kesik kesik, parça parça anlattığı 1996 yılındaki Atmaca Operasyonu ve Cemal hevalin şahadetiyle ilgili duyduklarını az çok kafasında birleştirmeye çalışıyordu, yürüdüğü toprak parçasında.

Gökyüzünde yıldızların yaktığı ışık altında sessiz ve ahenkli adımlarla kalpleri arkadaşları için çarpan beş gölge geçiyordu karanlık ormanın içinden. Gece hafif ayazdı. Yıldızlar o kadar çoktu ki, gökyüzünde ne bir parça bulut vardı ne de ay ışığı zamanıydı. Nisan'a varmanın sabırsızlığıyla akıyordu gece. İki saatlik yol yürüyüşünden sonra yokuş çıktıkları Hêgaderê sırtının zirvesine varmak üzereydiler. Zirvenin altında yorgun bedenlerini toprağa bıraktılar dinlenmek için. Sıcak, ıslak vücutları toprağın hafif buzumsu soğuşunu oturur oturmaz hissettiler. Yine de yapacak bir şey yoktu. Hem zaten dağa çıktıkları ilk gün onlar toprağı çamuruyla tozuyla buz tutan soğuşuyla yatak bilmişlerdi dağı. Alışıktilar birbirlerine, tanıdıkları kimyaları,uyuşurdu doğaları...

“Heval Kesran sigara içelim mi?” diye sordu Dijwar.

“Gizli için ve ateşine dikkat edin” diyerek cevapladığında Kesran, her dört gerilla da palaskalarına asıllı tütün tabakası kılıflarına el attı. İçlerinde bir tek Kesran içmiyordu sigarayı. Sigarasını incecik kâğıtlara saran, kefyeye altına girerek, yaktığı sigaradan ilkin derin bir nefes çekiyordu. Ardından sigaranın tümünü avuçlarına alıp içmeye devam ederken, o sırada Kesran başı yukarda gökyüzündeki yıldızlara seyre dalmıştı.

“İlk nefeste yarılanır cigaram
Bir duman alırım dolu
Bir duman kendimi öldüresiye
Biliyorum “sen de mi” diyeceksin?
Ama akşam erken iniyor mahpushaneye
Ve dışarıda delikanlı bir bahar
Seviyorum seni
çıldırısıya” dizelerini okudu Ahmed Arif’ten.

Ahmed Arif gerillanın severek okuduğu bir şairdi. Dizelerindeki Kürdi vurgular ve “33 Kurşun” şiiri ölümsüz kılmıştı onu, gerilla yüreğinde. Belki de en çok Kürdün ağzına yakışan şiiri Türkçede yazdığı içindi bu sevgi.

Gece karanlığı ortalıktan çekilmek üzere, yerini şafağın alacakaranlığına bırakmak üzereydi. Koçer:

“Heval Kesran gitmeyelim mi artık?” dedi.

“Hayır, şimdi gitmek iyi olmaz,” dedi Kesran, “hava aydınlandı sayılır. İki arkadaş yukarı çıksın, etrafa iyice göz atsın dürbünle, bir şey yoksa artık gündüz gözüyle gideriz noktaya.”

Bunun üzerine Koçer ile Raman sırt çantalarını sırtlayıp yukarı çıktılar. Oturdıkları yerde Kesran’la beraber küçük gerilla Lêdan ile Dijwar kaldı.

“Heval Kesran okuduğun şiir senin miydi? Çok güzel yazmış-

sın!” sözleriyle sessizliği bozdu Lêdan.

Kesran gülümseyerek, “Nerde biz de o yetenek be Lêdan, daha önce duymamış mıydın o dizeleri?” diye yanıtladı küçük arkadaşını.

“Vallah hevalê Kesran sigaraları yaktık, başladın ‘Bir duman alırım dolu/ bir duman kendimi öldürürcesine’ deyince ‘ben ‘hevalê Kesran yine bize vuruyor çaktırmadan’ diye düşündüm,” diyerek aynı neşeyle araya girdi Dijwar.

“Yav niye öyle düşünüyorsun, imansız!” diye çıkıştı Kesran her ikisine de. “Sabah sabah bu ne sorgusu?” diye karşılık verdiğinde, Lêdan:

“Ê hevalê Kesran kış boyu kampta, her fırsattan istifade önderliğin ‘sigarayı bırakın, terk edin’ çözümlemeleriyle üstümüzde baskı kurdun. Psikolojik terör uyguladın,” sözlerini ateşli bir şekilde söylerken, sözünü bitirmeden Dijwar girdi araya:

“Bir de sen içmiyorsun ya hani, şiirin manalı geldi bize. Hatta...” diye sürdürecekti ki Kesran, sohbetin havasına uygun “Yav kardeşim, anam-babam bir kere size sigarayı bırakmanız için baskı uygulayan mı oldu. O çözümlemeler sadece teşvik amaçlıydı,” dediğinde hava artık iyice ışımaya başlıyordu.

Yukarıdaki arkadaşların yanına gitmek için ağır ağır kalktılar oturdukları yerden. Yol için hazırlandılar.

“Okuduğum Ahmed Arif’in şiiriydi” dedi Kesran; “Kürdün şairi elbette Cegerxwîn’dir, ama bu da gerilla şairidir. Bir ara fırsat olursa diğer şiirlerinin de okurum size. Haydi Raman’la Koçer bizi bekliyor,” diyerek yola koyuldu yukarı çıkmak için. Daha birkaç adım atmışlardı ki Lêdan:

“Tamam hevalê Kesran, sen de kabul etki, dağ başında gerillaya yakışır sigara,” dedi. Yolda sohbet etme niyetini sürdürme gayreti bu kez ters tepti Lêdan’ın.

Dijwar: “O kadar da değil. Gerillanın eline en yakışan keleştir!” dediğinde, Kesran, Lêdan’a doğru bakmadan bıyık altından gü-

lüksedi.

***

Ne sivil hayatında, ne gerilla yaşamında sigaraya bulaşmamıştı Kesran. Parti öncesi hayatında, öğrencilik döneminde -ki birçok arkadaşı “büyük adam” olmanın adımını sigarayı iki parmağı arasına almakla bulduğu zaman- bile o uzak kalmayı başarmıştı bu meretten. Gerilla yaşamında, dağ havasına iyi gittiğini aslında kendisi de bir iki sohbetle kabul etse de almamıştı eline sigarayı. Bir ara 1992 Ekim başında yapılan Rubarok eylemi ve ardından gelişen Güney Savaşı sonrası tereddüt geçirdi bu konuda. Her iki sinde de çok sayıda arkadaşını şehit vermişti, acısı derindi. Şahadet havasının hüküm sürdüğü ağır günlerde, Xakûrkê’nin bir tepesinden aşağıda akan yemyeşil olan suyuna barkken, şu düşüncelerle meşguldü kafası: “Birçok arkadaşımı şehit verdim. Eskiden tanıdığım, dağda tanıştığım, henüz görmediğim, tanımadığım, ama birlikte aynı yolu yürüdüğüm birçok arkadaşım yok şimdi. Sanırım bu herkesin kaderi! Belki bu yıl belki birkaç yıl sonra,” diyerek ağır havanın atmosferinde üstüne sinmiş efkârı dağıtmak için tütüne meyil gösterdi.

Tam da o günlerdeydi Önderliğin “91 Kasım çözümlemesini eline aldığında, birden gözüne “Sigara da diğer uyuşturucular gibi zararlı ve tehlikelidir!” cümlesi ilişti, tebessüm etti. Paragraf devam ediyordu, okudu. Kitabı kapadığında “varsın bu meretten de mahrum kalalım be usta” dedi kendi kendine ve bir daha el sürmedi tütüne. Arkadaş sohbetlerine “sivil hayatımda babam istemedi sigara içmemi, gerilla da önderlik izin vermedi” esprisiyle renk katmayı ihmal etmiyordu.

On dakika süren normal bir yürüyüş temposuyla ulaştı üç arkadaş sırtın zirvesine. Ön tarafta elinde dürbünle etrafı kontrol ediyordu ilk çıkan iki savaşçı. Onların yanına doğru yürüdü üçü

de.

“Bir şey var mı heval?” sorusuna, dürbünü elinde tutan Raman cevap verdi:

“Yok, heval etraf sakın bir şey yok.”

“Pekala, bu eşsiz manzarayı biraz seyre dalalım” dedi Kesran. Arkadaşlarıyla beraber sırt çantalarını çıkarmadan, bellerine destek olacak şekilde yarı uzanır vaziyette oturdular. Yüzleri Lice’ye dönüktü, köylere kadar varan geniş bir arazi alt taraflarında uzanırken, Hêdik Dağı görüş alanına set çekercesine sol taraftan karayolunun tüm boşluğunu kapatmıştı. Sağ taraf irili ufaklı orman tepeleriyle ufuk çizgisinde kayboluyordu. Güneyinde, Kor Tepe’ye eşlik eden Hêgasor’un eteklerinde, dar vadinin sığ ağaçlarla kaplı alanında kampları vardı. Kış boyu onları bağrında saklı tutan bu kampın varlığı hatırına, Hêgasor’un yeri ayırıyordu grubun gözünde. Uzaktan evine bakar gibi özlem ve sevgiyle göz gezdirdi Kesran, al toprağın kıvrımlarına. Kuzeyi yabancı olduğu bir araziydi Kesran’ın, ondan olsa gerek soğuk ve uzak bakışla inceliyordu ki, Dijwar sessizliği bozdu:

“Bak orası Atatürk Burnu’dur hevalê Kesran.”

“Şu yol üstündeki yüksek ve çıplak tepe mi?”

“He he” dedi Dijwar, “Atatürk’ün burnuna benziyor değil mi Heval?” diye onaylamasını bekledi.

“Benziyor, benziyor; arkadaşlar mı verdi bu adı oraya yoksa askerler mi ad koymuş o tepeye?”

“Valla heval bilmiyorum orasını, herkes ‘Atatürk Burnu’ diyor oraya. Hem biz öyle diyoruz hem askerler cihazda öyle diyor,” diye noktaladı konuşmasını Dijwar.

“Uzunluğuna bakılırsa daha çok Laz burnunu andırıyor ya...” İşi yine şakaya vurdu Lêdan, gülüştüler hep bir ağızdan.

Bir yarım saat kadar kaldılar Hêgaderê’nin başında. Koçer’in “Gitmeyelim mi heval?” sorusuyla kalktılar ayağa ve patikanın başına gelerek aşağı tarafta konaklayan arkadaşlarına doğru yol aldı-

lar.

Yokuş aşağı dolana kıvrıla patika yolu, dinç adımlarla yürümeye başladıklarında güneş yukarılarda kalıyordu. Yerdeki ve yapraktaki çiğ damlaları çoktan su olup toprağın içine sızmıştı. Yumuşak bir bahar sabahına eşlik eden toprağın mis kokusu, gönülleri dolduran taze bahar kokusu, insana yaşam arzusu aşıliyordu. Dört yüz metreye yakın yol yürümüşlerdi ki, grubun tümü bir uyarı almışçasına ağır ve temkinli yürümeye başladılar. Önceki yıllarda şehit düşen Cemal hevalin vurulduğu hafif düz yamaca az kalmıştı. Vardıklarında hepsini bir hüzün sardı. Üzüntüleri hepsini dilsizleştirmişti sanki. Kiminin bakışları gök maviye kilitlendi, kimi kaldırmadı başını yerden. Kesran “Heval siz devam edin, çeşme başında durun gelirim birazdan” diyerek arkadaşlarını uzaklaştırdı yanından.

Kesran olduğu yere oturdu. Boşlukta sallanan gözleri miydi yüreği miydi ayırt etmek zordu. Kıpırtısız, nefes almadan oturmuştu hafif ıslak toprağa. Yıllar öncesine gitti, Rubar’da ve Güney savaşında Xakurkê’deki ruh haliydi onu saran. Cemal hevalin burada hemen şuracıkta birçok arkadaşıyla beraber kobra saldırısında toprağa düşüşlerini düşündü. “Ne çok şehit verdik bu topraklarda, ne çok can verdik bu topraklar için!” diye mırıldandı. Acının ve isyanın çılgınlığıyla doldu kan damarları, aktı yüreğine. Arkadaşlarına doğru yürümek için kalktığı esnada etraftaki taşlara, ağaçlara, uzak dağlara baktı: “Erê Kurdistan êre keç û xortê te yekbi yek, ref bi ref dikevin bin axa te, ji bo azadbûna te! Ji bir neke me, ji bir neke van rojan!”(*) diyen ağlamaklı bir ses çıktı yanık bağrından.

Yürüdü gitti suyun onu çağırdığı yöne doğru. Çeşme başında elini yüzünü bir güzel yıkayan arkadaşları, kahvaltı için çantalarındaki ekmek ve yeşil soğanı otların üzerine serpmiş, kendisini ve Lêdan’ı bekliyorlardı. Lêdan grubun küçüğü diye yine kara çay-
(*) Evet Kürdistan evet kızların ve oğulların bir bir grup grup düşüyor toprağının altına, senin özgürlüğün için ! unutma bizi, unutma bu günleri.

danlıkta çay demleme işi düşmüştü payına. Arkadaşları “Hevalê Lêdan sende mi?” imalarına karşılık,
“Tamam heval, tamam anladık,” dokundurmasıyla, çalı çırpı toplayıp üç taşla yaptığı küçük’te (*) isten kararmış siyah çaydanlıkta su ısıtmaya başladı. Makûs talihine boyun eğerek ilgilendiği çaydanlıktan başını kaldırdığında “İşte hevalê Kesran da geldi,” dedi kendi kendine. Sonra hep beraber kahvaltılarını etmek için çeşme başındaki büyük ceviz ağacının altına oturdular. Bol sohbetli, neşeli bir kahvaltıyla karınlarını doyurduktan sonra, toplanmaya koyulan grup, bölüğe varmak için yola çıkmaya hazırlandılar. Son bir kez içtiler çeşme suyundan ve yola düştüler yeniden.

Gerilla yaşamı bir yolculuk halidir. Dağın ardında zamanın büyük bölümü patika yolda yol yürümekle geçer. Dağlar, vadiler, tepeler aşılr. Gerilla yürüyüşünde varılacak yer yoktur. Hareket felsefesinde gidilecek yerler vardır, gittikten sonra yeniden hareket için hazırlanmak vardır. Bulunduğun yerde kalmak ölümü beklemektir. Bir yere çakılı kalmak ölümdür. Kalmak yerine gitmek, durmak yerine harekettir, yaşamın sırrı. Durduğu nokta, sadece birkaç gün onu misafir eden bir ana-ata yadigârı gibi bakılan yerlerdir. Kalacağı yeri özenle seçer gerilla. Yaşam savaşını dağ yolunda bulur gerilla. Büyük komutan Che şunu söyler: “Varmak için o güzel günlere, bizim de dağlarımız var.”

Kırk beş dakikalık yol yürüyüşünden sonra nöbetçinin “Ew kînin?”(**) sesiyle durdu grup. Bu Xelas’ın sesiydi.

“Em in heval!”(***) Gür sesiyle Dijwar bağırarak Xelas’a doğru seslendi. Nöbetçinin “Heval hatin!”(****) duyurusuyla bölüğün konakladığı nokta da bir hareketlilik başladı. Birkaç dakika sonra nöbetçiyle kucaklaşıırken, öte de tüm bölüğün içtima düzeni aldığını

(*) Yer ocağı

(**) Kimsiniz ?

(***) Biziz Arkadaşlar

(****) Arkadaşlar geldi

gördü Kesran. İçindeki özlem ve biriken sevgiyle genişçe adımladı mesafeyi. Tek tek tokalaştı arkadaşlarıyla güleç bir yüzle.

Mutluluk, onları dalları arasına almış ağaçların yapraklarındaydı sanki. Hal hatır sorma, merakla sorulan sorular, önceki yılın anılarını tazelemek istercesine cevabı bilinen sorular arasında, “Mistan ekmeği getirdin mi?” sorusu iç içe geçiyordu içtima sonrası samimi sarılmalarda. Yeni yüzler vardı bölüktekiler arasında. Kimi eski arkadaşlar görünmüyordu ortalıkta. O an gözleriyle en çok aradığı Nurhak’tı, ama yokluğunu fark etmişti Kesran. Maraş Pazarcık doğumlu, genç, cesur ve sarışın gerilla; cana yakın, sıcakkanlı mizacıyla pek sempatik biriydi. Adını doğduğu yöredeki Nurhak Dağı’ndan almıştı. Bir gerilla olarak Nurhaklarda savaşmak en büyük özlemi ve hayaliydi. Yeni düzenlemeyle Şehit Kendal Bölgesi’ne gönderilmişti eyalet karargahı tarafından.

Bahar düzenlemesi yapılmıştı. Kadın yapısının sorumlusu ve birkaç savaşçı değişmişti bölgeler arasında. Gidenlerin yerine yenileri takviye edilmişti karargahtan. Kadın savaşçı yapısının başına Kesran’ın akademide beraber okuduğu Tekoşin gelmişti. Öteden beri güzel bir arkadaşlığı vardı ikisinin. Tekoşin’i kadın savaşçı yapısının içinde görür görmez gözleri parladı Kesran’ın. Tekoşin de aynı şekilde, Kesran ile pratik saha da birlikte görev yürütecek olmaktan hoşnut olmuştu, karargah düzenlemesini ilk duyduğunda. Bu duyguyla, sevinçle gelmişti Şehit Remzi Bölgesi’ne. Kesran, Tekoşin ile özlem ve sevinçle sohbet etti.

Tekoşin, “Kesran heval, Volkan heval da burada, çifte baskın yaptık sanal!” dediğinde, “hadi canım” diyerek karşılık verdi şaşkınlıkla Kesran.

“Vallahi” dedi Tekoşin, sesine sahici bir ton katarak. “Yukarıya, arkadaşlarla bağlantı için çıktı, iner birazdan.” Yönetim yerine doğru beraber yürüyerek sohbetlerini sürdürdüler.

Tabi en anlamlı ve merakla beklenen karşılaşma, birkaç dakika sonra elinde içi demlenmiş çayla dolu kara çaydan ile beraber ren-

gârenk plastik bardaklarla, çıka gelen Hêlin ile Kesran'ın "hoş bulduk" anı oldu. Kesran'a göre kış eğitimi kampında en zeki ve gelişmeye istekli gerillaydı küçük Hêlin. On yedi yaşındaki bu küçük ve güzel kız tüm bölüğün sempatiyle söz ettiği yaşına göre olgun, yerinde konuşmalarıyla herkesin gönlünde taht kurmuş biriydi. Kesran'ın eğitimde divanda bulunduğu derslerde, kadın savaşı yapısına karşı seslendirdiği kimi değerlendirmelere karşı, anında söz hakkı alarak kadın arkadaşlarının hakkını savunmada söylediği akıl dolu sözler ve parlak düşüncelerle süren diyalogları, kadın-erkek tüm yapı ilgiyle dinlemişti. Hedef olarak önüne YAJK'ın (*) merkez üyeliğini koymuştu. Yaşına göre hedeften öte anlamlı ve güzel bir hayaldi. Nitekim kadın komutan arkadaşları ve Kesran böyle bakıyordu onun bu hayaline.

Gerillalar arasında yaşça en genç Hêlin'eyaşıterkek gerillalar içinde de Lêdan vardı. Esmer kısa boyu, kıvrıcık siyah saçları ve kara gözleri, onu Araplara yakın gösteriyordu. Arkadaşları arasında her sohbeti ve siyasi değerlendirmeyi şakaya vurmaya hazır duruşu, kendine has sempatik fikirleri Hêlin kadar olmasa da sevilmesini sağlamıştı. Ancak Hêlin ile yarışacak sadelikte ve güzellikte değildi. Biraz kıskançlık biraz da Hêlin'in gözüne girme isteğiyle, Hêlin'in eğitimdeki her değerlendirmesinden sonra elini havaya kaldırıp anında söz isterdi Lêdan. Karşı fikir belirtme üzerine kuruluydu düşünceleri, espriyle harmanlayarak düşüncelerini dile getirirdi. Birkaç keresinde Kesran'ın yönetiminde, ikisinin diyalogları münazaraya denk tartışmalarla sürdü. Bu anlar özellikle eğitim ortamında sıkılan kimi gerillaların sabırsızlıkla beklediği andı. Dile gelen fikirlerden ziyade bir kadın ve erkek gerilla arasındaki tartışma ve birbirine laf yetiştirmeydi ilgilerini çeken.

***

(*) Yekîtiya Azadiya Jinên Kurdistan

Hêlin öğrendiği ve okuduğu kitaplardaki bilgileri dağ yaşamıyla birleştirdiği oranda konuşur, dokunulmamış ham hayallerini dile getirirdi. Lêdan ise illaki Hêlin’in zıddına gidecekti. Karşıt söylemlerle ya da onu boşa çıkaracak düşüncelerle sözünü tamamlardı. Hêlin öğrenmek istiyor, öğrendiklerini içselleştirerek arkadaşlarına sunma gayretiyle paylaşmayı önemsiyordu. Okumak, öğrenmek, yoğunlaşmak ve gelişmek üzerineydi ilgisi. Lêdan daha çok hem erkek arkadaşlarının sempatisini kazanmak hem de Hêlin’in ilgisini çekmek için aksi konuşmalarda bulmuştu bu yol ve yöntemi. Lêdan gibi daha çocuk yaştaki birinin bu davranış şekli akıl yoluyla ulaşımdan çok genetik öğrenmeyle açıklanabilirdi. Doğu toplumlarına özgü belirsizlik ve içindekinin aksini dile getirme ifadesiydi. Benimsediğini reddeder gibi yapar, sevgisini nefretli bir dil kullanarak dışa vurur, sevdiklerine güzel söz yerine incitici dil kullanır ve ona yakın görünmeyi zaaf, uzak görünmeyi güçlü olmakta görürdü. Görünüştaki davranışları “onsuz-onlarsız” yaşamayı ispatlama ihtiyacı üzerinden şekillenirken, iç dünyalarındaki karmaşa artarak çatallanırdı. Toplumda beliren derin kişilik sorunlarının temelindeki kalıtsal gerçeklik, devrim ve devrimci kişilik oluşturma önündeki ilk ciddi problem idi. Parti eğitimi, önderlik perspektifi ve çözümlemeleri ışığında bu konuyu irdelemekte ve buradan militanlaşmaya ulaşma anlayışında olmasına rağmen, genetik kodlara işlenmiş kültürel bilgiler kişilerin davranışlarına güçlü etkide bulunduğu gerçeğini Lêdan gibi çocuk yaştaki bir gerillada dahi çok net görüyordu Kesran.

Aileden toplumsal yaşam biçimlerinden ve ilişkilerinden öğrenile gelen davranışlar, dağda parti yaşamında, yoldaşlar arasında söz ve düşünce de eleştiriye tabi tutulup mahkûm edilmesine rağmen, varlığını hala güçlü sürdürüyordu parti ortamında. Geleneksel yaşam şekli ve ilişkileri, geleneksel kadın ve klasik erkek duruşları her zaman parti gerçeği karşısında sessiz ve güçlü bir direniş içinde olurdu. Bu sinsi ve riyakâr hava, gerçeğin üstünü ört-

tüğü gibi doğrunun, adaletin, iyinin yalanla haksızlıkla ve sahtelikle iç içe geçmesi gibi hayati meselelere neden olduğu da görülüyordu. Gerçek kahramanların yerini bazen sahte kahramanların aldığı oluyordu. Parti direniş tarihinde isimsiz kahramanlar ise sayılamayacak kadar çoktu. Uzun soluklu devrim yürüyüşünde, yaşayan arkadaşlarının yüreğinde, bir de gökyüzündeki yıldızların tanıklığında kahramanca ebediyete göçen yeryüzünün en muhteşem insanlarıydı onlar. Sessiz ve sade kişilikleri, ünden şöhretten uzak isimleri ve mütevazı hayat hikâyeleriyle onlar bu toprakların gerçek ruhudur düşüncesiyle, eğitim çalışmalarına katılan Kesran, en çok doğruluk adalet, gerçek değerler, şehit arkadaşlarının hikâyesi ve yarım kalan hayalleriyle arkadaş yapısını özgür yaşam ve özgür kişilik ve ilişkileri üzerine yoğunlaşmalarını sağlıyordu.

Günden güne ısıtıyordu güneş. Dereler baharın hareketiyle akıyor, her tarafından su sızıyordu toprağın. Suyun toprak ve ağaç kökleriyle buluşmasından, mis gibi ferah doğa kokardı hava. Ağaçlar yer yer zamansız patlatıyordu tomurcuklarını. Bahar mevsiminde tomurcukların açılmasını, nisan yağmurları, gündüz güneşi ve akşam rüzgârı birlikte sağlardı. Doğanın ruhsuz gri ve çıplak kahverengimsi renginden sıyrılıp canlı taze yeşil rengine bürünmesi için en uygun iklimdi nisan ayı.

Taze açan yapraklar ıslık ıslık parlıyordu öğle güneşinde. Birer su damlası gibi sallanıyordu yapraklar. Tomurcuktan yeni çıkmış narin, ince yapılı küçücük yapraklar parlak renkleri ve havaya asılı taze bahar kokusuyla insanı kendinden geçiriyordu. Nisan havasında iştah açıcıydı manzara. Nöbet tutan gerillalar, yol yürüyen savaşılar, toplantı halindeki militanlar, mutfakta ekmek pişiren günlük görevlilerin, kendiliğinden elleri yanı başlarındaki ağaç dallarına uzanır, kopardıkları minik yaprakları atıp çiğnerlerdi.

Yılın her vakti yiyecek bulma sıkıntısıyla cebelleşen gerilla grupları, bir tek bahar mevsiminde rahattı. Un, yağ ve tuz varsa, gerillanın keyfine diyecek yoktu. Etrafta bolca taze ot bulun-

yordu. Usta ellerin devşirip yıkadıktan sonra yağda kızarttığı taze otlar, yılın en leziz yemeği olurdu gerillalar için. Hele ki kış kamp sürecinde aylarca üç öğün kuru bakla tüketen gerillalar için, taze yeşil otlar bulunmaz bir nimetti. Yokluktan adına “komutan yemeği” dedikleri yağda kızartılmış salça, bu mevsimde hantal yemeği olarak adlandırılırdı. Çevrede ot toplamaya üşenenler varsa salça ve yağla karınlarını doyururlardı. Tembelliğe ad koyulmuştu. Yağda kızdırılmış salça, yerini kralların yemeğine bırakmıştı. Üstelik tabiat ana herkese yetecek kadar cömertti bu mevsimde. Dere ve kaynak sularının kenarında yetişen pung(*) ve tûzik(**) ilk tattıkları ot yemeğiydi, baharda araziye açılan gerillanın. Kış boyu tükettikleri kuru bakladan kurtulmanın sevinciyle olsa gerek, dört saat her dem ot yemekten bıkmazdı dağ çocukları. Daha ileriki günlerde soryaz, gohreşik, mendik, sîrim, tırşo ve birçok ot çeşidi yerini alırdı yer sofralarında. Yalnız kadın gerillaların menüsü her zamanki gibi daha zengin, yaratıcı ve iştah açıcı olurdu. Cinsler arası damak tadının farkı, dağda da vardı. Ama özellikle, her yağmur sonrası beliren güneşle birlikte, yerde biten kar beyazı mantarlar, kadın erkek tüm gerillaların favori yemeğiydi. Mantara o kadar düşkün gerillalar vardı ki, yüksek bir taşın üstüne ya da ağacın tepesine çıkıp etrafı dürbünle gözden geçirir, gördükleri mantarı aşağıdaki arkadaşlarına tarif ederek toplatırlardı.

Kahkaha, bağrıış çağrıış sesleri arasında, bir bahar festivali havasında geçen bu seremoni, istisnasız kış kampından çıkıp araziye yayılan her gerilla grubunda yaşanırdı.

Baharın coşkusu, diriliği, zindeliği tazeliği, tüm yeryüzü için, doğanın bağrında taşıdığı canlı ruhtan geliyordu.

Gerilla için bahar, mevsimlerin en delikanlısıdır. Yaşamaktır bahar. Yaşamak için kök salmaktır toprakta bahar. Özgürlüktür, güneşiyle, yağmuruyla, yeşil ve mavi yüzüyle...

(*)Yarpuz

(**) Tere Otu

Bir eylem zamanıdır bahar. Harekete geçmek, canlanmaktır. Yola koyulmak ve başarı için ant içmek mevsimidir. Kollarını ile-riye açmak ve hayatı kucaklamaktır. Gidilmeyen yerlere gitmek, özlemini duyduğun insanlara varmak, özgür ve onurlu bir yaşamın kapısını aralamaktır bahar... Yeniden doğmaktır bahar, gerilla için.

Bir eğitim oturumu esnasında sormuştu Kesran, Hêlin'e: "Bir genç kız olarak eline silahı almış, savaşıyorsun dağda. Peki, ölmekten hiç korkmadın mı, korkmuyor musun?"

"Ölmekten kokmuyorum," dedi Hêlin utangaç bir edayla başını hafifçe eğerek; "baharda ölmek istemiyorum!"

"Neden?" diye sormadı Kesran, derinden hissetti Hêlin ve oturma-umdaki diğer arkadaşların içindeki yaşam aşkını. "Bijî" sözü her gerillanın ruhunu özetler nitelikteydi.

"Bir gerillanın, özgür kadının duygularıyla dolusun tebrikler" ve ardından "Serkeftin!" demişti Kesran o gün.

Kesran'ın başında bulunduğu Şehit Remzi Bölüğü, ikinci kez, yeni bir keşif ve hazırlık grubuyla ileri cepheye, bir keşif kolu daha çıkardı. Yine beş kişiden oluştu grup. Bu kez grup komutanı olarak Rubar vardı grubun başında. Bölükte ikinci takım komutanıydı Rubar. İki erkek takımı ve bir kadın takımından oluşan bölükte, bölgede araziye en iyi bilen sayılı eski gerillalardan biriydi. İkinci öncü grubunu özellikle araziye iyi bilen, köyleri tanıyan eski savaşıclardan oluşturdu bölük yönetimini. Pratık hazırlık yapacaklarından ötürü bu özellikteki gerillaların seçilmesi fikri, herkesçe kabul edildi yönetim toplantısında.

Grubun önüne iki önemli görev konuldu: Araziye erzak serpiştirilmesi ve bölüğün konumlanacağı arazi noktalarının tespit edilmesi. Bölükte kalan arkadaşlarından hatır isteyerek akşama doğru yola koyuldu keşif grubu. Son ana kadar görevin önemi ve hareket tarzları üzerine uyarılarda bulunan Kesran, içindeki tedirginliği bir türlü atamadı. Tecrübesinden biliyordu, bir alandaki eski gerillaların tedbirleri önemsemediği, aşırı güvenden düşmanı

ciddiye almadığı, gizliliğe pek riayet etmediklerini... Keyfi yaşam alışkanlıklarının bu tür uzun ve denetimden uzak görevlendirmelerde acı kayıplara yol açtığını acı deneyimlerden biliyordu Kesran. Uyarısı ve son konuşması hep bu temel yaklaşımlar üzerine olsa da içi yine de rahat değildi Kesran'ın.

Olduğu yerde değil de sanki başka bir yerdeymişçesine dalgın adımlarla yürüdü Volkan'la ağaçlarla kaplı yönetim yerine. Duyduğu karmaşık sesler arasından Tekoşin'in sesini ayırt edebildi. Kalın ağaç gövdeleri arasında Volkan ile Tekoşin'in karşılıklı bağdaş kuran bedenlerini gördü sonra. Bölükteki mangalar akşam yemeği ile çayının tatlı telaşındaydı. Yönetim mangasına gelen Kesran, Tekoşin'in yanındaki Hêlin'i fark edince yüzü ışıldadı birden. Gülümseyerek, "Ooo hevala Hêlin, misafirimizsiniz bu akşam, hoş gelmişsin!" diyerek ona doğru yürüdü, tokalaştı. Neşeli bir edayla bağdaş kurarak oturdu.

"Merhaba hevala Tekoşin," dedi sonra.

Belli belirsiz bir utangaçlıkla "Yemek getirdik" diye cevapladı Kesran'ı Hêlin.

"Arkadaşlar sabah devriyesinden dönerken toplamıştı, ben de pişirdim."

Yan tarafta isten kararmış, sapı kırık tava metalik kara bir tabakla örtülmüştü. Biraz öte de Raman ve Koçer yaktıkları gerilla ateşinin üzerinde, çaydanlıkta çay pişiriyorlardı. Koçer yine yayla zamanındaki anılarını ballandıra ballandıra anlatıp duruyordu Raman'a. Raman her zamanki gibi sessizce dinliyordu anlatılanları.

Gülüşerek "Bu akşam ziyafet var hevalê Kesran!" dedi Tekoşin ile Volkan aynı anda. Ağzı kapatılmış tavanın içinde "Yağda kızartılmış bir ot yemeğini" düşünen Kesran, dönüp Hêlin'e baktı.

"Qelî(*) mi yiyoruz acaba?" diye takıldı.

"Doğru, iyi bildin. Kürtlerin qelîsidir," dedi Hêlin, "pişirirken yanıma gelen her arkadaş 'Heval Volkan ile Kesran'a da götür-

---

(*) Kavurma

melisin biraz, ikisi de mantarı çok seviyor,’ deyince, kıramadım arkadaşları.”

“Senin de işine geldi değil mi arkadaşların söyledikleri?” diye sohbetin havasına uygun sözler sarf etti Tekoşin, Hêgaderê’deki Nisan akşamından kalan o duru gülümsemesini esirgemedi.

“Mantar mı, tavanın içinde inci beyazı mantar mı var?” dedi Kesran, şaşkınlıkla baktığı sapı kırık isli tavaya. Hoşnut olduğu her hallinden belliydi.

Sohbet ortasında Koçer ve Raman’a seslenen Volkan çayı kastederek, “Ne oldu heval, pişmedi mi bu mirat?” dedi.

“Tamam heval, tamam,” diyen Koçer’in sesi yankılandı. Ortaya bırakılan tavada mantarın yanına, kuru torakı da ekledi Raman. Yan taraftaki çalıların içinde yan yatmış plastik bardakları suyla çalkalayan Tekoşin “Bir kez olsun bu bardakları iyi yıkayamadınız!” diyerek Koçer’e doğru baktı.

“Şoreşe heval şoreşel!” diyen Koçer’e bir ağızdan güldüler.

Son yıllarda dağda günlük yaşam içinde ortaya çıkan problemler, aksaklıklar, yüzeysellik ve tesadüflerin hepsi “devrimin doğası gereği” anlamına gelen “şoreşe heval, şoreşe” sözüyle formüle edilmişti gerillalar arasında. Artık kim bunu neye yorsa, nereye götürürse, nasıl dile getirirse...

Temiz bardaklara doldurulan akşam çayıyla beraber, nefis bir akşam yemeğinin başına oturdu altı arkadaş.

***

Rubar’ın başında olduğu ikinci keşif grubu, bir haftalık planlamadan daha erken döndü, bölümün kaldığı Hêgaderê yamacına. Grubun döndüğünü duyan Kesran, dere kenarında çoraplarını yıkıyordu Lêdan ile birlikte. Bir şeylerin yolunda gitmediği düşüncesi aklından geçti o an.

“Haydi heval Lêdan biraz çabuk olalım, arkadaşlar dönmüş,

bizi bekliyor olmalılar,” diyerek yeleğinin sol cebinde duran temiz iki çorabı üst üste ayağına geçirdi. Lêdan’ın giydiği motifli krem rengi yün çoraba imrenerek baktı. Kendisi kırk dört numara ayakkabı giyiyordu. Yün çorap kalın dokusu nedeniyle ayakkabıyı daraltıp ayağını zorluyordu. Çok istemesine rağmen yün çorapları ayağına giyemiyordu. Kesran’ın bakışlarını ayağında yakalayan Lêdan;

“Delal ana verdi,” dedi şımarık bir gülüşle. Şehit Yaşar’ın anesinden söz ediyordu. Gülümsedi Kesran: “Analar ya büyük çocuklarını severler ama küçüğünü bağrırlarına basarlar. Kaderimize hep ortanca olmak düştü,” diyerek takıldı Lêdan’a yürüdükleri patikada.

Yönetim yerine yaklaştıklarında, görevden dönen arkadaşlarını Volkan ile sohbet ederken gördü. Volkan ve beraberindekiler ayağa kalkarak karşıladılar Kesran’ı.

Kesran:

“Merhaba heval, hoş geldiniz,” diyerek tek tek arkadaşlarının elini içten bir sevgiyle sıktı. Bir süre sohbet ettikten sonra, resmi şekilde tekmil durumuna geçildi. Grup adına ilkin Rubar konuştu. Genç ile Bawêr’dê arasındaki ormanlık alanda daha önce hiç kullanılmamış iki nokta tespit ettiklerini, bölüğün kalmasına uygun olduğunu ancak, oraya erzak götüremediklerini rapor etti kısaca. Bunu telafi etmek için oraya gidildiğinde, bölüğün beraberinde erzak götürmesinin kolay olacağını. Yine yerleştikten sonra, çevre köylerden peyderpey erzak getirebileceklerini belirtti.

“Tamam, da, bir göreviniz de kalabileceğimiz araziye erzak taşımaktı. Bunu niye yapmadınız, anlamadım,” diye araya girdi Volkan. Başını onaylarcasına sallayan Kesran, sessizlik içinde Rubar’a bakarak cevap bekledi gruptakilerden. Kış kamp süresince Kesran ile aynı yönetimde görev yapmış olan Rubar bu gibi durumlarda Kesran’dan kurtulamayacağını bildiğinden, uzatmadan meseleyi anlatmanın daha iyi olacağını düşünerek söze girdi:

“Valla heval, köyden erzağı ayarladık, toparladık. Erzak vermekte biraz gönülsüzlük olsa da problem çıkarmadı köylüler. Ancak erzakı noktaya taşımak için kobra^(*) istediğimizde kıyametleri kopardılar bir ağızdan. Vermeyince biraz tartıştık iki de bir ‘Katırlarımızı götürüyorsunuz, ardından nasılsa köye döner’ diye gecenin ortasında hayvanı ormana bırakıyorsunuz. Kurtlara yem oluyor hepsi!” diyerek daha önce kurtların yediği eşek ve katırlarını örnek gösterdiler bize, kobra vermediler yani.” Konuşmasını tamamlayan Rubar biraz rahatlamıştı.

“İyi” dedi Kesran sakın bir ses tonuyla, “köylülerin malına gözüümüz gibi bakacağımıza dair onlara güven veriyoruz hep. Bunu gören buna inanan köylülerin tümü de içlerinde bir miktar kaygı olsa da bugüne kadar esirgemedi malını bizden,” diye devam etti.

Resmiyetten ve denetimden uzak kaldığında Rubar’ın halka önem vermeyen o bildik laubali mizacından kuşkulanan Kesran, gruptaki diğer arkadaşlarına dönerek, “Söyleyin bakalım, ne oldu da boğaz boğaza geldiniz köylülerle?” dedi. Soran gözlerle cevap bekledi arkadaşlarından. Rapor olarak cevap almanın meseleyi daha iyi anlaşılır kılacağını düşündü. Nitekim söz hakkı alan arkadaşlarının konuşmalarının ardından, her şey ayan beyan ortaya çıktı. Köylülerle yapılan laçka tartışmalar ve kullanılan azarlayıcı üsluplar; güvensizliğe, tedirginliğe sebep olmuştu. Köy yaşamında, eli ayağı olan katırının canından endişe duyan köylüye, işlerini bitirdikten sonra katırını sağ salım teslim edeceği yönünde güven vereceği yerde, öfkeyle köylüye bağırarak bir gerillanın ağzına yakışmayan sözlerle ortamı geren Rubar’ın tavırları, köyde az sayıda yaşayan orta yaş üstü erkeklerde adeta isyan yaratmış, karşılıklı sertleşmeler yüzünden köyde herkes evine çekilerek kapısını kapatmıştı. Grup üyeleri sinir ve öfkeyle bir evin dış kapısı önünde toplanan beyaz naylon torbalardaki erzakı, evin avlusuna bırakıp çıkıp gelmişlerdi köyden. “Nasılsa daha sonra bölükle hallederiz,”

^(*) Gerillaların, katır için kullandıkları söz.

yaklaşımının hafifliğiyle sorumluluktan uzak bir anlayışın içerisine girdikleri anlaşılıyordu. Ertesi gün akşama doğru yola koyularak bölüğe geldiklerini söylediklerinde, Kesran ile Volkan'ın kafasında birbirine yakın düşünceler geçiyordu.

“Tamam heval, anlaşıldı,” dedi Kesran; “düşüncelerinizi belirttiniz, değerlendirmesini yarın tüm arkadaşlarla birlikte yaparız. Şu an yorgunsunuz mangalarınıza gidin, dinlenin şevbaş!”(*) dedi sakın bir ses tonuyla.

Biraz keyifsiz ve durgun bir çehreyle “Şevbaş heval” diyerek yerlerinden kalkıp dinlenmek için mangalarına doğru yürüdü beş arkadaş.

Kesran ve Volkan bir süre daha sohbet ettikten sonra birbirlerine “Şevbaş!” diyerek uykuya bıraktılar bedenlerini.

Güneşten önce uyanan gerillalar, saat sabahın beşinde “rojbaş” (**) dediler birbirlerine ve doğa anaya. Gece devriyesi olanüstü bir şeyin olmadığına teknilini, telsizle ilettiler kampa. Günün güvenlik görevlendirmeleri yapıldıktan sonra, kahvaltı hazırlıklarının sesi duyulmaya başlandı. Ortalık usul usul aydınlanıyordu. Güneş, sevimli yüzüyle yükselip çocuklarını selamlıyordu. 21 Nisan sabahına uyanıyordu yeryüzü, barındırdığı tüm canlı varlıklarla birlikte. Mavi bir atlasın ortasında dikilip duran güneş, göz kırpyordu güne yeni başlayanlara.

Sabahın serinliğinde yükselen güneşin sıcaklığı aşağılara inip ısıttıkça daha bir canlanırdı gerilla. Yüzü güneşe dönük savaşçılar, baktıkça daha çok ısınacakmış gibi kollarını iki yana açıp güneşi ve yeryüzünü sımsıkı kucaklayacakmışçasına coşarlardı. Bir keresinde Tekoşin “Sabahları dağda adeta Yezidilerin ibadet töreni yapıyor” demişti Kesran’a gülümseyerek. Sessizce tatlı bir iç gülümsemeyle karşılık verdiğini hatırlayan Kesran, kahvaltının ardından Volkan ve Tekoşin ile yapacakları toplantının kısa bir ön değer-

(*) İyi geceler

(**) Günaydın

lendirmesinde bulundu.

Saat dokuzda, etrafı çalılıklarla kaplı küçük bir yamaçta toplantı için bir araya geldi bölük yapısındakiler. Toplantıyı Kesran, Volkan ve Tekoşin birlikte yönetiyordu. Açılış konuşmasını Kesran yaptı. 1998 yılının genel bir değerlendirmesiyle beraber sürecin hassasiyeti ve final yılı olması itibarıyla temel görevler üzerine kısa bir değerlendirme yaptı. Ardından sözü bölükteki arkadaşlarına bıraktı. Parti yaşamı, günlük eğitim çalışmaları, yoldaşlık ilişkileri ve savaş hazırlıkları üzerine eleştirel değerlendirmeler oldu. Eleştirilerin odağında Rubar ve grubu vardı. Gruptaki dört savaşçı, başları önlerinde üzüntü içerisinde dinliyorlardı söylenenleri. O esnada Rubar'ın yüzünün uzaklara daldığını, kafasından geçirdiği bilinmez hayaller içinde yüzdüğünü görüyordu Kesran. Hêlin'in orta sıralardan el kaldırarak söz istediğini fark eden Kesran, yüzüne içten bir gülüşün yayıldığını hissetti. Bir kez daha güldü (Bu kez kendi haline gülüyordu). Söz hakkını Hêlin'e verdi Volkan. Hêlin, ilk cümlesinde arkadaşların görüşlerine katıldığını belirtti, "ama" ded ve devam etti: "Tüm bunlardan önce umutlu bir ruh hali göremiyorum," dedi. Biraz soluklanıp sözünü alıp kaldığı yerden sürdürdü: "Arkadaşların gözünde bir canlılık, yüzlerinde ısıldayan bir umut ve içlerinde taşımaları gereken bir coşkunun eksikliğini görüyorum," tespitleri toplantı içindeki herkesi biraz daha kendine getirdi. "Tam umutsuzluk değil, ama bu durum beni kaygılandırıyor," cümlesiyle bir kez daha yaşından ve tecrübesinden beklenmeyen değerlendirmelerle toplantıdaki arkadaşlarının üzerinde olumlu etkiler uyandırdı. Hêlin'in konuşması en çok Kesran'ı etkilemişti.

Bölükteki görüş bildirmeler bittikten sonra Volkan sözü aldı: "Halk savaşı insanı temel alır," girişiyle başladı konuşmasına. Yanı başında ayakta konuşan Volkan'ın değerlendirmesine odaklanmıyordu Kesran; o hala Hêlin'in umut üzerine yaptığı çarpıcı tespitin etkisindeydi. Bir ara Volkan'ın "Parti halk için bir şey ifade

ediyorsa, bu yolda yerine getireceği görevlerle halkın partisi olduğunu kanıtlamış olur,” sözlerinin farkına bile varmadan kafa salladığını hissetti. Volkan, oldukça uzun ve derin analizler içeren konuşmasında, “Halk için böyle bir görevi başardığı oranda halkın umutlarına, özlemlerine değerlerine bağlı bir parti olur,” cümlesini özellikle Rubar ve görevli grup için seçti. “Gerilla halktan kopuk, halka rağmen, hatta kendisini halka dayatacak ve dağ koşullarında kendisini yaşatmayı önemseyen bir asi-avare pratiği son birkaç yıldır parti gündemini oluşturmaktadır. Önderliğin derin çözümlemelerini hep bu tür pratiklerin aşılması yönünde eğitim konusu yaptığımız halde” diyerek sözlerini bitirdiğinde Kesran, özellikle kış eğitim çalışmalarını hatırlarcasına gözlerinin içine baktı Rubar’ın. Volkan konuşmasını bitirdiğinde, soluklanmak için kısa bir ara vermenin ihtiyacını duydu herkes. Bir içimlik sigara molasından sonra toplantıya tekrar oturdu bölük. Genel değerlendirme ve toparlama için sözü Tekoşin’e bıraktı Kesran. Yalnız aklı hala Hêlin’in yaptığı değerlendirmelerdeydi. “Halkın üstünde bir öncü teorisi ve pratiğinin hep eleştirdi parti,” cümlesiyle teorik açıdan meseleyi ele alacağının işaretini verdi Tekoşin. “Acaba kış eğitiminde ben ne kadar umut aşıladım,” sorusu Kesran’ın aklını meşgul ediyordu. Tekoşin’in konuşmasına bir türlü yoğunlaşamıyordu. “Devrim bir anlamda ‘sıfırlanmış insan’ın işidir, ama bir yerde de, her şeyden gönüllüce vazgeçen insanların işidir. İkisini birleştirenler en yaman devrimciler olurlar,” dediğini duydu Tekoşin’in. Kesran, kafasına takılan soruyla bir iç muhasebe içindeyken hem Hêlin’e duyduğu hayranlığın hoşnutluğu hem de “umut” a tam cevap olamamanın iç sıkıntısı içerisinde parça parça Tekoşin’in genel değerlendirmesini dinliyordu: “Devrim zorluklarla büyüyor arkadaşlar, kolaylık devrimcinin düşmanıdır. Devrimci insan, harika insandır. Halk adına yiğitlik yapar, cesaretlidir. Devrimci adam, gönül adamıdır, yoldaştır, yolda yük paylaşandır...” Toplantı boyunca konuşmadaki bu çarpıcı sözler Kesran’ı

sarsıp uyanmasını sağlasa da aklı hep “Devrimde, devrimcide umut,” sözü üzerine gidip geldi.

Nitekim konuşmasının sonlarını umut ve zafer yüklü bir içerikle tamamlayan Tekoşin’e içten minnettarlık duyarak teşekkür etti. Ardından, “Evet arkadaşlar, toplantımızı bitireceğiz, son olarak bir şey eklemek isteyen var mı?” diye sordu. Kimseden ses çıkmayınca, “Daha güçlü yoldaşlık bağları kurarak, başarı sözümüzü güçlü bir irade ve inançla tekrarlıyor, tüm arkadaşlara başarılar diliyoruz,” dediğinde güneş tam tepede durmuş onlara bakıyor, öğle vaktinin geldiğini belirtiyordu.

Nisan -Alfîmîra

Toplantının bitimiyle birlikte birçok gerilla, yukardan süzülüp gelen küçük dereceklerin başında soluğu aldı. Kimileri aralarında toplantıdaki konuşmaların kritiğini yapıyor, kimileri de eksiklikleri tamamlamak için “mühim” konuşmalar yapıyordu. Kimi de küçük çaplı günlük sohbetlerin o doğal, naif haliyle gülüşerek bir şeyler anlatıyordu yanı başındakilere.

Yenilen öğle yemeğinin mideye oturması, ısınan güneşin iyice artan sıcaklığı, savaşçıları öğle uykusuna zorluyordu. Günlük tekrarlanan bir alışkanlık haline gelen gündüz uykusu, esasında gece hareketliliğine bir hazırlık ihtiyacıydı. Mutfakçı, nöbetçi ve günlük nöbetçi çavuş dışında uyanık kalan yok gibiydi. Hêgaderê yamacında kalan bu insanlar ölüm sessizliği içinde, doğanın sesine bırakmıştı kendi kendilerini.

Saat iki sularında “Heval Kesran! Heval Kesran!” sesiyle Rozerin tarafından uyandırıldı Kesran. Gözünü açmadan “Ne oldu heval, ne var?” dedi uzandığı yerden hafif doğrularak. Dönüp karşıya bakınca, altı yedi metre ötesinde uzun boyuyla karşısına diki- len Rozerin, elinde tuttuğu telsizini ona uzatmaya hazır vaziyette beklediğini gördü:

“Heval” dedi günlük nöbetçi çavuş olan Rozerin, “Destan arkadaş aradı, görüşmek istiyor.”

Arayan eyalet komutan yardımcısı Doktor arkadaştı. Akademide birlikte iki dönem eğitim görmüş, yakınlıkları, yoldaşlıkları orda pekişmişti. Yerinden kalkarak Rozerin’in elindeki cihazı alıp biraz yükseğe çıktı.

Kesran, “Destan, Destan” telsiz çağrısıyla seslendi Doktor’a.

“Selamlar, saygılar heval dinliyorum...”

“Derya,” diyen Doktor’un sesini duydu cızırtılı sesle arasında. Telsiz cihazı parazit yapıyordu Doktor’un.

“Selamlar, saygılar heval,” diyerek karşılık verdi Kesran. Kısaca askeri terimlerle ne var ne yok tekmilinin ardından şifreli kodlarla bu gece yola çıkarak yarın sabah yanlarına geleceğini belirten Doktor, bölüğün kaldığı yeri ya da randevu noktasını istiyordu. Yılın başında Doktor’un gelecek olmasına sevinen Kesran, içten bir sevinçle noktanın yerini ortak kullandıkları şifreyle ilette kendisine.

“Tamam heval anlaşıldı, selamlar, saygılar.”

“Selamlar, saygılar,” diyerek cihazı yeleğinin sol üst cebine yerleştirdi Kesran. Durduğu yerin hava boşluğundan, karşısına paralel uzanan Hêdik Dağı’na bakarak kendi kendine “Bu iyi oldu, iyi oldu!” dedi. “En azından eyaleti ve bölgeyi çok iyi bilen birisiyle somut ve kesin planlama yaparız. Arazi açığımızı da kapatırız böylece.” Bu düşünceyle, güçlü bir dayanak ve yardımcı bulmanın huzuru içerisinde indi aşağıya doğru.

İner inmez tüm görevli arkadaşlarını zaman kaybetmeden topladı ve Doktor’un geleceğini bildirdi herkese. Akşam güvenlik düzenlemesiyle birlikte belirlenen devriye ekibi de Doktor ve yanındakiler için bilgilendirildi.

Kesran, “Tamam heval, sorusu olan var mı?” Kimseden ses çıkmayınca “Serkeftin!” diyerek bitirdi toplantıyı. Herkes mangasına gitmek üzere kalkıp dağıldı.

Gün ortasındaki muhteşem güneş kaybolmak üzere iyice yitmişti gözden. Günün akşam hafif serinlemişti. Yirmi bir nisan günü, gece için karanlığı örtünmek üzereydi. Derken Rozerin elinde tuttuğu telsizle göründü yine. Yönetimin kaldığı yere doğru geniş adımlarla yürüyordu. Yakınlaştığında, “Heval Kesran” diye seslendi Rozerin. “Düşman cihazında yoğun hareketlilik var. Alışılmışın dışında bir yoğunluk, bir de siz bakın,” diyerek düşman

kanallarını dinlemesini istedi Kesran'dan.

Gerek gerilla da gerekse ordu güçlerinde artan teknik kullanım, her açıdan iki taraf için de yeni tedbir alma yollarını zorunlu hale getirmişti. Gerillanın askerleri dürbünle izleme ve yakından keşif eylemi ve taktikleri dışında, askerlerin iletişimde kullandıkları telsiz kanallarını yirmi dört saat dinleyerek, hareket tarzlarını çözme ve olası operasyonları önceden öğrenme olanağı vardı. Asker frekanslarında günlük normal ses trafiğinden daha çok hareketlilik olduğunda, bu olağanüstü durum operasyon işareti sayılıyordu.

Rozerîn'in heyecanlı sesiyle birlikte, Kesran ile Volkan aynı anda ceplerindeki telsizleri çıkarıp otomatik düğmelerini açtılar. Askerlerin günlük muharebe için kullandığı telsiz frekanslarının dışında, başka frekanslarda da yoğun bir ses trafiğiyle birlikte, bölgedeki karakolların kullandığı kodlardan farklı çok sayıda kod ve tim ismi telsiz frekanslarında yankılanıyordu.

Tereddütsüz bir şekilde Volkan'a dönerek "Heval çok büyük ve kapsamlı bir operasyon bu" dedi Kesran. Başını sallayarak sessizce ona katıldığını belirten Volkan, elinde tuttuğu telsizden asker seslerinin yoğunluğunu, telsizin hisırtısı ve paraziti arasında "Ne yapmalıyız bu durumda?" diye sordu Kesran'a.

"Heval Rozerîn takım komutanlarını hemen buraya çağır, tüm arkadaşlara da 'nokta değiştiriyoruz' diye haber ver; hazırlanmalarını istel!" diyen Kesran'ın sesiyle hızla uzaklaştı Rozerîn.

Birkaç dakika içerisinde Tekoşin, Rubar ve Ağır geliverdi yönetim yerine. Kesran onları çabucak bilgilendirdi. Yerlerinin kapsamlı bir operasyonu kaldırmaya uygun olmadığını, en azından ilk etapta operasyonun seyrini anlamak için bir kademe geriye doğru çekilmenin isabetli olacağını söylediğinde, tüm arkadaşları ona katıldı.

Kesran, Volkan ve Tekoşin eyalette henüz bir operasyona rastlamamıştı. Eyaletteki düşman askerinin savaş tarzına yabancıydı-

lar. Kesran'ın aklından geçen, Rubar ve Agir'in belirttiği gibi ilk anlarda hareket etmekte. "Peki, başka söylemek istediğiniz bir şey var mı?" diye ikisine bakarak sordu.

"Heval bu akşam Doktor arkadaşın bize doğru yola çıkacağını söylediniz," dedi Rubar; "bu noktaya randevu verdik değil mi?"

"Doğru ya o da vardı, tamam, ona sonra karar verilir," diyen Kesran'ın içinden ince ve keskin bir öfke geçti. "Sen, heval Agir, bir şey diyor musun?"

"Heval bugün 21 Nisan değil mi?" sorusuyla devam eden Agir, "normalde her yıl Amed Eyaletinde 23 Nisan'da bahar operasyonu yapıyor düşman." İlk kez duyuyordu öbür üç arkadaş Agir'in söylediklerini.

Volkan, Agir'a bakarak, "Her yıl 23 Nisan operasyonu mu?" diye şaşkınlıkla tekrarladı. Kesran ve Tekoşin de şaşırmıştı Agir'in söylediklerine.

***

29 Ekim 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti devleti, bu tarihi Cumhuriyet Bayramı olarak kutluyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni 23 Nisan 1920'de açarak parlamenter sisteme geçtiğini ilan etti. 23 Nisan tarihi "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" olarak kutlanageldi her yıl bu tarihten sonra.

Dünya siyaset tarihinde ve savaş kültüründe sembollerin yeri, iktidar güçlerince hep istismar edilir. Siyaset ve savaş sahsında fazlasıyla öne çıkarılarak toplum üzerinde, motive edici sinerji yaratan bir mobil güç olarak değerlendirilir bu durum.

1990'lı yıllarla birlikte Kuzey Kürdistan'da Amed, Dersim Erzurum, Serhat ve Garzan eyaletlerinde yaygınlaşarak kök salan gerilla hareketliliğine karşı Türk devleti askeri olarak pek fazla bir varlık gösteremedi. Dengenin gerilla güçleri lehine evrildiği doksanlı yılların başından sonra, özellikle 1994 yılıyla birlikte, ordu

güçleri yeni bir konsept ve savaş anlayışıyla kapsamlı bahar operasyonları düzenlemeye başladı. Amed Eyaleti dışında diğer eyaletlere, askeri istihbarat sonucu elde edilen bilgiler ışığında, nokta operasyonları yaptı. Bahar, yaz ve sonbahar aylarında çeşitli operasyonlar gerçekleştirdi aralıklarla.

Kuzey Kürdistan'daki eyaletlerin merkezinde -hem coğrafi konum hem de askeri sivil mücadele açısından- bulunan Amed Eyaletine karşı daha özel bir askeri tutum geliştirdi devletin askeri yetkilileri. Amed Eyaletindeki askeri hareketliliği iyi takip eden birisi, bu yıllarda her yılın nisan ayında büyük, geniş ve kapsamlı uzun süren bahar operasyonları yapıldığını tespit edebilirdi. Devleti ve ordu yönetimi açısından bunun iki önemli nedeni ve gerekçesi vardı: Birincisi, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini veren PKK'nin Amed şehrini Kürdistan'ın başkenti olarak ilan etmesi, ikincisi ise devlet katında 23 Nisan tarihinin sembolik bir gün olarak ulusal egemenlik günüydü.

Her yıl eyalette rutin şekilde düzenlenen bu operasyonlar, iklim şartlarına göre bazen bir hafta erkene alınır bazen de birkaç gün sonraya bırakılırdı. Ama operasyonlar muhakkak yapılırdı. Ne tuhaftır ki, zaman zaman eyaletteki PKK güçleri “Belki bu yıl olmaz,” ya da “Belki bizim bölgeye değil de başka bölgeye yaparlar,” geçiştirmesiyle ve yüzeysel yaklaşımlarda bulunulmasıyla gaflete düşmekten kurtulamamışlardır. Bir akıl tutulması haliydi yaşananlar. Savaş alışkanlıklarının vurdumduymazlığıydı belki de bütün bunlar ya da yıllardır süren savaşta ölümün ve ölüm olasılığının insan duygusunda yarattığı körelme haliydi...

Asker frekanslarındaki parazit ve cızırtı seslerinin artan gürültüsü rahatsız edici düzeye varmış, adeta kulakları tırmalamaktaydı. Bir yandan tuttuğu cihazda asker konuşmalarını dinleyen Kesran, diğer taraftan Agir'ı sözlerini dikkatle dinliyordu.

“İşte heval,” diye Kesran'a bakarak konuşmasını sürdüren Agir; “bundan ötürü istisnasız her yıl baharda, 23 Nisan operas-

yonu dediğimiz büyük bahar operasyonu oluyor yani.”

“İyi de niçin daha önce bundan söz etmediniz?” diyerek Agir’a baktı Kesran. Sesini farkında olmadan yükseltmişti: “O kadar tartışma yürüttük kış boyu, şimdi mi söylenir bu Allah aşkına heval Agir?” dedi.

“Valla heval biliyorsunuz sandım!” dediğinde yüzüne akan kanın karıncalanma yaptığını hissetti Agir. Sağ el parmakları çenesiyle yanağı arasında gidip geliyordu. Biraz durakladıktan sonra devam etti: “Hani 1996 yılının Atmaca Operasyonunda şehit Cemal arkadaştan söz edip örnekler veriyordunuz bazen bize, sandım ki biliyorsunuz bunları.”

O esnada kendine özgü dik yürüyüşü ve cesaret veren uzun boyuyla Rozerin gelip tekmilini verdi:

“Heval Kesran tüm arkadaşlar hazırlandı, hareket için bekliyor,” dediğinde havaya asılı duran akşam karanlığı, mor dağları griye döndürmüştü.

“Gel, hevala Rozerin gel,” dedi Kesran diri bir ses tonuyla. “Sen buranın eski gerillası sayılırsın bize göre.” Rozerin, bu söz üzerine ayakta duran görevli arkadaşlarının arasına katıldı sessizce ve Kesran’ın konuşmasını bekledi.

“Tamam heval operasyon çok büyük ve kapsamlı. Partinin ilan ettiği final yılına karşı sürekli dillendirdiği imha konseptiyle karşılık vermek istiyor düşman. Bunun değerlendirmesini sonra yaparız artık. Şimdi önemli olan operasyona takılmadan sağlam bir yere çekilmektir. Siz heval hele şöyle bir iyice düşünün, neresi iyi ve sağlam. En azından ilk gün için düşmanın bizi göremeyeceği bir yer olsun. Neresi olabilir?” diye sözü arkadaşlarına bıraktı Kesran.

“Kortepe”yi söylediyse de Rubar, kimse sıcak bakmadı bu düşünceye. Rozerin ve Agir gerideki derin vadiye çekilmeden yanyaydılar ancak, olası bir görüntü vermek de yaşanacak bir çatışma için “çok elverişsiz” demeleri üzerine, başlarıyla isteksiz bir şe-

kilde katılmadıklarını ima ettiler Kesran ile Volkan aynı anda.

Kısa bir sessizlikten sonra, “Aslında Alimira sırtları ilk birkaç gün için iyidir,” diye ikinci bir görüş belirtti Agir. Gür ormanlık örtüsüyle uzunca bir sırttı Alimira. Civardaki köylere ulaşımı sağlamak için ortasından geçen şose araba yolu, yıllar öncesinden kalmaydı. Sol tarafında çıplak ve daha yüksek Şeytan Tepesi, ormanlık üzerine çullanmış gibi duruyordu.

Alana yapılan operasyonlarda askerlerin tuttuğu tepelerin başında gelirdi Şeytan Tepesi. Araziye bakan acemi bir savaşçı rahatlıkla görürdü bunu. Çıplak oluşundan ötürü gerillanın pek uğramadığı pis bir tepeydi. Ondan olsa gerek adına, Şeytan Tepesi denmişti. Alimira’nın sağ tarafında ise kesik kesik paralel sırtlar uzanırdı. Hepsi de gür meşe ağaçlarıyla kaplıydı. Arkası adını aldığı köyün üstüne uzanırdı Alimira’nın sırtı. Köy derin vadinin başında sayılırdı. Yer yer küçük yer yer derin vadilere açılan büyük vadi, sağlı sollu iki tarafında irili ufaklı onlarca sırttan oluşuyordu. Küçük, lokal operasyonlar için saklanmaya elverişli değildi. Bir operasyonda, olası bir çatışmada, arazi avantajı sayıca ve teknik ateş gücüyle üstün olan güçlü sayılırdı. Yalnız vadinin içine giren birliklere, vadinin üstüne inen küçük sırt ve yamaçlardan pusu atmak için arazi çok elverişliydi. Bunu acı tecrübeyle bilen ordu güçleri, büyük operasyonlar dışında yolunu vadiye düşürmezdi.

Agir’in yeni fikrini elinde tuttuğu telsizin karışık gürültüsü eşliğinde kısıp gözleriyle derince düşündü Kesran.

“Bence de orası uygundur Hevalê Kesran,” diyen Volkan, Agir’in önerisine destek verdi. “Kış karargahında bize operasyon yapıldığında manevra yaparken üst tarafından geçtik,” diye sözünü sürdürdü Volkan.

Yoğun ağaçlarla kaplıydı. Hatta oraya gidip gitmeme tartışması yapıldı ancak yoğun kardan ötürü uygun olmayacağı düşünüldükçe vazgeçildi. Oranın Alimira olduğunu o vakit duyuyordu arkadaşlarından.

“Peki” dedi Kesran; “Heval Tekoşin, Rubar, Rozerin siz ne di-yorsunuz?”

Tekoşin araziyi pek bilmediğini, ama Alimira’nın bu durumda uygun olacağını, Rozerin’in arkadaşlarına katıldığını, Rubar’ın da benzer konuştuğunu dinledikten sonra kararını açıkladı Kesran:

“Tamam o halde,” dedi, “arkadaşların da harekete hazır olduğunu demin söyledi hevala Rozerin. Manga yerlerini son kez kontrol edin, kamuflajı iyi yapın beş on dakika sonra yola çıkıyoruz.”

“Heval doktor arkadaş gelecekti, onlar ne olacak? diye anımsatmada bulundu Rubar.

“Doğru ya o da var,” dedi ve düşünmeye başladı Kesran.

Ne yapmalıydı acaba? Hafiften başını yukarı kaldırdı, gözünü kıstı “Şimdi Doktor da düşman cihazındaki bu olağanüstü hareketliliği fark etmiştir,” diye düşündü. “Artık buraya gelmek için yola çıkmamalıdır,” diye akıl yürüttü sonra. Yine de aklına en olmayacak seçenek, “Ya gelirlerse!” olasılığı takılınca huzursuz oldu. Bu kötü olasılığı düşündüğü esnada Rubar söze girdi:

“Heval bir küçük bir grup kalalım,” diyeren kalmaya hevesli olduğunu belirttikten sonra arkadaşların ne diyeceğini beklemeden, “Hani ne olur ne olmaz!” dedi.

Rubar’ın önerisi doğrultusunda her ihtimale karşın bir grubu burada bırakırsa, nasıl olur acaba diye düşünmeye başladı. Aslında Doktor’un uzun savaş tecrübesi ve uzun yıllardır eyalette kalmasından ötürü böyle bir gecede yola çıkmayacağını ve kendilerini sağlam yere atacağını biliyordu Kesran. Yine de ancak şeytanın aklına gelebilecek küçük olasılıkları da düşünmeden edemiyordu.

“Ya randevu noktasına gelip kimseyi bulamazsa ve üstüne üstlük operasyona takılırsa Doktor ve arkadaşlar?” diye içinden büyük bir kaygı bulutu geçti. Öyle bir durumda bunun hesabını veremeyeceği gibi hakkında birçok asılsız söylentinin çıkmasına neden olurdu ki, militan onuru ve yoldaşlık ruhu bunu hiç kaldıramazdı.

En sonunda “Araziyi bilen, bölükteki eski arkadaşlardan bir grup bırakmanın, her şeye rağmen daha doğru olacağına karar verdi” ve oradakilere açıkladı fikrini. Bir tek Rubar bu kararın doğru olacağını söyledi. Diğerlerinden pek ses çıkmadı. “Kim kalsın?” dediğinde, kimseye fırsat vermeden kendisini önerdi Rubar.

“Peki yanına üç arkadaş al,” dedi Kesran, ardından ekledi: “Ve yanıma gelin.”

Bölükte samimi olduğu üç arkadaşını seçen Rubar, yönetim yerine geri geldiğinde akşam karanlığı iyice çökmüştü. Kesran, kısaca konuştu grupla, nasıl hareket edeceklerine dair ve her ne olursa olsun bölüğe ulaşmaları konusunda iki nokta ismi vererek, en çok iki gün içerisinde gelmelerinin önemi üzerinde ısrarla durdu. Rubar başta olmak üzere her dördü de kafasını sallayarak “Tamam heval,” dediler. Güven vermek isteyen kararlı bir ses tonuyla.

Saat akşamın sekizini geçiyordu, bu serin Nisan ayında ve harekete hazır, çantaları sırtlarında genç savaşçılar birliği bekliyordu Hêgaderê’nin karanlık yamacında. Savaş ruhu ve moral üzerinde kısa bir konuşma yapan Kesran, “Serkeftin!” diyerek hareket komutunu verdi.

Dört saatlik bir yolu yürüyüp Almira’nın ormanlık sırtlarına varacaklardı. Öncü olarak Agir ve Tirêj önden geniş adımlarla yürüyerek mesafeyi açmışlardı. Birlik güçlü bir tempoda yürüyordu. Bloka Boğazı’na doğru vadi boyunca paralel yürüdükten sonra Boğaz’ın altından yukarı doğru kırk beş dakikalık bir dik yokuş çıkıp, Boğaz’dan tüm araziye altlarına alacaklardı. Yol güvenliğinin kontrolünü yaptıktan sonra, orada mola vermeyi düşünüyordu Kesran. Boğazdan Alimira’ya doğru giderken sağ tarafında kalan Koçwera köyüne karanlıkta da olsa bakmayı, köyün havasını koklamayı özlemişti. Koçwera ismini ilk duyduğunda hayran kalmıştı bu isme. Ona çocukluğunda izlediği kovboy filmlerindeki Kızılderili yerlilerin isimlerini anımsatan bu isim çok hoşuna gitmişti. O günden beri genellikle yalnız kaldığı vakitlerde ara sıra üst üste

“Koç-we-ra”yı heceleyerek sesli tekrarladığı olmuştı. Her ağzından çıktığında içini bir mutluluk kaplar ve gülümserdi. Hatta hayalinde devrimden sonra yaşamak istediği kıy yerine “Koçwera” ismini koymak istediğini düşünmüştü o günden sonra.

Yıllar önce askerlerce boşaltılan köyde, yıllara direnen dağınık halde birkaç ev sağlam duruyordu. İçinde badem ağaçlarının göze çarptığı bu dağ köyünde, köy çeşmesinin yıkıntıları arasından sızan su dışında suyun izine rastlamak mümkün değildi. Geçen yılın sonbaharında eyalet karargahından Şehit Remzi Bölüğü’ne gelirken yol üzerinde gördüğü Koçwera köyü sırf isminden ötürü gönül kaptırdığı mekanı olmuştı Kesran’ın. Kendisinin de tam olarak çözemediği bir tılsımın derinliklerinde ne vardı acaba? “Sadece sempati duyduğum Kızılderilileri anımsatan bir sözcük olmasa gerek,” diye düşündüğü çok olmuştı, ama çözememişti nedenini. Belki de tarihten gelen bir sözcük değeri biçmesindendi bu durum. İçi bir kez daha oraya yakın olmanın sevinciyle dolu bir şekilde yürüdü arkadaşlarıyla. Kesran’ın her adımında coşku ve ilham veren karışık duygular, savaşın gölgesinde bir belirip bir kayboluyordu patika yolda.

Bloka Boğazi’nin altına gelmeden önlerinde hafif genişlikte bir dere akıyordu. Şeytan Tepesi’ndeki karların erimesiyle birlikte sular hırçın bir şekilde akıyordu. Patikanın geçtiği yerde, derenin ortasında orta büyüklükteki taş, herkesin karşıya geçmesini kolaylaştırıyordu. Topraktan taşla zıplayıp oradan da karşı tarafa sekerek geçti her bir savaşçı. Zaten yıllardır yüzlerce kez birçok gerilla bu yoldan geçip gitmişti. Tek hamlede taşla çıkan Kesran, bacaklarını genişçe açarak zıpladı karşıya ve aniden yere düştü. Burkulan ayak bileği onu tutamadı ve yere yığıldı. Düşer düşmez bileğindeki burkulmanın acısını hissetti. Hemen eliyle uzandı ayağına ve bileğini kontrol etti. Pek fazla değildi ağrısı. Oyalanmadan ayağa kalktı ve yola devam edip yürüdü. Yanındaki arkadaşlarının “Heval istersen biraz duralım, dinlen,” önerisine “Gerek yok, Bo-

ğaz'a az kaldı, orada istirahat ederiz,” diyerek yola devam etme kararlılığını gösterdi. Yorucu bir yokuş tırmanma sonrası Bloka Boğazı'na varmışlardı. Ağır ve Tirêj etrafı çoktan kontrol etmiş, sıra dışı bir şey olmadığına emin olduktan sonra güvenlik amaçlı üç- dört yüz metre öteye gitmişlerdi bile. Telsizle durumu kısa birkaç kelimeyle rapor ettiler Kesran'a öncü grup. Yarım saat mola verdiklerinde, zaman bütün asaletiyle gecenin rengine bürünmüştü. Casio marka siyah plastik saatinin ışığını yakan Kesran, saatin on ikiye çeyrek kaldığını gördü.

“Bu durumda bir-bir buçuk saat sonra varır mıyız?” diye yanındaki Raman'a sorduğunda “Ancak,” cevabını aldı.

“Her halükarda bir buçukta ordayız ha!” diyerek yüzünü sükûnet içerisinde çevirdi sağ tarafına. Siluetini görüyordu Koçwera'nın şimdi. Havadaki taze bahar kokusundan derince bir nefes çekti içine.

Yorgun, ıslak bedenleriyle birer birer toprağa oturan gerillalar, sırtlarındaki çantaları arkalarına destek yaparak yarı uzanır vaziyete yere serildiler.

“Arkadaşlar sigara içmek istiyor heval?” Xelas'ın sesiyle daldığı Koçwera köyünün hayalindeki Kesran, oturmamıştı henüz. Kısa bir an duraksadıktan sonra,

“Tamam bir arkadaş kefiye altında çakmak çaksın, dikkatli için,” karşılığı üzerine yukardan baktı Xelas'a.

“Ê hevalê Xelas, sence yarın ceng olur mu?” dedi gülerek.

“Yok heval, burası uzak yer,” dedi Xelas, “Düşmanın ilk günden buraya varması imkansız gibi bir şey. Hiç sanmıyorum; olsa olsa en erken ikinci veya üçüncü gün rastlaşırız. O da rastlaşırsak tabi...”

Kesran gülüşünü sürdürerek, “Öyle diyorsun?” dedi.

“He, heval he...”

“Hadi o halde, yolcu yolunda gerek, söyle arkadaşlara,” diyerek kalktı Kesran.

Burkulan bileğinin ağrısını kalkar kalkmaz hissetti. Xelas'ın, "Gidiyoruz heval" komutuyla ıslak toprakta soğuyan bedenler yavaş yavaş doğruldular yerlerinden. Aynı yürüyüş düzeni ve temposuyla yola çıktılar.

Gecenin iyice ilerleyen saatinde vardılar konumlanacakları noktaya. Saatine tekrar baktı Kesran; saat ikiye geliyordu. Sabaha daha üç saat vardı. Tepeci olarak yukarda dört arkadaşını bırakmıştı Agir. Başlarında Dersimli Amed vardı. Bölükte ikinci takım birinci manga komutanı olarak görev yapıyordu Amed. Sessiz biriydi. Uzun boylu, ince, esmer yiğit bir Kürt genciydi. Alevi ahlakından olsa gerek özlü, çalışkan ve fedakar bilinirdi arkadaşları arasında. Giyim kuşamından tutun, konuşmasından oturmalarına kadar gösteriştten uzak sade ve mütevaziydi yaşamında. Bölükte arkadaşları arasında çokça sevilirdi.

Yeni gün için düşünülen güvenlik görevlendirmeleri bittikten sonra Kesran ve Volkan da uyumak için diğer savaşçılar gibi top-rağa uzanıverdiler.

Kesran, uzandığı yerden gökyüzündeki yıldızlara bakarken, "Nasıl bir güne uyanırsız sence heval Volkan?" dedi.

"Senin gibi ben de yabancısıyım eyaletin savaş tarzına ve arazi yapısına," dedi Volkan iç çekerek; "ne düşmanın hareket tarzını biliyorum ne de savaşma gücü hakkında bilgim var. Eyalette karşılaşacağımız ilk operasyon bu. Umarım çok kapsamlı olmaz, uzun sürmez ve çatışmaya girmeden atlatırız." Sonra güldü ve gülerek devam etti konuşmasına: Hem ben Dersim gerillasıyım arkadaş, oraya varmadan şehit düşmek istemiyorum. İnan bir şey olursa bana çok ağrıma gidecek. 1991 yılından beri kurduğum hayallere az kalmışken üzülürüm be hevalê Kesran." Volkan'ın son sözle-rinden duygulanmıştı.

Kesran, Volkan'ın özlemini, hayalini seziyordu. Onu iyi anlı-yordu. Kaç yıllık yoldaşydı, ülkesinin dağlarında bilmez miydi?

Sesine hüznün ve efkar katarak "Yıldızlar ne çok ne güzel par-

lıyor değil mi heval Volkan?” dedi. Uyku moduna geçmek için söylemişti bu sözleri.

Aynı fikirde olan iki arkadaş duygularıyla da taşıdıkları kaygı ve sorularla da yakın düşünceler içerisinde sabaha doğru uykuya daldılar.

Sabah ışıkları yansımadan, dört beş nöbetini tutan Tekoşin’in “Rojbaş!” sesiyle uyandı gerillalar. Takvim yaprakları 22 Nisan’ı gösteriyordu o sabah.

Dünden pek farkı olmayan sıradan bir günün ilk sabah ışıkları çevreyi aydınlatmak üzereydi. Dünün devamı bir hava sürüyordu sabah serinliğinde, zamanla ısınacağı belliydi havanın. Bulutsu, parlak mavi gökyüzünün ilk resmi belirlemek üzereydi. Sakin ve sessizdi bulundukları çevre.

Genel araziye dürbünle tarayan tepeciler sıra dışı bir görüntü almadılar. Ortalık “temiz”di. Yalnız asker cihazlarındaki kalabalık ses trafiği bir an olsun dinmedi gece boyu. Nöbet saatinde telsiz dinlemesinde “Hançer” timinin arazide olduğunu duydu Tekoşin. “Rojbaş”tan sonra durumu bildirdi Kesran’a.

Bingöl ve civarında görev yapan özel birliğin ismiydi “Hançer Timi.” Tümü zorlu eğitimlerden geçmiş özel timlerden oluşuyordu. Gerillaya karşı yürütülen savaşta hiçbir yasaya, hukuka tabi değillerdi. Tek görevleri vardı: Öldürmek. Gerillayı imha etmek için yapamayacakları çılgınlık yoktu. Savaşta en çok insanlık suçu işleyen bu tür özel örgütlenmeler, ordu güçleri ve gerillalar arasında devam eden savaştaki karanlık dönemin azılı katilleriydiler. Köy yakmalar, zorla köy boşaltmalar, orman yangınları, masum insanları kaçıрма, katletme, yakaladıkları gerillalara tecavüz, onları yargısız infaz etme, kaçırdıkları insanları işkenceyle öldürme, asit kuyularına atma gibi insanlık ve hukuk adına utarılacak suç pratikleri vardı “Hançer Timi”nin. Tekoşin’in “Hançer Timi arazide,” dediği işte böyle özel bir birlikti.

Tepecilerin dikkatli olması yönünde uyarıda bulunması ardın-

dan, “Biz de telsizden takip edelim, duruma göre gerekirse yeniden konumlandırırız kendimizi,” dedi Kesran. Günün iyice aydınlanmasıyla kahvaltılarını etti mangalar. Gözle görülür bir hareketlilik olmayınca, dünden uykusuz kalan genç bedenler gevşedi tekrar. Nöbetçiler ile nöbetçi çavuş dışında tümü toprağa uzandı. Göz kapakları çabucak düştü hepsinin. Kesran’ın talimatı kesindi, takım ve manga komutanları uyanık kalacaktı. Alimira sırtlarında 1998 yılının 23 Nisan operasyonu için mevzi almıştı Şehit Remzi Bölüğü.

“Biliyor musun hevalê Kesran?” dedi Agir, “bulunduğumuz sırt Lice ile Genç’in tam sınır çizgisidir. Eliyle gösterdiği Bloka, Koçwera, Kel Tepe, Hêgesor tarafları Lice’ye ait, diğer taraf” diye işaret ettiği Norşin, Şatos ve uzak görünen Zıkte yaylaları Genç sınırında kalıyordu.

“Dolayısıyla üzerinde durduğumuz ‘Alimira’nın sağ yamacı Lice’dir’, diyorsun, ‘sol yamacı da Genç’ öyle mi? diyerek güldü Volkan. Tümü gülustüler. Birden büyük bir patlamayla birlikte pike yapan F-16 uçaklarının dalış sesleri geldi. Kel Tepe’nin zirvesine bırakılan kazan bombasının, tozu dumana kattığını gördü Alimira’daki gözler. Peş peşe yapılan sortilerle çevrede ne kadar tepe ve yükselti varsa tümünün zirvesi bombalandı uçaklar tarafından. Soğukkanlı bir şekilde oldukları yerde kıpırdamadan izlediler uçak saldırılarını. İmha amaçlı bir saldırıya pek benzemiyordu. Gerillaların asla kullanmayacakları yerleri, sırf yüksek bir tepenin başı diye tüm zirve noktalarına birer kazan bombası bırakıldığını fark eden Kesran, “Bir iç eyalette sanırım ilk kez bu kadar çok uçak kaldırıldı,” dedi seslice etrafındakilere, anlamaya çalışıyordu.

Yarım saat kadar sürdü uçak bombardımanı. Geniş arazinin tüm yükseltilerinden duman kalkıyordu.

“Nedir yani bu şimdi? Bir işaret mi, psikolojik yıldırma mı? Ne olabilir ha heval Agir, heval Rozerin, daha önce rastladınız mı böyle şeye?” diye sordu Kesran.

“Valla heval ilk kez gördük bunu,” dedi Agir, “normalde görüntümüzü aldığı zaman noktayı bombalar ya da bir temas sonrası kobralar gelirdi vurmak için.”

“Genel bir saldırı havası vardı sanki?” dedi Volkan.

“Ya da başka bir toprak parçasını ele geçirmek için başlatılan hava saldırısı görüntüsü gibiydi değil mi?” dedi Kesran, Volkan’ı tamamlamak istercesine.

22 Nisan sabahının saat dokuzunda başlayan hava saldırısı yarım saat kadar sürdü. Yoğun bir bombardımandı. Sona erdikten sonra hiçbir şey olmamışçasına süt liman oldu her taraf. Bombardımanın gürültüsünden kaçışan kanatlı hayvan ve diğer sesler azar azar işitmeye başlandı tekrar. Gün normale dönüyordu. Tepecilerle irtibata geçildi aşağıdan. Verilen tekmilde, görebildikleri kadarıyla başta Şeytan Tepesi ve Şatos Tepesi olmak üzere geniş arazideki yüksek zirvelerin vurulduğu, bunun dışında bir şey fark etmedikleri idi.

“Herhangi bir hareketlilik, görüntü var mı?” diye tekrar sordu Kesran.

“Yok heval, bir şey görünmüyor cihaz hareketliliği dışında,” diye cevap verdi Amed.

“Tamam anlaşıldı.” Kısa kesti Kesran, telsizde uzun konuşmaktan kaçındı.

Hava bombardımanı ile birlikte ağaç diplerinde mevzi alan gerillalar tekli ikiye olarak çıkmaya başladılar yerlerinden.

“Her manga komutanı mangasının başında olsun, dikkatli olun ve dağılmayın!” uyarısıyla seslendi Volkan arkadaşlarına. Birlik belli bir sessizlikten sonra manga halinde eski yerlerine döndü.

Güneş tam tepedeydi. Öğle zamanıydı ve iki saat olmuştu, onları saran kocaman sessizlik. Sessiz akan zamanla birlikte herkesin kafasında oluşup artan sorular, içlerinde anlamlandırılması zor bir huzursuzluğu körüklüyordu.

Dünden kalan uykusuzluk öğle sıcaklığının etkisiyle yavaş yavaş

bir perde şeklinde indi göz kapaklarına. Yorgun bedenleri dinlenmenin açlığıyla uykuyu çağırıyordu onları. Kendiliğinden, oturdukları ağaç gövdelerinin altında, sızmaya başladılar birer birer. O ana kadar kulağı hep cihazda, diri durmaya çalışan Kesran, daha fazla dayanamayacağını anlayınca, telsizi nöbetçi çavuş Agır'a verdi ve ardından uykuya hasret bir ses tonuyla seslendi:

“Heval iyice dinlersin, ters giden bir şey olursa seslenirsin. Akşama kadar ne olup olmayacağı belirsiz. Ben biraz kestireyim.”

“Tamam heval,” diyerek aldı cihazı Agır. Nefes alışverişlerinden Volkan'ın çoktan uyuduğunu gören Kesran uzanıverdi oracıkta.

***

22 Nisan 1998'de ordu güçleri Cumhuriyet tarihinin en büyük askeri operasyonunu başlatmıştı. 24 generalin yönettiği hareket, devlet bünyesindeki tüm askeri ve teknik olanakların seferber edildiği, son bir ölüm kalım savaşı niteliğindeydi. Operasyonun sınırları inanılmaz genişlikte bir alanı kapsıyordu. Askeri yetkililerin basına yaptığı açıklamaya göre, “Elazığ'dan Bitlis'e kadar uzanan hatta Bingöl, Diyarbakır, Erzurum, Muş il sınırlarını kapsayan operasyon yirmi dört ordu generalinin yönetiminde gerçekleşiyordu,” deniliyordu.

Onlarca uçak tarafından iki yüz elli ile beş yüzlük kazan bombalarıyla dövüldü ilk önce arazi. Alanın fiziki yapısına göre ne kadar yükselti varsa tümü vuruldu operasyonun ilk saatinde. Akabinde il ve ilçe karayollarından kırsal dağlık araziye doğru binlerce asker harekete geçirilmiş, büyük operasyon başlatılmıştı. Gidilmeyen, adım atılmayan tek bir parça dahi bırakılmayacaktı. İster gerillanın kaldığı ister hiç kalmadığı alanlar olsun, asker her tarafa ayak basacak ve kontrolden geçirecekti araziye. Sıklıkla televizyon ve radyo frekanslarında “Cumhuriyet tarihinin en büyük operas-

yonu başladı!” açıklamaları duyuldu 22 Nisan günü. Amaç kökten imhaydı. En azından gerillayı Amed dağlarından söküp atmaktı. Askeri alanda militanlara karşı sağladığı başarıyı daha sonra yeni saldırılarla başka alanlarda sürdürme konseptiyle Murat Operasyonu’nun startını vermişti devlet.

1923’ten bu yana ilk kez bu kadar kapsamlı hareketin niteliği; çok sayıda kullanılan uçak ve helikopter gücünün yanında, o güne kadar hiçbir askeri harekatta kullanılmadığı kadar askeri personelin kullanılması ve yirmi dört generalin böylesi devasa gücü komuta etmesiydi. PKK’nin silahlı mücadeleye başladığı 1984 yılından bu yana PKK militanlarına karşı silahlı savaşım veren ordu güçleri artık kesin bir zafere ihtiyaç duyuyordu.

Murat Operasyonu ile muratlarına erebilecekler miydi?

Yorgun bedenlerin Nisan güneşinin tatlı sıcaklığı altında uyuduğu Almira sırtları sessiz ve sakindi. Lice-Genç karayoluna uzak mesafede her şey olağan seyrindeydi. Anormal bir durum görünmüyordu etrafta. Önceki günden devam eden telsiz gürültüsü dışında uzayan sessizlik, sabah bombardımanı ile bozulmuştu, ama sonrasında aynı ölüm sessizliği tekrar sürüyordu. Durdukları yerde ne olacağını dikkatlice bekleyen gerillalar, daha fazla dayanamadılar bu sessizliğe ve gevşeyen bedenlerini toprakla buluşturdular bir kez daha. Derin bir uykuydu uyudukları. Ölüme yakın uyku nedense en tatlı ve derin uykudur.

“Güm! Güm! Güm!” diye patladı toprak. Kıyıma uğrayan et parçaları büyüklüğünde ıslak toprak yağıyordu havadan uyuyan bedenlerin üstüne. Güçlü bir refleksle kaçıştı savaşçılar. Uzun süre savaş ortamında kalanların edindiği tecrübe, savunma içgüdüsünü güçlü ve gelişkin kılmıştı dağda. Yılların savaş tecrübesi ve sahip olduğu savunma içgüdüsüyle uyurken yanı başlarına bıraktıkları silahlarını kapıp yukarı doğru hızlıca kaçıştı ağaçlar arasındaki gerillalar. Kobra helikopterleri ansızın bombalamıştı noktayı. Havadan atılan ilk roketler bölüğün yirmi metre altına düşmüştü.

Yerden kalkar kalkmaz sağ taraftaki Kel Tepe'nin üstünde hareket eden karartıları fark eden Kesran, “Çabuk! Çabuk! Daha hızlı, kimse kalmasın!” diye bağıarak arkadaşlarını yukarıya yönlendirdi.

İlk atılan roketlerden sonra dönüş manevrası almak için daire çizen iki kobra tipi saldırı helikopterini şimdi çok daha net görüyordu Kesran. Cebinden telsizi alarak hızlıca otomatige aldı. Böylece karadan pilotlara koordinat verenlerin muharebesini yakalar ve roket saldırısına karşı daha yerinde kararlarla doğru yöne kaçısağılardı.

“Atak 1! Atak 1! Konuşan Atmaca duyuyor musun?” Kırklı yaşlarda tok sesli yetkili bir asker sesiydi.

“Atmaca! Atak 1 duyuyorum,” cevabını verdi pilot aynı frekanstan. Cihazını muharebenin yapıldığı frekansa kilitlerken seri bir şekilde terk ettikleri yerin havadan tarandığını gören Kesran arkadaşlarına seslendi:

“Haydi heval, haydi!” dedi, “Zû, nesekinin!”(*) bağırtısıyla arkadaşlarını yönlendirmeye devam etti.

“Tam isabet, hedef tam isabet vuruldu, yukarı kaçıyorlar. Aynı doğrultu da yirmi metre daha ileriye!” diyerek yönlendirdi Atmaca Atak 1'i. Manevra dairesini mümkün mertebe dar tutmaya çalışan helikopterden cevap geldi:

“Anlaşıldı, tamam; alındı, devam ediyoruz,” sesi Kesran'ın kulağında yankılandığında, koşar adımlarla arkadaşlarını ani bir dönüşle yamacın sol tarafına indirdi, aşağıya doğru. Bu esnada arkada zorlukla yürüyen Hêlin'i fark etti birden. Yanında Lêdan vardı. Omzunda iki silahla birlikte Hêlin'in arkasından geliyordu. Hêlin'in ağırlaştığı anlarda elinden tutarak daha hızlı yürümesi için çabalıyor, güç vermeye çalışıyordu. Dijwar mangasının başında, Agir ve Volkan ile birlikte Tekoşin ile kadın manga komutanı Sozdar da gücünün başında arkadaşlarını ani beliren hava saldırısından korumak için var güçleriyle çalışıyorlardı. Bir saate yakın süren (*) Çabuk, çabuk durmayın!

hava saldırısında fırlatılan roketlerin peşinden seri bir tarama sesi duyuldu. Her bombalamada ağaç köklerinin dibine uzanarak mevzi alıyordu gerilla bölüğü. Alanın yüksek meşe ve palamut ağaçlarıyla kaplı olmasının yanında, ağaçların bu yıl Nisan başında erken yaprak açması gerillaların avantajıydı. Neredeyse bu bir saatlik hava saldırısında atılan roketler hareket halindeki savaşçıların on yirmi metre gerisine düştü hep. Ani kobra saldırısı altında, hem havacılar hem de karacılar savaşçıların bu kadar seri ve hızlı mobilize olacaklarını düşünmüyor olacaklar ki, hep on yirmi metre gerisini vuruyorlardı.

Hava saldırısı başlar başlamaz bulundukları yerden önce yukarıya doğru kaçışan bölük, Kesran'ın ani kararıyla birden sırtın sol yamacından sapıp Lice tarafından Kel Tepe'ye geçen askerlerin görüş menziline çıkarak kendilerini korumaya aldı. Devam eden hava saldırısında pilotları şaşırtmak için bu kez sırtın sol yamacından geldikleri yöne doğru aşağıdan paralel bir çizgide koşarak manevra yapmaya devam ettiler. Tam bir ters U harfi çizdiler. Bir saat sonra bombardıman kesildi; kısa süre sonra havadaki sesler de uzaklaştı.

Zaman akışama doğru ağır akıyordu. Hava saldırısının sona ermesinden emin olmak için ölüm sessizliğiyle etrafı dinledi herkes yattığı ağaç kökünün altından.

Beş-on dakika geçtikten sonra fısıltıyla yanındaki arkadaşına, “Söyle, tek tek sessizce gelsin arkadaşlar!” diye seslendi Kesran. Birer ikişer çıktı gerillalar orman içinden. Hemen kontrol yapılmasını istedi Kesran, eksik var mı diye. Her takım ve manga komutanı gücünü kontrol etti, arkadaşlarını gözden geçirdi. Eksik kimse yoktu.

“İyi” dedi Kesran, içinden şükredercesine.

Tam bu esnada yamacın dereyle kesiştiği yerin karşısındaki toprak köy yolundan gürültülü sesler gelmeye başladı. Hemen o yöne doğru dürbün atıldı. Boş köyde çok sayıda asker vardı. Asker kü-

meleri akşama doğru olmasına rağmen gruplar halinde Genç tarafından gelmeye devam ediyorlardı. Askerlerin bu akşam köyde konumlanacağını düşünen Kesran ve arkadaşları, çok geçmeden yanıldıklarını gördüler. Köyde kalanların mevzi kazdıklarını görmekle birlikte, toprak yoldan ileriye doğru yürümeye devam eden tek sıra halindeki kalabalık asker kolunu da görüyordu şimdi, elindeki dürbünden.

Alacakaranlıkta vadiye doğru Alimira sırtının bittiği yerde küçük bir düzlükte kurulan Alimira köyünün karşı tepesinde birçok askerin mevzi kazdığını, taş dizdiğini gördüler.

“Ne zaman, nasıl geldi bu kadar asker?” diye düşünmeden edemedi Kesran ile etrafa dürbün atan Volkan ve Agır. Her taraf asker kaynıyordu. “Hava saldırısıyla birlikte anlaşılan sırtı genel bir çembere almak için aynı anda harekete geçmişler,” dedi Kesran yanındakilere. Düşünceliydi. Hiçbir operasyonda bu kadar kalabalık asker görmemişti daha önce. İçinden olası bir çatışma da “Öldür, öldür bitmez!” geçti. “En sonunda mermin biter, ama bu asker bitmez!” karamsarlığıyla kalakaldı yerinde.

Lice ve Genç’ten yola çıkan askerler, operasyonun ilk gününde arazinin en stratejik yerlerini tutmuştu akşam saatlerinde. Alimira sırtlarında belli belirsiz bir hareket görüntüsü alan Kel Tepe’deki askerler, netlik kazanmayan bu bilgiyi operasyon merkezine iletikten kısa süre sonra kobra helikopterleri havalandı. Gerillaların olabileceği yerler, verilen bilgilerle birlikte öğleden sonra ikinci vakti bir saat boyunca yoğun ateş ve bombardıman altına alındı. Bugüne kadar süren operasyonlarda akşam karanlığı havaya düşmeden askerler genelde arazideki merkez noktalarına çekilirdi. Elinde tuttuğu dürbünle etrafı tararken, bu kez öyle olmadığını şaşkınlıkla fark etti Kesran. Hala yol yürüyen, mevzi kazan askerler vardı arazide. En kötüsü ise şu an ki durumda bulundukları Alimira’nın çevresi tümünden tutulmuştu. Asker kuşatmasıyla çevriliydi etrafları şimdi.

Akşam karanlığı indi inecekti. Ne yapmalıydı acaba? İlkın daha uygun bir yere geçmeliydiler, sonra orda ne yapacaklarına dair tartışır, kararlarını alırlardı. İki- üç yüz metre ötede gür ve sık ağaçlarla örtülü küçük hafif çukurumsu düzlük önlerinde uzanıyordu. Sessiz adımlarla yürüdü gerilla birliği oraya doğru. Takımlar halinde birbirine yakın üç ayrı yere çöktüler. Karanlık basmıştı. Karanlık ve sessizlik dağın hükmüyle boydan boyaya kaplamıştı ortalığı.

Kesran, Volkan, Tekoşın, Agır, Dijwar, Amed, Rozerin, Xelas ve Sozdar büyükçe bir ağacın altında toplandılar. Durumu, koşulları kısaca özetledi Kesran:

“Ne yapalım, nasıl hareket edelim, iyice düşünün?” diyerek arkadaşlarının düşüncesine başvurdu.

“Çıkıp gidelim,” eğilimi ön plandaydı. “Nerden, nasıl?” sorularına cevap veren olmadı. Orada durakladı bu görüşü öne sürerler. Bloka yolu ve boğazından geçiş ölümdü, ağır kayıplar verilirdi. Hem yol boyu uzanan araziye tutmuştu asker hem de Boğaza kalabalık asker birlikleri yerleştiğini görmüştü tepeciler sonradan. Şatos taraflarındaki arazi askerlerce boydan boyaya mayınlanmıştı. Vadiye inmek, sonraki günler için çemberin kucağına gitmek olurdu. Geriye tek yol kalıyordu; Alimira köyüne inip oradan kuşatmayı yarmak! Ya gizlice asker mevzileri arasından sızarak geçeceklerdi ki, sayıca kalabalık gerilla grubu için pek akıl kârı değildi ya da çatışarak çemberi vurup çıkacaklardı...

Bu iki seçenek üzerine yapılan tartışmalar, ortaya çıkan riskler nedeniyle neticesiz kaldı. Gitmek yerine kalmak fikrine yakın düşünceler gittikçe dillenmeye başladı. Gitmek üzerine kurulu seçeneklerin olumsuzlanması ardından, kalmak yönündeki düşünceler ağır bastı. Arazide saklanmayı esas alan bir savunma stratejisi üzerine görüş birliğine varıldı en sonunda. İtiraz eden olmadı.

“Erzağımız yok, onu biliyorum da, yiyecek ekmek falan var mı çantalarda?” diye sordu Dijwar’a Kesran.

“Dünden kalan biraz ekmek var, kahvaltı dışında pek yiyemediğimiz için kalmış, ama su hiç kimsede yok!” dedi Dijwar.

“Üç kişi bidonları alsın, sessizce dereye insin. Hatta başında sen ol heval Dijwar. Arkadaşlar gün boyu su içmedi. Acil ihtiyaç duyuyoruz. Yarın için de kalmadı hem.”

Kesran’ın uyarılarına karşılık, “Tamam heval,” dedi Dijwar.

“Heval Agir,” dedi ve Agir’a taraf baktı. “Su geldiğinde arkadaşlara biraz yiyecek dağıtın. Karınlarını doyursunlar. Ekmek dışında bir şey yoksa her mangaya biraz şeker verirsiniz, şerbet yapsınlar kendilerine. Yarına da biraz ekmek bıraksanız iyi olurdu. Üzerinde dur heval,” dedi.

“Tamam heval ayarlarım,” diyerek uzaklaştı oradan Agir.

Kalanlarla biraz daha tartışılar, yarın ne yapacakları üzerine. Varılan görüş şu oldu: Bu gür ve gövdesi kalın ağaçlar içerisinde, dar aralıklarla düz hat şeklinde üçerli dörderli mevzi kazılacaktı. Gizlilik esas alınacak ve askerlerle çatışmadan sonuna kadar kaçınılacaktı. Şayet akşama kadar varlıklarını fark ettirmezlerse, arazi-deki askerin dikkati azalacak ve akşam karanlığıyla birlikte Alimira köyünün üzerinden Zıktê taraflarına doğru iki grup halinde manevra yapabilecekti bölük.

Agir elindeki azıcık kuru ekmekle döndü, Kesran ve arkadaşlarının olduğu yere. Yarım saat geçmeden suya gidenler de soursuz şekilde döndüler. Her savaşçı kuru ekmekle birlikte bir bardak şerbetle karnını az da olsa doyurdu. Dijwar ve Agir yarıntki durum hakkında ayrıntılarıyla bilgilendirildi. Çünkü Kesran’ın bu koşullar içinde en çok güvendiği iki yoldaşıydı ikisi de. Biraz ekmek ve tatlı suyla karnı doyan gerillalar, takım ve manga komutanlarının öncülüğünde mevzi kazmaya koyuldular vakit kaybetmeksizin. Her manga iki mevzi kazacak şekilde iş bölümü yapıldı, yerleri belirlendi. Toprak yumuşacıktı, taşlık yer hiç yoktu.

Mevsimin bahar olmasından ötürü her manganın kama ve küreği vardı. Bu aletler işlerini epey kolaylaştırdı.

Saklanacakları arazinin genel yapısını tanımak hem de mevzi çalışmasını denetlemek için Kesran ile Tekoşin dar alan içinde ileri geri gidip geliyordu. İkisi de bir ara biraz soluklanmak için toprağı kazan arkadaşlarının on metre ötesinde ayakta dinlenerek sohbet ettiler.

“Yarın nasıl olur sence?” dedi Kesran Tekoşin’e.

Sağ ayağıyla yeri eşeleyip başını hiç kaldırmadan, “Bilmiyorum, hiç bilmiyorum,” dedi Tekoşin. Yerdeydi bakışları bir süre. Sonra Kesran’ın yüzüne dikildi bakışları. Serin havadan mı ne, sanki üşüyordu Kesran. Tekoşin onu fark etmişti. Hani o an orda kimse olmasaydı, yoldaşlığın olanca sıcaklığıyla sarıp sarmalardı onu. O bir dakikadan az süren sessizliğim ardından içinden geçeni usulca Kesran’la paylaştı:

“Etrafta kimse olmasaydı seni öpecektim!” dedi Tekoşin. Ardından devam etti: “Savaş beni duygusallaştırıyor...”

Tekoşin’den duyduğu iki kısa cümle karşısında ne yapacağını, ne diyeceğinin bilemedi Kesran. Utangaçlığından mı mutluluktan mı sevinçten mi savaşın omuzlarına yüklediği sorumluluk bilincinden mi bilinmez, ama Kesran’ın bir kadın gerillanın içten, duygulu sözleri karşısında tepkisiz ve sessiz kaldığına tanık oldu yıldızlar o gece. Sessizce, aşk dolu duyguyla yüzüne baktı Tekoşin’in. Kısa, çok kısa bir andı yaşadıkları. O savaş gecesinde, o nazlı bahar akşamında...

“Hevalê Kesran, mevzi kazma işi bittil!” sesiyle Volkan yanlarında bitiverdi. “Artık kazılan toprağı siper önünde set yapıp yerdeki yapraklarla kamufle ettik mi tamamdır, biter!” diyerek sözlerini tamamladı.

Bir anlık duraksamadan sonra, “O zaman mevzilenmeyi şimdiden yapar, öyle dinlenmeye çekiliriz,” dedi Kesran.

Son kez her üçü kazılan mevzileri kontrol etti. Mevzi içindeki

ve dışındaki arkadaşlarıyla kısa cümlelerle sohbet edip şakalar yaparak, moral ve cesaret aşılamayı ihmal etmediler. Sessiz bir tonda yapılan sıcak konuşmalar, sahici gülüşler savaşçıların içini ısıttı bir anda. Denetimleri bitirdikten sonra mevziler üzerinde görevlendirme yaptılar.

“Yukardaki ilk iki mevzi de Agir ve Dijwar heval kalsın. Ortadaki iki mevzide Tekoşin, Sozdar ve Rozerin heval, kadın arkadaşlarla mevzilenirler. Aşağıdaki son iki mevzide de Amed ve Xelas arkadaş kalır. Heval Volkan sen yukarıda kalırsın, ben de ortadaki mevzilerden birinde koordine ederim,” dedi Kesran.

“Arkadaşlar yoruldunuz, yorgunsunuz. Dinlenin yarın için. Gün ışımadan herkes mevzisinin içine girer ve uyanık bekler artık. Kesinlikle mevzide kimse uyumayacak. Arkadaşlar birbirlerine duyarlı olsunlar, ses için azami dikkat göstermeliyiz; olur da asker yakınımıza gelirse, grup komutanı ateş etmeye ne kadar kimse ateş etmesin. İsterse üç-dört metre mesafe kalsın aranızda. Bu çok önemli, her arkadaş soğukkanlı ve dikkatli davranacak. Mümkün mertebe çatışmadan kaçınacağız. Gizliliği, saklanmayı esas alıyoruz yarın için, ama eğer bizi fark ederlerse sonuna kadar çatışacağız ve ölümcül darbe vurmak için saldıracacağız. Etkili vuracağız ki bir daha rahat rahat üstümüze gelmesinler. Bu orman içinde nereden çıktığımızı, nerden vurduğumuzu düşman bilmesin ki, içindeki korku artsın. Düşmanı durduracak olan ölüm korkusudur. Onun için önceden yerimizi deşifre edip açıktan çatışmayacağız. Evet, çatışsak dahi inisiyatif hep bizde olmalı, arkadaşlar kendi başına bireysel hareket etmekten sonuna kadar kaçınmalı. Tekrar ediyorum şayet çatışacaksak cesurca çatışarak savaşacağız ve seri hareket edeceğiz. Bu ormanlık alanda kimse uzaktan ateş etmemeli. Uzaktan ateş açarak yerimizi göstermiş oluruz. Düşmanın silah ve ateş üstünlüğü karşılıklı çatışma da bizi zorlar, sabretmeliyiz. Çok yakınımıza gelmelidir. İçimize aldıktan sonra yakından etkili vuruş yapabiliriz. Böylece içimizdeki askeri siper etmiş olu-

ruz bize karşı kullanılacak olan tekniğe... Tamam mı heval? Sabırlı ve soğukkanlı olacağız!”

Israrla altını çize çize vurgu yaptığı hususları, önemle belirtiyordu Kesran. Konuştukları yarın onlar için kurtuluş yoluymuş gibi ciddi ve tane tane konuşmasını sürdürdü sakın bir ses tonuyla.

“Talimatlara uyarsak, bu ormanlık alanda düşmana ciddi kayıplar verdiririz. Var mı bir şey söylemek isteyen heval?” diyerek arkadaşlarına baktı.

Kesran’ın konuşmasını pür dikkat dinleyen savaşçılar, iyi anladıkları bu manifesto niteliğindeki konuşmanın üstüne bir şeyler ekleme ihtiyacı duymadı. Kimseden ses çıkmayınca, “Serkeftin” diledi arkadaşlarına gecenin en karanlık vaktinde.

Mevzi düzenlemesine göre savaşçılar grup komutanlarıyla sessizce yerlerine geçtiğinde, saat gece ikiyi bulmak üzereydi. Terden sırlıslam olmuş vücutlar geceyi günışığına devretmek için sabırsızlıkla bekliyorlardı. Kimine göre hızlı geçiyordu zaman, kimine göre ağır akıyordu gece. Yarın nasıl bir güne uyanacaktı bu cesur çocuklar? Tarih nasıl bir gün yazacaktı acaba? Birçok hayati soruyla, bilinmeyen cevaplarla doluydu gece. Karanlıkta huzursuzluk yayan saatin akrep ve yelkovanı ağır ağır ilerlemeye devam ediyordu. Her iki tarafın mevzilenmiş savaş güçlerinin ruhları tedirginlikle geçiriyordu zamanı.

Birbirine düşman iki üniformanın içinde uyuyan çocukların kaderi aynıydı bu gece. Kafalardaki sorular, içteki huzursuzluk, tedirgin ruhlar hepsi insan olmanın gerçekliğinde yatıyordu o gece. Ölüm, kalles bir sevgili gibi herkesin boynuna girdi gecenin karanlığıyla birlikte. Hangi çocuğun içine gizlendiğini yarın için kimse bilemezdi. Bildikleri tek şey yarının ölüm kalım günü olacağıydı.

23 Nisan sabahı gün ışımadan sessiz fısıltılarla uyandırıldılar, ateşin ve güneşin çocukları. Islak toprak üzerine uzanan bedenler, gece boyu toprak kazmanın yorgunluğuyla üşüyen vücutlar, birer

yaş tahtaya dönmüşlerdi. Xelas'ın ısrarlı dürtüklemeleri olmasaydı gün boyu güneşin sarı sıcağı altında “bana mısın” demeden uyuyabilirlerdi. Gözlerini zorlukla açan savaşçılar, uyanan bilinçleriyle beraber yavaş yavaş doğruldular uzandıkları topraktan. Gecedten toparladıkları çantalarıyla indiler mevziye grup halinde. Her mevzinin komutanı, arkadaşlarının ardından son kez kontrol etti etrafı. Yerde kalan bir iki parça öteberiyi mevzideki arkadaşlarına verdikten sonra kamuflaj için son düzenlemeleri yaparak mevzideki yerlerini aldılar korkusuzca. Gün aydınlanmıştı.

Askerlerin dün akşam kaldıkları boş köy başta gelmek üzere, Genç hattındaki araziye yerleşmiş askerlerden sesler yükselmeye başladı gün ışımasıyla.

Kesran elindeki cihazla askerlerin muhabere frekansları arasında gidip geliyordu. Telsizde henüz ciddi bir hareketlilik yoktu. Gerilla, mevzisinde yaşamın olağanüstü akışı içerisinde sabırla duruyordu bu kez. Komşu mevzideki savaşçılar göz ve mimik işaretiyle cesaret ve kararlılık içerisinde moral veriyordu birbirine.

“Bakalım bu meret 23 Nisan nasıl olacak bu yıl?” diye bir anlık düşüncede buldu kendisini Kesran.

Mevzisinde Silav ve Serdar vardı. Botan yöresinden olan Silav ise, koçerdi. Endamlı, boylu poslu, yiğit bir Kürt kıızıydı. Eline silahın yakıştığı nadir kadın savaşçılardan. Uzun yıllar Botan ve Zagros eyaletlerinde savaşmanın verdiği tecrübeyle yaman bir savaşçı kişilik kazanmıştı. Savaşta güvenilir. Bir de taş üstünde pışirdiği ekmeği herkes çok beğenirdi. Hamarat bir yaradılışı vardı. Serdar ise uzun yıllar manga komutanlığı yapan, mütevazı ve sessiz yapısıyla tüm bölükçe sevilen biriydi. Düşmana bile ağzından tek kötü söz çıktığını kimse duymamıştı. Kimseyi incitmek istemezdi. Savaş esnasında cesur bir kişiydi, Mardinliydi. Yalnız kış kamp sürecinin ortasında birden ağır psikolojik sorunlar belirdi kendisinde. Ne yapıp ettilerse de çözemediler sorunu. Gittikçe dengesiz hareketleri artmaya başladı. Güvenlik açısından her an

bir tehlikeye dönüşebildi. Mart başında onu karargaha gönderdikleri halde, iki günlük yol yürüyüşünden sonra karargaha varır varmaz aynı saat içerisinde geldiği yolu gerisin geri yürüyerek birliğe dönmüştü tekrar. Bölüğe ve mangalara problem teşkil etmesin diye yanlarında tutmaya karar verdi Kesran ile Volkan. O günden sonra onu bir an bile yanından ayırmadı Kesran. Ve işte şimdi yine aynı mevzide siper arkadaşlığı yapıyor Serdar ile Kesran.

Aşağıdan yükselen asker gürültüsüne agresif tepkiler vermeye hazır davranışlar içinde “Hevalê Kesran, gidip öldüreyim onları, izin ver yaparım!” diye ataklarda bulundu Serdar. Zar zor zapt etti Kesran onu. Her iki kolundan tutup gözlerinin içine bakarak alçak bir ses tonuyla uyarıda bulundu:

“Bak zamanından önce mevziden çıkar ses veya görüntü verirsen buradaki tüm arkadaşların şehit düşer. Ben, Silav, Tirej, Axin, Agir ve diğer arkadaşlarının şehit düşmesini ister misin?” Uyarıda bulunmak için bilerek duygusal konuştu Kesran.

“Yok siz şehit düşmeyin,” dedi Serdar, “Ben onları vurur, öldürürüm!” diye eliyle işaret ediyordu, hala aynı heyecanla.

“Tamam, birlikte askeri vururuz, daha çok öldürürüz işte,” dedi Kesran Serdar’ı sakinleştirmek için. Silav durumu bildiği için bir an olsun dönüp Serdar’a bakmadı. Dikkati dağılsın istemiyordu. Gelen sese taraf hazır tetikte bekler vaziyetini korudu.

“Etkili vurmamız için bekleyelim, yakınımıza gelsinler, öyle vuralım tamam mı? Bir de sözümü dinle ve hep beni takip et,” dedi, konuşmasına biraz sert bir ton katarak zorlukla ikna etti Serdar’ı.

***

Güneş keyifli ve yavaşça yükseliyordu. Sabah serinliği hafiften dağılmış, yeni yeni ısınmaya başlayan bir hava dalgası yerleşiyordu Alimira’ya.

Gerek cihazdaki muharebeden gerekse aşağıdan yükselen seslerden askerin harekete geçtiği anlaşıyordu. Gittikçe artan sesler üzerine orta mevzide duran Kesran, iki yakasındaki arkadaşlarını uyardı, yaptığı el işaretleriyle: “Dikkatli ve hazır olun” işaretiydi yaptığı.

Mevzideki gerillalar, silahlarını güneş ışığından koruyacak şekilde, ellerinde bekliyorlardı. Aşağıdaki sesler gittikçe yakınlaşıyor ve artan bir netlikte duyuluyordu. Arka tarafta kalan Kel Tepe mevkiinde daha önce boşalttıkları yere 82’lik havan topu ve 57’lik roketler ara ara atılıyordu. Asker telsizinde adına “ön temizlik” denilen top atışları yarım saat kadar sürdü. Kesran, elindeki cihazla askerler arasındaki telsiz görüşmelerinde düşmanın hareketini çözmeye çalışıyordu. Öte yandan aşağıdan gelen asker kolu gerilla mevzilerinin dibine kadar sokulmuştu. Normal seslerden onların altlarında, çaprazda olduklarını mevzideki tüm gerillalar net duyuyordu. Kol komutanları -ki bir bölükten oluşuyordu bu askeri birlik- aşağıdaki köyde bulunan komuta merkeziyle görüşüyordu telsiz cihazıyla:

“Merkez iki. Merkez iki. Buraya kadar temiz, tamam,” dediğini adamın çıplak sesinden duydu Kesran. Elinde tuttuğu cihazın sesini kısıtı bu esnada.

- Eren1, alındı tamam.” Merkez iki konuşuyordu şimdi. Cihazı iyice kulağına dayadı. “Aynı istikamette devam, tamam,” diyerek ormandaki askeri birliğin sırta doğru arama tarama faaliyetlerine devam etmesini istediğini, kol komutanı gibi gerilla birliği komutanı Kesran’da duydu.

“Çatışmamız kaçınılmaz, mümkün mertebe geciktirmeliyiz ve çok yakından etkili vurmaliyiz ilk ateşte” düşüncesi içerisinde şogukkanlılığını kaybetmeden bekledi Kesran. Çok geçmeden on-on iki metre ötelerinde, sol yan taraftaki hafif meyilli düz alana çıkan askerlerin oturmaya başladığını gördü Kesran. Oturarak dinlenen askerleri mevzide pür dikkat bekleyen tüm gerillalar, görü-

yorlardı şimdi. Serdar mevziden fırlayacakmış gibi hamle hazırlığındayken tuttu kolundan Kesran. Kulağına bir şeyler fısıldadı, sakinleştirdi Serdar'ı.

Yerde kümelenmiş askerlerden yirmi-yirmi beş tanesini görüyordu şimdi. Gelen seslerden bir o kadarının oturanların aşağısında olduğunu düşündü mevzideki gerillalar. Argo bir dil kullanan askerlerin ağzında her türlü küfür havada uçuşuyordu. Dağa, yağmura, çamura, kadere, hayata isyan eden ağzı bozuk kısa cümlelerin yanı sıra, “Oğlum, bir şey olmadan da dönseydik lan!”, “Ne işimiz var lan bizim, Allah’ın siktir ettiği bu dağlarda!”, “Ben köyümü özledim!” tarzında cümleleri aynı duygusuzluk içinde dinliyorlardı gerillalar. Ölümü omzuna yüklenmiş gerillalar, bu ağır yükün altında kalmaktan olacak ki duyduklarına ne tebessüm ne bir öfke belirtisi gösterdiler. Adeta içlerindeki duyguları bir an için dondurmuşlardı. Askerlerin çok yakın olmasından ötürü yeleğinin sol üst cebindeki telsizin “volume” düğmesini yavaşça kapattı Kesran. Gözleri asker birliğine kilitli, elleri M-16 sınıfın tetiğinde en küçük bir dikkatsizliğin ya da zamanından önce yapacağı bir hareketin kader belirleyici olacağının bilinciyle, bir yandan askerleri süzüyor öte yandan duygu ve vücudu üzerine hakimiyetini sağlıyordu.

Yarı uzanmış, dağınık haldeki askerleri, arkadan gelen “kalk ilerle!” komutu hareketlendirdi. Gerilla mevzisinin sol yan tarafından bir yay çizerek yukarıya doğru seğirtti. Altı yedi dakika yürüdükten sonra sırtın zirvesine çıkmadan alt tarafında durdu askerler. Gerilla mevzilerinin tam yukarısında duruyorlardı şimdi. Yamacın köye bakan yüzünü genel bir arama taramadan geçir-diklerini düşünen kol komutanının komutuyla kendilerini aşağıya bıraktılar bu kez. İki yüz üç yüz metre inmişlerdi ki, birden “dur” komutuyla durdu asker kolu. Ön tarafa gelen askeri birlik komutanı, mevzideki gerillanın varlığından habersiz, bir kez daha köydeki komuta merkeziyle irtibata geçti.

“Merkez iki, Eren bir, Merkez iki...”

“Eren bir, Merkez iki, dinliyorum?”

Heyecan ve sabırsızlık içerisinde mevsizinde bekleyen gerillalar ölüm sessizliğindeydi. Kol komutanı konuştu;

“Komutanım her tarafa baktık temiz, bir şey yok” sesini çıplak işiten Kesran ve arkadaşları derin bir nefes aldı. Beklentileri askerlerin ya Alimira sırtını takip ederek yukarıdaki araba yoluna çıkması yönündeydi ya da geldikleri güzergahtan aşağıya, köydeki karargah merkezine inmeleriydi. Her iki seçenekte de gerillalarla karşılaşma olmayacaktı. Bu düşünceleri aklından geçirirken, askerlerin biraz uzattığını gören Kesran sağ eliyle yeleğinin sol üst cebindeki cihazın ses düğmesini hafif açtı ve kulağına götürdü cihazı. Birden aşağıdaki komutanın sesi duyuldu:

“Evladım, altınızda tam altınızda gür koyu yeşil ağaçlar var, küme halinde; orayı görüyor musunuz?”

“Evet, gördük komutanım.”

“İşte oradan, tam o taraftan kontrol ederek bize doğru gelin, tamam.”

“Anlaşıldı, tamam!” dedi ormanın içindeki kol komutanı. Dört beş dakika sonra çatışmanın başlaması demekti bu.

Saat on bir sularıydı. Günlerden 23 Nisan. Mevziden mevziye iletmek üzere arkadaşlarına “Acele etmeyin, çok yakından vura-cağız!” diye fısıltı halinde talimatını aktardı Kesran. Planlarında ve düşüncelerinde en son seçenek olarak vardı çatışma. Askerler, dağınık ve biraz da rahatlamış gevşek halleriyle aşağıya doğru adımladılar ormanı. Onlar için nasılsa etrafta kimse yoktu, ortalık “temiz”di. Yukarıdan inen askerlere doğru ilk mevzide Dijwar ve Volkan ile birlikte iki gerilla daha duruyordu. Bunlardan biri ismi güneş ışını anlamına gelen Bismilli Tîrêj’di. Ağır ve iki arkadaşı ise artlarındaki mevzideydiler. Kendi hallerinde ve hayallerinde inen askerler attıkları her adımda ölüm anına bir adım daha yaklaşıyorlardı. Çok yakınına gelmişlerdi gerillanın. Ama hala ateş eden

olmamıştı. Ağaçlar ile askerler arasındaki mesafe üç-dört metre olduğunda bastı tetiğine keleşin Dijwar ile Tırêj.

Volkan M-16'sıyla seri taradı askerleri. Sonra Agir ve diğer gerillalar nişan alarak arka taraftaki askerleri vurdu. Birden patlayan silah sesleri arasında feryat figan eden askerler cin çarpmışa dönmüştü Alimira'nın koyu yeşil ormanında. Ne olduğunu anlamadan yere düştü askerler kanlı elbiseleriyle. İlk öndekiler vurulmuştu, ardından ortadakilerin kanlı bedeni düştü ağaç diplerine. Arkadaki askerler savunma içgüdüleriyle yere kapaklandı hemen. İki dakika içerisinde zaman yitirmeksizin fırladı mevzisinden Dijwar ile Tırêj. Cansız yerde yatan askerlerin üzerine gittiler. Hızlıca yanı başlarında cansız yatan askerlerin silahlarını, çanta ve parkalarını alıp döndüler mevziye tekrar. Bu esnada askeri birlikten tek bir karşılık dahi verilmedi. Volkan ve Agir mevzilerinde seri olmasa da nişan alarak tek tek ateşliyorlardı silahlarını. Dört adet G3 silahını, dört çanta ve üç parka almıştı Dijwar ile Tırêj düşman askerleri üzerinden. Moral ve sevinç içinde müthiş bir zafer duygusuyla dalgalandı gerilla mevzileri.

Gerek çatışmada olsun gerek eylemde olsun, savaşta gerilla için başarının somut ispatıydı, düşman üzerinden silah ve malzeme kaldırmak. Bunu başarmanın duygusu, yüksek morale birlikte güçlü motivasyon sağlardı.

Kesran, zafer sevincine kapılmadan, tedbiri elden bırakmak istemedi. Dijwar ve öndeki ilk iki mevziyi kutlarken, tüm arkadaşlarına dikkatli savaşmalarını, denetimlerindeki ölü ve yaralıları kendilerine siper etmelerini söyledi. Önce, “askerlerin ölü ve yaralıları yaklaşmasına izin vermeyin!” talimatını verdi hemen. Sonra, “Onlar güvencemiz olacak” diye ekledi.

İlk şiddetli kurşun yağmurundan sonra ortalık biraz durulsa da asker ölüleri ve feryat eden yerdeki hareketsiz yatan yaralı askerlerin acılı inleyişi, silahların yeniden her an ateşlenebileceğine dair güçlü bir işaretti. Silahların patlamasından bir saat sonra saat on

ikiye doğru kobra helikopterlerinin sesi duyuldu havada. Kesran, telsizini otomatige attığı esnada, yerdeki asker ölüleri ve denetimlerindeki yaralı askerlerle aralarında mesafe olmamasına güvendi. Yukarı bakıp pilota seslenircesine “Pek etkili vuramayacaksınız bu kez!” dedi, “olsa olsa korkutmak ve kaçtırmak amaçlı sağa sola etrafımıza vururlar,” diye düşündü mevzideki gerilla komutanı.

Aşağı köydeki komuta merkezi çatışma yerinin koordinatlarını bildirdi pilota. İki kobra helikopteri üstlerinde birkaç tur attıktan sonra ateşlediler roketlerini. Vurduktan sonra, çatışma içerisindeki kol komutanı telsiz cihazıyla manevra seyrindeki helikopter pilotuna seslendi:

“Ne yapıyorsun sen! Şehidi mi vuruyorsun, yaralı askeri mi vuruyorsun!” Üst üste iki defa hızlı bir şekilde söyledi sinir ve öfkeyle. Ağlamaktıydı.

Gerillaları imha etmek için bunları duymazdan gelen pilot ikinci kez roketle vurdu çatışma bölgesini. Aynı kol komutanı yüksek perdeden tekrar bağırdı.

“Şehidi mi vuruyorsun! Yaralı mı vuruyorsun! Ne yapıyorsunuz siz?” Hiddetle çıkıyordu sesi. “İstemiyorum, vurmanızı istemiyorum! Aşağıdan takviye ekip gelsin. Yaralılarımı kurtarmalıyım!” diye yardım çağrısında bulundu komuta merkezine hitaben yaptığı konuşmada. Birkaç sefer yaralı askerlere doğru yerde sürünerek gitmek istedilerse de mevzideki gerillalar ateşledikleri silahlarıyla buna izin vermediler.

Kısa bir zaman sonra telsiz cihazından “Hançer 1, Hançer 2, Hançer 3, Hançer 4” diye bir komut yankılandı. Özel birlikleri araziye sürüyorlardı. Çatışma bölgesine doğru harekete geçen Hançer timlerine karşılık mevzilerinde çakılıp kalarak gücünü korumaya alamayacağını iyi biliyordu Kesran. Hızlı düşünmek zorundaydı. Daha sonra isteseler de çıkamazlar, yer değiştiremezlerdi mevzilerinden. Çünkü etrafları sarılı olacaktı. Yerde yatan

ölüler ve yaralıların en fazla bir iki saat daha siper olacağını düşündü Kesran. Zaman kaybetmeden ön mevzilere doğru seslendi:

“Agir siz ateşi sürdürün, Dijwar mevziyi boşaltsın, buraya yanıma gelsinler! Heval Volkan senin mevzine geçsin, yanında kalsın,” dedi.

Dijwar ile yanındakiler askerlerden kaldırdıkları silah ve malzemelerin yarısını Agir’a vermişti önceden. Hızlıca çıkarak, korunaklı şekilde ulaştı Kesran’a.

“Heval Dijwar, Tirêj” diye ikisinin yüzüne bakarak konuştu: “Bak heval bu uzayan burnun altından...” kolu ile gösterdiği sağ tarafta öne uzayan küçük sırtı göstererek, “yukarıya çıkıp güvenliğinizi alın!” talimatını verdi. “Burayı hemen terk ediyoruz. Mevzi mevzi gönderiyorum arkadaşları. Hançerler aşağıda harekete geçti. Henüz uzaklar bize. Her gelen mevzi grubu bir üstünüze çıkacak şekilde yönlendirirsiniz, tamam mı?” Talimatları dikkatle dinleyen Dijwar, başıyla onayladı.

Birer ikişer dakika arayla tüm mevzileri boşalttı Kesran. En son o ve yanında bulunan Silav ile Serdar birlikte terk etti çatışma yerini.

Yer değişikliği esnasında Agir ve beraberindeki üç arkadaşı, orman içine sızan hançer timlerinden bir grup askerle karşılaştı. Aralarında birkaç metre mesafe vardı. İki grup da hızlıca silahlarına davrandı, karşılıklı birbirlerine ateş ettiler rasgele. Askerlerden iki kişi daha sıkılan mermilerle yere düşerken, açılan ateş sonucunda takım komutanı Agir sol elinden vuruldu. Elindeki ikinci silah birkaç saat önce düşman askerleri üzerinden kaldırdıkları G3’tü, elinden vurulduğunda bu silah düştü. Almaya fırsat bulamadı çünkü karşısındaki askerler ormanın içine rasgele ateş ediyorlardı. Askerler üzerinden kaldırılan bir silah iki saat sonra tekrar askerlerin eline geçmişti.

Yukarıya çıkan Kesran nefes nefeseydi. Agir ve arkadaşların çatışmasından ötürü düşündüğü yerden daha da yukarıya doğru

çekti birliğini. Genç hattındaki düşman askerlere olabilecek en uzak mesafede C harfi şeklinde ikişerli-üçerli gruplar halinde ağaç köklerine mevzilendirdi arkadaşlarını. Bir uca Volkan'ı yerleştirdi, Agir'ın yaralanmasından dolayı. Öbür uca Dijwar'ı bıraktı. Üstle-rinden geçen araba yolundaki askerlerin varlığına tedbir amaçlı Amed ve Tekin'i yukarı tarafı işaret ederek yönlendirmek istedi:

“Heval uygun yerde yukarıya mevzilenin, biz aşağıdan gelen hançer timlerini karşılarız. Bize yukarıdan gelebilecek ateşe karşı-lık verirsiniz, şaşırtmış oluruz onları,” uyarısıyla onları gönderdi. Sonra araziye geniş bir şekilde gözleriyle taradı, altındaki arkadaş-larına kısa cümlelerle seslendi: “Uzaktan ateş etmeyin sakın, bıra-kın yanımıza gelsinler... üç dört metreden vurun heval, sabahki gibi...” motive amaçlı söylediği sözlerle cesaret aşılamıştı herkese. Kesran'ın talimatlarına tüm savaşçılar harfi harfine uyuyordu.

Ormanlık alana ikişerli üçerli dağılan gerilla gruplarının yerini tespit etmek zordu ve ne zaman, nereden çıkacakları pek belli de-ğildi. Askerler uzaktan yerlerini deşifre etmek için rasgele ateş açı-yordu. Onlar da bulundukları yerde kalakalmışlardı bu bilinmezlik içinde. Askerler lav silahı ve çeşitli ebatta roket fırlattılar içeriye doğru, ama karşılık veren olmadı. Ölüm sessizliğine yatan gerilla-ların bu karşılıksız hali, suskunluğu ürkütücüydü ormandaki as-kerler için. Ağır akan zaman içerisinde ara ara anlık temaslar olsa da, gerillaların isabetli atışları karşısında aşağı çekilen askerler, ate-şin durmasıyla tekrar yukarıya doğu hamle için hazırlanıyorlardı. Ormana serpişen gerillalar, bu kesik kesik süren çatışmalarda düş-mana epey zayıat verdimişti. Sol aşağıdan gelen ses “Sozdar heval yaralandı!” diye bildirimde bulununca, “Sağlam bir yere çekilin!” talimatıyla Sozdar'ı biraz daha geriye getirdikleri sırada, ortada ça-tışmayı koordine eden Kesran ve Tekoşin'in yanında tozu dumana katan bir patlama oldu. Yere kapaklandı ikisi de. Kalktılar, ciddi bir şey yoktu. Az ötedeki Hêlin'in panik içinde, “Heval başın!” de-mesiyle elini kafasına götürdü. Küçük parçaların isabet etmesi so-

nucu ince ince kan akıyordu yüzünden Kesran'ın. Eliyle yüzündeki kanı sildi.

“Az aktığına göre ciddi bir şey değil, hadi heval,” diyerek Hêlin'i sakinleştirdi. Arkadaşlarını koordine etmeye devam etti. Yanlarında patlayan top atışı sağ taraftaki Kel Tepe'nin aşağı yamacına inen askerlerce yapılmıştı. Neyse ki bir daha oradan herhangi bir ateş açılmadı mevzilendikleri yere.

Zaman hızlı akmıştı. Uzaktan ara sıra patlayan silahların arasında ateş ve ölüm çağırان sesler gittikçe seyredildi uzaklaşان güneşle birlikte. Gün aydınlığı, hükmünü yitirmek üzereydi. Birazdan aydınlığın kaybolacağı belliydi. Akşam karanlığı çökmeden çıktı askerler ormanın içinden. Saat altıya geliyordu. Ortalığın güvenli ve sakin olduğuna emin olduktan sonra, güvenlik tedbirlerini elden bırakmadan topladı arkadaşlarını etrafına Kesran. Gün boyu aç ve susuz savaşı bu kahraman çocukların gözünde onur ve zafer pırıltıları vardı. Derin yoldaşlık bağlarıyla sessizce sarıldı birbirine vücutlar. İçlerinden bazıları farkında olmadan gözyaşlarını tutamadılar. Ölüm çukurundan çıkmış gibi bakıyordu birbirlerine. Çatışmanın etkisinden hala kendinde olmayanlar vardı. Kurtulduklarına, tek bir şehit vermediklerine inanamayanlar vardı. Ama yorgundu hepsi de. Herkesin üstü başı toz topraktı, ama gururluydu hepsi de. Ruhları, inançlı birer savaşçı ruhuydu. Tek tek herkese sarıldı Kesran. Hasretle, sevgiyle, aşkla kucakladı arkadaşlarını.

“Heval üzerinizde ne kadar ekmek su varsa paylaşın,” diyen Tekoşin'in sesi duyuldu.

“He ya, biraz kendimize gelelim, hak ettik değil mi?” karşılığını verdi Kesran. Asker çantasından çıkan konserve ve peksimetten birer parça aldı Volkan, Lêdan, Hêlin. Tirêj, Dijwar, Axin ve diğerleri.

Agir sol elinden almıştı yarayı, tam avuç içiyle orta parmağının bitiştiği yere değmişti M-16 mermisi, ama durumu fena değildi

şimdilik. Şutik ile sarılmıştı eli. Sozdar ise karın boşluğundan vurulmuştu. Hareket edemediği için, yanındaki arkadaşları onu sağlam bir yere taşımıştı çatışma sürerken. Daha sonra aynı savaşçılar, “Sonra gelip alırsız seni,” diyerek çalılıklar arasında onu gizlediklerini söylediler Kesran’a.

“Bu akşam geri çekilip çıkacağız buradan. Bizimle hareket edemez mi, götüremez miyiz?” diye sordu Kesran. Olumsuz cevap verdiler Sozdar’ı saklayanlar. “Yürüyemez heval, çok kan kaybeder,” dediler. Zor bir karar anıydı. Yutkundu Kesran. Zorlandı. Bir süre sessiz kaldı. Ne yapacaktı şimdi? Gözleriyle arkadaşlarını taradı, bu zor anına yardım bekliyor gibiydi.

Vadiye akşam karanlığı daha erken düştü. Yukarı sırtlarda gün aydınlığı son anlarını yaşıyordu. Bölük sayımı yapıldı. Amed ve Tekin yoktu ortalıkta. İki arkadaşını yukarı gönderdi Kesran, ikisini alıp getirsinler diye. Yukarı çıkan iki gerilla on dakika sonra geri döndü. “Heval kimse yoktu, çağırdık seslendik cevap veren olmadı,” dediler.

“Nasıl olur, nereye gitmiş olabilirler ki?” diye sordu Kesran yanındakilere. Bir an sessizce durup düşündü.

Agir, “Heval, onlar gitti öbür tarafa, sanırım bilerek gelmediler. Yukarı Ezinan civarını mesken ederler artık!” dedi imalı konuşmasıyla.

Anlamak için kısa bir duraksamadan sonra “Gitmişlerse git-sinler” dedi kızgın ses tonuyla Kesran, pek bir şey anlamadan. Başka da eksik kimse yoktu. Şimdi dört kişilik Rubar’ın ekibiyle birlikte iki arkadaşları daha eksilmişti birlikten.

Kesran grup komutanlarına dönerek, “Kaybedecek zamanımız yok,” dedi ve devam etti: “İkişerli gruplar halinde mesafeli şekilde köye inip dereye vurarak karşıya geçmeye çalışırız.” Dijwar’dan yana bakarak “Heval Dijwar ilk sen gidiyorsun. Suyu geçtiğin gibi üstteki tepeye mevzilen ve ardından gelen Xelas’ı da yanına al. Siz dört kişi güvenliği sağlarsınız. Tüm arkadaşlar geç-

tikten sonra gelir yetişirsiniz bize.” Daha sonra diğer arkadaşlarına dönerek, “Pusu durumunu tam olarak bilmiyoruz. Yol boyunca olsa olsa, Kel Tepe yamaçlarından inen askerler ateş açabilir, kaldı ki akşamla birlikte onların yukarı çekilmesi de olasıdır. Haydi heval Serkeftin!” diyerek harekete geçme talimatını verdiğinde karanlık, ormanı bir örtü gibi sarmıştı.

İkişerli gruplar halinde yamaçtan dere kenarına inen patikadan süzüldü gerillalar. Anormal bir şey yapmasın diye Serdar’ı yanından bir an olsun ayırmamıştı Kesran. En son onlar kalmıştı.

Gökte ay yoktu, geceye mahşer gibi dökülmüştü küçük parlak yıldızlar. Yol boyu bir terslik yaşanmadı, rahat indiler köye. Aralıklarla dereyi aşıp yukarı çıktılar, ikişerli gruplar halinde. Pusu bölgesini geride bıraktıklarında hepsi kuş gibi hafiflemişti. Yüksek güvenle doluydu şimdi genç savaşçılar. Uzayan yolla birlikte gecenin ilerleyen saatinde acıkmanın şiddetini daha bir ağır hissetti boş mideleri. Düşman askerlerinden iyice uzaklaştıkları bir yerde dinlenmek için mola verdiler. Yorgunluğun yerini şimdi açlık almıştı. Geçmişteki sivil yaşamında yaptığı hemşirelikten gelen alışkanlıkla bazen ilaç taşırdı çantasında Tekoşin. İlk yardım için bulunduruyordu aklınca. Sırtındaki çantasını beline destek yapan savaşçıların aksine Tekoşin’in çantasını ayakları arasına alarak açtığını gören kadın arkadaşları, “Ne o hevala Tekoşin ekmek mi çıkarıyorsun?” diye takıldılar hep beraber ve gülüştüler sessizce. Çantasından çıkardığı pastildi. Boğaz ağrıları için kakao ile tatlandırılmış pastil. Grubun sonundan başlayarak her gerillaya “Bak heval bu dopingdir, özel bir şekerdir, güç kuvvet verir!” diyerek uzattı birer tane. O uzun açlık içerisinde bal gibi tatlı gelmişti küçük mucizevi şeker tanesi. Sahiden de biraz kuvvet hissettiler damarlarında. Kesran dahil tüm bölük minnet, sevgi ve içten bir gülümseme bahşetti Tekoşin’e o gece.

Zaman gecenin içine akıyordu. Kendi karanlığını büyütüyordu gece. Ama gerillalar üç-dört saat daha yürüyüp yine mola verdiler.

Artık inişe geçmişti geceni zamanı. Bulundukları yerden ötesindeki araziye bilen tanıyan pek yoktu içlerinde.

Rubar ve o grupta olan Vedat ile Mardinli Rizgar, buraları iyi biliyordu, ama onlar da yoklardı. Normalde Rubar'ın onlara yetişmesi gerekirdi bu ikinci günde. Cihazla çağrı yaptı Kesran, iletişime geçmek için uygun yerde. Cevap yoktu.

“Heval boşuna pil harcama Rubar cevap vermez ve gelip bizi de bulmaz,” dedi Agir o cesur yüz ifadesiyle.

“Öyle randevulaşmıştık, bugün bu civarda olmalıydı,” cevabına Agir şöyle karşılık verdi:

“Heval onlar ‘uzun yaşamanın sırrına’ vakıf kişilerdir. Görmedin mi? Operasyon akşamı birlikte hareket etmemek için iki de bir Doktor arkadaşın sözde geleceğini hatırlatıp durdu. Doktor’un o operasyon gecesi yola çıkmayacağını herkes çok iyi biliyordu. Onu kendine gerekçe yapıp bir görevlendirmeye bölükten uzaklaşarak, üç dört kişilik grupla operasyon içinde kendini sağlama almaktı amacı. Eyalette bunun adı da, önceki operasyonlardan kalma, kaçkın tiplerin geleneğı diye ‘uzun yaşamanın sırrı’ olmuş.”

“Lanet olsun böyle yaşama!” diye sertçe söylendi Kesran. Al-danmışlık duygusu içerisinde içinden öfke kümeleri kabardı.

“Hatta,” diyerek sürdürdü konuşmasını Agir, “bu tipler arazi-nin çeşitli yerlerine biraz erzakta gömmüşler, tek kendilerinin bildiğı yerler var. Buna da ‘bireysel gömme’ diyorlar kendi aralarında. Nasılsa küçük grup operasyona takılmaz, olsa olsa kalabalık birlikler takılır. Böylece operasyonları sağlam atlatıyorlar. Operasyon bitiminde de yüzleri kızarmadan bin bir mazeret üreterek saklandıkları yerden çıkıp birliklerine yetişiyorlar,” diye anlattı.

Öfke ve siniri bir kat daha kabardı Kesran'ın; içinden, “şimdi sırası değıl” düşüncesiyle kendine hakim olmaya çalıştı.

“Tamam, boş ver onları, şimdi biz nereye gidelim?” Biraz olsun araziye bilenlere sordu. Zira sabaha bir saatten az bir süre kalmıştı.

Pek bir görüş ve düşünce öne süren çıkmadı. Zira araziye bilen de yoktu. Kış sürecinde karargahta kalan Volkan ile Tekoşin karargah noktasına gitmeyi önerdi bu esnada. İsteksizdi bu öneri karşısında Kesran. Kış zamanı kobralarla bombalanmıştı çünkü orası. Volkan ve Tekoşin birbirinden destek alarak bu bilinmezlik ve çaresizlik içerisinde ilk akla gelen en iyi çare duygusuyla tekrarladılar düşüncelerini. Kesran ikna olmadı. O daha çok kış kamp sürecinde adını Rubar'dan sıkça duyduğu şu anki konumlarına göre sol tarafta kalan, ama uzak düşen Ziktê yaylarına çıkmayı geçiriyordu içinden. Yalnız oraları bir tek Rubar iyi biliyordu ve o da yoktu. Sonunda Tekoşin ile Volkan'a uydu isteksizce. Karargah noktasına gitmek için bulundukları yerden aşağıya bıraktılar kendilerini. Ağır adımlarla yürüyordu Kesran. İçinden birileri tutuyor gibiydi onu. Yine de yürüdü. Sabah aydınlığıyla vardılar hırçın akan Solhan suyunun kenarına. Bu suyu aşp geçmeleri gerekirdi karargah yerine gitmek için.

Murat Operasyonu'nun ilk gününde eyaletin Şehit Kendal Bölgesi'nde eyalet karargah gücü önce tank, ardından asker pususuna düşmüş ve burada takım komutanı İbrahim Sason teslim olmuştu. Bildiği her şeyi askere anlatan İbrahim'in söyledikleri üzerine kalabalık bir asker gücü karargahın çevresini geniş bir kuşatma altına almıştı.

Askerlerin karargah etrafında attığı çemberden habersiz karargah kamp yerine gitmek için yirmi dört nisan sabahı buz gibi suya vurdular, altışar yedişerli gruplar halinde çatışma yorgunu gerillalar.

Sabah kontrolü yapıldı, ne ses ne görüntü vardı etrafta. Asker ve operasyon izine rastlanacak hiçbir emare yoktu civarda. Suyun şiddetli akıntısında zorlansalar da sağlam geçtiler karşı tarafa.

Kayaların yarısına kadar gömüldüğü, bir bölümünün yüzeyde kaldığı ve Solhan çayı boyu devam eden arazi yapısı, yukarı çıkıldıkça hepten toprakla örtülüydü. Kalınacak yer bulmak için üç

gerilla çarçabuk yukarı çıktı. Paralel seyirde, suyun üzerine doğru uzanan kayalık sırtın ortalarından, dik inen küçük bir derenin etrafında, ağaçlarla kaplı büyükçe bir kayanın altı oyuktu. Yıllar önce hayvan barınağı olarak kullanıldığı belli oyukta zemin hayvan gübresiyle kaplıydı. Yapılışında köylünün el izi duruyordu hala. Gruptaki erkek gerillalar buraya yerleşti, sayıca az olan kadın gerillalar ise ağaçların arasına karıştı. Karınları aç uykunun kollarında uymak için sırt çantalarına dayadıkları kafalarıyla yarı uzanır vaziyette kümelendiler üst üste. Birden Serdar'ın olmadığını fark etti Kesran. Her tarafta onu aradılar.

“Hevalê Serdar! Hevalê Serdar!” diye bağırıp çağırdılar, ama nafile; Serdar yoktu. Daha önceki davranışlarından yola çıkarak, Serdar'ın çatışma bölgesine geri döndüğü konusunda herkes aynı şeyi düşündü.

Gerillalar Solhan çayını geçmek için hazırlandığında, Serdar sırtında Kesran'ın çantasıyla geldiği yoldan gerisin geri yol almıştı çatışma yerine gündüz vakti. Dört beş saatlik yolu hiç şaşırmadan yürümüşü. Öğle vakti çatışma bölgesine doğru bir gerillanın geldiğini gören asker, gizlenerek pusuya yatmış. Kısıvrak yakalamışlar Serdar'ı. Askerler daha önce de yaralı halde saklanmış Sozdar'ı bulmuşlardı arazi arama tarama sırasında. Yarası ağır olduğundan pek konuşturamamışlar Sozdar'ı ve onu Lice-Genç arasındaki operasyon merkezine götürmüşler helikopterle. Serdar'ın silah ve çantasını üzerinden almışlar ilkin. Üst üste nefes aldırmadan çok soru sormuşlar, korkutup ölümle tehdit etmişler, ama konuşmamış Serdar. Orada ağır işkenceden geçirilmiş, tırnakları sökülmüş, vücuduna naylon damlatılmış, yine de işe yarar bilgi alamamışlar Serdar'dan. Birkaç gün sonra onu da yarı baygın halde aynı merkeze göndermişler.

Bu sonuçtan dolayı morali kötüydü Kesran'ın. Serdar'ı bir an boş bırakmanın suçluluğu içerisindeydi. Öte yandan çantası da artık düşmanın elindeydi. İçinde iki yıl boyunca aralıklarla yüreği-

nin rengini nakşettiği akademide Rosa'nın hediyesi kara kaplı defteri vardı. Savaş, gerilla, gözyaşı, aşk ve dağ yazıları yazmıştı sayfalarına. Her sayfası bir andı, bir anıydı. Dağda karşılaştığı hevallerinin hikâyesi, suretleri, sesleri vardı kara kaplı defterin içinde. Akademi de başta parti önderiyle olmak üzere yüzlerce fotoğrafı vardı albümünde. Akademi eğitiminden sonra ülkeye geçmek için Suriye-Irak sınırında bir köyde beklerken Tekoşin'in avucuna sıkıştırdığı metalik sarı bir tespihi vardı Serdar'ın sırtında taşıdığı çantanın içinde.

Serdar'ın gidişinden sonra, savaş ortasında silahını kaybetmiş bir savaşçının duyguları içinde kendisini bir an çıplak hissetti Kesran. İki yıl boyunca özenle yazdığı yazılarına emeğine ağladı, kim-seler duymadı. Herkes uyudu, dinlendi, bir tek o uyumadı Serdar'dan sonra. Daldığı geçmiş zamanlar içindeyken bir ses "Heval Kesran uyku tutmadı mı?" sesine dönüp baktı. Yanı başında Lêdan duruyordu, o kendine has hınzır gülüşüyle.

"Na birako na, xewa brîndara û birçîya nayê."(*)

***

Güneş tam tepede öğle saatini haber verdiğinde, peş peşe uyandı uykudan gerillalar açlığın yarattığı boşlukla. Kesran eyaletin en eski gerillalarını yanına çağırırdı: "Heval, hele bir düşünün, eskiden kalma buralarda, bu civarda bir erzak deposu, gömme falan yok mu acaba?" diye sordu arkadaşlarına.

"Valla heval gece sabaha doğru içinden geçtiğimiz köyde bir ara arkadaşların erzak depoladığını duymuştum," dedi Serhatlı Zerdeşt. Sanırım yıkık evlerin içine yapıyorlardı gömmeyi, istiyorsan gidip bakalım."

"Belki bir şey bulursunuz," diyerek engin tecrübesiyle olsa gerek umutlanmıştı Kesran. "Böyle oturmaktan iyidir. Arkadaşlar

(*) Yok kardeş yok, yaralı ve aç insanları uyku tutmaz

aç ve daha ne kadar sürecek operasyon bilemiyoruz.” Zerdeşt ile birlikte bir grubun hazırlanmasını istedi Dijwar’dan. Grup hemen yola çıktı.

Saat bire geliyordu. Kaç gündür radyodan haber dinleme fırsatı bulamamıştı Kesran. Dahası radyo açma zamanı hiç olmamıştı. Sony marka dijital radyosunu yeleğinin iç cebinden çıkardı. Türkiye’nin sesi radyosunun saat bir haberlerini dinlemek üzere açtı radyoyu. Kadın spikerin sunduğu ilk haber özeti şuydu: “Murat Operasyonu tüm hızıyla sürüyor.” Detaylarına sıra geldiğinde spikerin “Diyarbakır, Elazığ, Muş, Bingöl, Erzurum ve Bitlis kırsalında başlatılan ve aralıksız devam eden Cumhuriyet’in en büyük operasyonu, Murat Operasyonu’nda teröristlerle yer yer sıcak çatışmanın yaşandığını,” söyledi. “Çatışmalarda terör örgütünün ağır kayıplar verdiği yirmi dört generalin yönetimindeki operasyonda dün Bingöl’ün Genç ilçesi kırsalında teröristlerin açtığı ilk ateşte sekiz askerin şehit düştüğü çatışmada, on beş askerimizin de yaralandığı bilgisinin alındığını,” söyleyen spikerin sesini duyduğunda Kesran ve etrafındakiler gülümsedi.

Haber bittiğinde, “Bu bizim çatışmadır değil mi hevalê Kesran?” diye gururla sordu Dijwar, Tirêj’in omzuna hafifçe vurarak, “He kardeş he, bizim çatışmadır!” dedi içten bir sesle. Böylece operasyonun Cumhuriyet tarihinin en büyük operasyonu adının da “Murat Operasyonu” olduğunu öğrendiler radyodan.

İkinciye doğru sırtında kefiyeyle kamufle edilmiş yarım torbayla göründü Zerdeşt. Diğer arkadaşın sırtında bir teneke vardı, içinde biraz yağ kalmıştı. Ötekinin ise elinde tuttuğu kefiyenin içinde bir şeyler olduğu belliydi. Yarım torba un, yarım tenekeden az yağ ve birkaç avuç bulgur bulmuştu eski bir gömmede, alıp getirdikleri erzak bu kadardı Zerdeşt’in.

Çabucak un yoğruldu naylonun üstünde, bir yandan da üç beş gerilla çarber(*) için odunları kümeledi dere kenarına. Bir metre

---

(*) Dört taşla kurulan ocak

uzunluğunda, yarım metre genişliğinde düz yassı taşlar dikdörtgen düzeninde dik dizildi kümelenen ağaçların etrafında. Çarber ekmeği için taşların ortasında önce büyükçe bir ateş yakılır. Ateşin közlenmesiyle birlikte ısınan taşarla açılmış hamur topağı vurulur ve otuz kırk saniyede nar gibi kızaran ekmekler aceleyle taştan alınır yeni hamur topağıyla değiştirilir. Her iki tarafı da iyice kızardığı için ekmeğin içi de hamur kalmaz. Çok hızlı ve tadı nefis bir ekmek pişirme tekniğidir çarber. Her gerilla çarberde ekmek pişiremez. Yeniler acemiler çoğu kez ellerini yakar közde. Onun için çarberin başına ekseri eski olanlar, tecrübeliler geçerdi.

Silav ekmekleri hızlı hızlı taştan alıyor, yerine yenisini vuruyordu. Havadaki taze ekmek kokusu açlığı daha güçlü pekiştirdi. Ekmek pişirme devam ederken diğer tarafta bir grup gerilla da çevrede bulduğu çeşitli otları suda temizleyerek yağ tenekesinin içinde kızarttıkları yağa, bulgurla beraber boca etti, sonra üstüne bir miktar su boşalttılar. Kuvvetli bir ateş ile yarım saate bol otlu bulgur pilavı hazırdı. Her manganın tabağına yemekle birlikte kişi başı bir ekmek verildi. Yemek üstünde her ne kadar birbirlerini “Heval hêdî bixwin, Pê ne êşin!”(*) diye uyardılsa da, hepsi de hızlıca yiyordu sıcak otlu bulguru elindeki ekmek parçasıyla.

Karargah noktası iki saat ötedeydi. Oraya varmak için acele etmediler. Birkaç gün daha bulundukları yerde kalıp operasyonu dürbün ve telsizden takip etme kararı aldılar. Suyun karşı tarafındaki yüksek tepelere askerin yerleştiğini aşağılara doğru operasyon yapıp tekrar yukarı çıktıkları bir gün telsizde, asker frekansında tanıdık bir sesin çağrı yaptığını duydu Kesran.

“Gelin teslim olun, bu savaş böyle sürmez, boşuna ölmeyin. Kaybetmeye mahkumsunuz!” sesiyle dağda savaşılan gerillaya çağrı yapan, bir zamanlar örgütün sözde “iki numarası” olarak kendini ilan etme sevdası peşinde koşan Şemo’ydu. “Cumhuriyet tarihinin en büyük operasyonuna Türkiye Cumhuriyeti ordusunda görev

(*) Arkadaşlar yavaş yiyin, rahatsızlanmayasınız!

yapan yirmi dört generalin savaş zekası ve akıl gücü yetmemiş olacak ki, son çare olarak umudunu Şemo gibi bir itirafçıya bağlamışlar diye içinden lanet okudu Kesran ve daha önce Şemo'yla kalmış gerillalar.

Bu yeni hareketlilik üzerine Agir, Dijwar ve Xelas'a sordu Kesran:

“Eyalette bugüne kadar en uzun operasyon kaç gün sürdü? Sizce daha ne kadar sürer bu?”

“Valla heval taş çatlasa sekiz günden fazla sürmez,” dediler. En uzununu 1996 yılındaki Atmaca'ydı, o da altı-yedi gün sürdü. Saatine baktı Kesran, tarih 28.04.1998'i gösteriyordu.

“Bugün nisanın yirmi sekizi, yedinci günü operasyonun. Birkaç gün içerisinde sona erer mi acaba?” diye hem arkadaşlarına hem kendine sorar gibi konuştu.

“Biter, bitmesi lazım,” dedi yanındakiler. O arada Volkan yine dayattı karargah noktasına gitmek için.

“Orada hazır sığınak ve kazılmış mevziler de var. Deşifre olmamız durumunda çatışabiliriz de Alimira'daki gibi,” dedi Volkan, “üstelik uzak ve تنها bir yer. Bir tek bu kışın kullandık bir iki ay, pek bilinmiyor diyerek ısrarını sürdürdü. Volkan'ın söylediklerine arada söylediği kısa ilavelerle Tekoşin de arka çıkınca “Tamam gidelim,” dedi Kesran, “burası çatışmaya ve saklanmaya pek uygun değil zaten. Akşamla birlikte yola çıkıyoruz,” talimatını verdi arkadaşlarına. Akşama bir saat kadar zamanları vardı. Yola koyulmak üzere çiseleyen yağmur altında hazırlandılar.

Yola çıkıp yürüdüler, düşman askerinden kaçmak için askerlerin kaç gündür kuşatmaya aldığı, sabırla ve sinsice etrafında gizlice beklediği karargah noktasına doğru...

Ölümden kaçarken ölüme gitmekti habersizce...

“Uzaklaşsın bizden ölüm” diyerek daha bir yanına sokulmak ölümün, bilmeden! Gölgesinden çıkayım derken kucağına düşmek ölümün, farkında olmadan! Yirmi sekiz nisanı yirmi dokuz

nisana devreden karanlığın ıslak gecesinde vardılar karargah noktasına. Varır varmaz, girdiler sığınaklara daha fazla ıslanmamak ve üşümek için. Dağınık kalmamak için yan yana yapılmış iki sığınağa doluştu birlik. Birinde erkek savaşılar, birinde kadın gerillalar kalacaktı. Durumu bir kez daha anlamak için sığınağa girdiğinde hemen telsiz cihazını otomatige bağladı Kesran. Yağmurda ıslanan pillerin içindeki enerji boşalmıştı. Artık telsiz cihazı çalışmıyordu. “Bundan böyle telsiz cihazı da yok!” diye bir küfür savurdu havaya.

Dijwar Nöbet listesini hazırladı. Sığınaklarda ıslak vücutlarının düşük ısıyla birbirine iyice sokularak uyudular sabaha kadar. Yarının bilinmezliğine zaman aldılar uykularında, ıslak, terli vücutlarıyla.

Ne zaman başlayacağı, ne zaman duracağı belli olmayan nisan yağmurları dün gecedен beri şiddetini artırarak devam ediyordu. Sığınak içerisinde yan yana dizili şekilde birbirine sokularak, başları yanı başındaki yoldaşının omzunda bir uyuyup bir uyandılar gece boyu. Sabah nöbetçileri sıra dışı bir durum tespit etmemişlerdi. Yine de “kimse sığınağdan çıkmasın!” talimatını ilettiler Kesran kadın arkadaşlarına. Bir tek nöbetçi vardı dışarıda, gövdesi kalın bir palamut ağacının altında, üzerinde kamuflajlı yağmurlukla etrafa dürbün atıyordu. Yağan yağmurdan ötürü pek kimsenin içinden dışarı çıkma isteği gelmiyordu zaten.

Sabah sekiz dokuz nöbetini tutan Serhatlı Zerdeşt tedirgin bir sesle heyecan içinde sığınak kapısında belirdi: “Heval asker!” dedi sadece. Kesran ve Volkan uyanmış sohbet ediyorlardı o esnada.

Kesran, yerinden çabucak kalkarak “Ne! Nerde!” dedi. Zerdeşt’in eliyle gösterdiği karşı yakada Kulp tarafından akan çayın üstündeki sırt ve tepeliklerde yeşil naylon çadırlar görünüyordu. Aralarında gidip gelen karartılar asker olmalıydı. Havada pus vardı çıplak gözle tam seçilemiyordu görüntüler. Dürbünle iyice baktı Kesran, bir de ne görsün! Sırt boyu kazılı mevziler içerisindeki as-

kerlerden tutun, çadırlarda konaklayan ve üzerinde koyu yeşil komando yağmurluklarıyla sağa sola yalpalayan çok sayıda asker vardı görüntüde. Belli ki sırf karargah noktası için orada mevzi lenmişlerdi. Aklına, “Hiçbir operasyonda o sırta mevzi kazıp çakılı kalmaz asker orada” düşüncesi geçti. Arkasından yeni gelen Volkan’a uzattı dürbünü sonra, keyifsiz bir edayla. Kesran’ın gördüklerini o da o anda şaşkınlıkla görüyordu. Böylesi bir durumu ne bekliyorlardı ne de bu duruma hazırlardı. Aralarında biraz tartıştıktan sonra askerlerin de onları görüp görmediklerine bir türlü emin olamadılar. Sağanak yağmur bir açılıp kapanan havanın estirdiği soğuk rüzgar, aç ve yorgun arkadaşlarının durumu, çok sıkıntılı ve zor bir güne uyandıklarını gösteriyordu.

Gerilla savaşında ve dağ yaşamında her şeyin başında güvenlik ve güvenlik önlemleri gelirdi. Kesran ve Volkan bunu uzun gerilla yaşamında çok iyi tecrübe etmişlerdi. Tekoşin’i de çağırdılar kaldıkları sığınağa ve komutan arkadaşlarına kısaca durumu anlattılar. Her şeye karşın sığınaktan çıkıp mevzilerin içerisine girmenin daha iyi olacağı kararına vardılar. Yine üçerli, dörderli gruplar halinde ara ara daldılar mevzilere. Dün geceden beri yağan yağmur, mevzilerin içinde birikmişti bir miktar. Zemin kırmızı toprak olduğu için her taraf çamurdu. Yağmur esen rüzgarla birlikte daha da üşütücü oluyordu. Uğursuz bir güne başladıkları her halinden belli olan bu koşullar, genç savaşçıları feci zorluyordu. Karşı yakadaki askerler, onları fark etmemiş olacaklar ki, açık açık hareket etmekten sakınmıyor, naylon çadırlarının önünde yaktıkları turuncu ateş bol duman çıkartıyor ve sesleri yankılanıyordu vadi boyunca. Nasıl ki kış kampında kuzey yamacındayken, güneşli güney parçasına hasretle iç geçirerek bakıyorlardıysa, şimdi de soğuk yağmur altında titreyen bedenleriyle gözleri askerlerin yaktığı turuncu ateşteydi gerillaların. Kaderleri aynıydı, pek değişmemişti. Hasret içindeydiler yine. Bir miktar daha biriktirdiler içlerinde. Varmak için o güzel güneşli günler hatırına.

Kesran, arkadaşlarını kontrol etmek ve moral vermek için yarım saat sonra mevzisinden çıktı. Erkek arkadaşlarının olduğu mevzilerde birkaç kişi dışında kalanların soğuktan titrediğine tanık oldu. Üşüyen vücutları yüzleri kıpkırmızı taş gibi sertti hepsinin. Kısa cümlelerle moral ve dayanma gücü aşlamak istedi söylediği sözlerle. Sonra kadın gerilla arkadaşlarının iki mevzisine kaz yürüyüşü yaparak ulaştı. Tekoşin ile Silav arasında duran Hêlin çok üşüyordu, ıslak saçlarıyla gülümsedi üçü de Kesran'a. Açlık yorgunluk uykusuzluk üstüne dinmek bilmeyen bahar yağmuruyla beraber rüzgarın estirdiği soğuk hava gerçekten de çok zorlayıcıydı. İkinci mevziye gitti, daha derin ve büyükçe kazılmış mevzide beş arkadaş kalıyordu. İçlerinde yaşça en küçüğü olan Axin ağlıyordu soğuktan. Rozerin sarılmıştı vücuduna, vücudu ve sevgisiyle ısıtmak istiyordu ama çare olamıyordu. Ne yapsa gözyaşına hakim olamıyordu Axin. Kaskatı olmuş üşüyen bedeni titriyordu. Kesran'ın yanında ağlamak istemiyordu, ama dayanamıyordu vücudu soğuğa ve gözyaşlarına hakim olamıyordu. Tir tir titriyordu tüm bedeni. Bu tablo karşısında derinden etkilendi Kesran. Ne yapıp edip başka bir yol, başka bir çare bulmalıydı; böyle gitmezdi. Daha öğlen olmamıştı, nasıl akşama kadar dayanılacaktı bu yağmurlu havaya.

“Tamam heval birazdan gideriz buradan! Biraz daha dişinizi sıkın!” diyerek mevzinin içindeki Axin'in omzuna vurdu sevgiyle birkaç kez. Hızlıca Volkan'ın olduğu mevziye geldi, hemen çıkıp birlikte ağaçların arasından eğile eğile arazinin yapısına baktılar ve sağ yan taraflarından aşağıya inen küçük bir derenin içinden aşağı inebileceklerine karar verdiler. Karşıdaki askerlere görüntü verme olasılığı yok değildi tabi, vardı... Yine de ağaçlıklı yerleri işaret ederek uygun aralıkla aşağıya gönderdi arkadaşlarını. Ön sırada Volkan vardı, Kesran yukarıdan gönderiyordu, “Volkan'ın gittiği yerden inin!” diye uyarak, Volkan'ın izinden gitmelerini söyledi her gruba. Yarım saat sonra dün gece geldikleri patikaya indiler.

Hareket hali üşüyen vücutların içini ısıttı biraz. Aynı yürüyüş kolu şeklinde patikanın çıplak yerlerinde kendilerini yukarıya ya da aşağıya ağaçlıklı yerlere alarak yolu yürüdüler. Üç saat sonra bir hafta boyunca kaldıkları kaya oyuğu bölgesine geldiler tekrar. Hızlıca dürbünle etrafları taradılar. Hiçbir şey yoktu, sakindi her taraf. Dinlenip soluklandılar biraz.

Asker onları görmemiş miydi? Neden ateş açmadılar? Niçin oradan çıkmalarına göz yummuşlardı? Bir türlü çözemedi bunları aralarındaki durum değerlendirmesinde. Bir de şu an hırçın akan iki çay arasında kaldıklarını dehşetle fark etmişti Kesran. Solhan Çayı ile Kulp tarafından gelen akıntısı sert suyun arasında sıkışıp kalmışlardı. Arazinin yapısı ve içinde mahsur kaldıkları iki suyun varlığı Kesran'ın moralini iyice bozmuştu. Günden güne yüksek dağlardaki karların erimesiyle birlikte suların akıntısı, şiddetini artırmıştı. Kayalar çarpan suyun sesinden dahi anlaşılıyordu bu.

Nöbetçinin “Heval aşağıdan iki kişi geliyor” sesiyle ayağa kalktı birkaç gerilla. İki gerillaydı gelen, Sıddık ve Barzan'dı bunlar. İkisi de yıllardır eyalet lojistikçisiydi. Eyalet arazisini adım adım bilen iki eski gerilla! Bunların bir mucize gibi ortaya çıkmasına tüm bölük sevinmişti. Arkadaşlarının sevincini hemen fark etti Kesran. Geldiler, tokalaştılar, sarıldılar birbirlerine. Kesran ve Volkan ilk kez görüyordu yoldaşlarını, daha önce ikisinin de ismini duymuştu. Sıddık eyalet arazisini avucunun içi gibi bilen eski bir gerillaydı. Köyleri bu vadideydi, küçüklüğü burada geçmişti. Gerillanın varlığından ötürü doksanlı yılların başında köyleri zorla boşaltıldığında Amed'e göç etmişti ailesi. Yaşadığı travma sonucu bir türlü alışamadı şehir yaşamına ve gerillaya katılıp birkaç yıl sonra dağlarına döndü tekrar. Bölükteki diğer gerillalar Sıddık'ı ve özelliklerini iyi biliyordu. Sıddık'ı görür görmez herkeste adeta “Kurtulduk!” sevincinin havası başladı. Kısa sürede Kesran'a da sirayet etti bu olumlu hava. İçinde oldukları durumu, düşmanın tuttuğu arazileri özce anlattı arkadaşları Sıddık'a. “Ne yapalım?”

diye sordu Kesran, onun fikrini öğrenmek istedi.

“Valla heval en iyisi burada saklanmak,” dedi Sıddık. Şu ana kadar eyalette yapılan hiçbir operasyonda askerlerin buraya indikleri olmadı. Sapadır zaten. Bir de kimsenin burada olacağına pek ihtimal vermiyorlar. Alt tarafta suya doğru bir kaya altı daha var, fark edilmiyor uzaktan. Bir grup da orada kalabilir. Gizli kalsak bir şey olmaz,” dedi rahat şekilde, kendine güveni tamdı.

Kesran’a pek makul gelmedi bu düşünce. O daha çok buradan çıkıp başka bir yerde uygun bir arazide gizlenmekten yanaydı.

Sıddık önerisini pekiştirmek için, “Buradan başka yere gidemeyiz! Her iki suyun karşı yakasında asker var. Sırtları tutmuşlar. Arkamız ise bir süre sonra çıplak arazidir, Solhan yaylaları başlıyor orada,” dedi ve bir süre susup tepkilerini bekledi. Ses çıkmayınca, “Burada saklanırsak atlatabiliriz operasyonu,” dedi tekrar. Tüm gerillalar arazi konusunda Sıddık’ın engin deneyim ve bilgisine güveniyordu. Onlarda bu yönde niyet ve davranışlarını beyan edince, bir kez daha istemeden de olsa “Peki” dedi Kesran. Kadın gerillalar yan taraftaki taşın altına girdiler, derince kazılmıştı arkaya doğru. Kuru ve sıcaktı, yerleştiler oraya. Otuz nisan günü her şey normal geçti. Günler geçtikçe operasyon bugün yarın sona erer beklentisi güçlendi Kesran ve arkadaşlarında. Hem zaten operasyonun on birinci günüydü. Normalde en uzun operasyon bir hafta sürmüştü eyalette daha önce. “On bir gün etti, yetmez mi?” düşüncesine kapıldılar. Sıddık gibi eski bir gerillanın varlığı iyice rehavete ve gevşekliliğe kapılmalarına yol açtı.

Oysaki ölümcül bir hataydı yaptıkları. “Savaş, ateşle oynama sanatıdır!” sözünü çokça işlemişlerdi parti eğitiminde. Doğru hareket etmez ve ipi elinde tutmazsan, önce kendini yakarsın sonra. Komutanın inisiyatifi ve hakimiyeti yitirdiği sahada kayıplar, acı kayıplar başlar.

Sıddık bir yol rehberi, arazi öncüsü olabilirdi, ama hareket tarzını belirleyecek yetkinlikten ve savaş tecrübesinden yoksundu.

Kararı bir başkasına bırakmanın rehaveti ölümcül bir hataydı. Gafletti yaşananlar. Hem sonra nasıl oluyor da sekiz dokuz gün gibi uzun bir süre aynı yerde kalınabiliyordu. Kesran kış eğitim kampındaki arkadaşlarına, araziye çakılıp kalmanın ölüme davetiye çıkardığını çokça söylemişti. Bu iki temel hata bundan sonra ne tür sonuçlara yol açacaktı? Bugüne kadar başarıyla götürdüğü operasyonu, ölüm olmadan, kayıpsız atlatabilirler miydi acaba?

Mayıs - Geliyê Koviya

Cumhuriyet tarihinin bu en büyük operasyonunda düşman ordusu, metre metre tüm araziye adımlıyordu. Devam eden günlerde önüne, karşısına aldığı arazinin her tarafını didik didik ettiler askerler. Gidilmedik yer, adım atılmadık tek bir karış toprak dahi bırakmak istemiyorlardı. Zaten Murat Operasyonu'nun en büyük askeri dehası yirmi dört generalin yönetmesinden çok kalabalık insan gücüyle eyalet sınırlarını içerisinde ayak basılmayan tek yer bırakmamak ve temas sağlanan gerilla gruplarını çatışma içerisinde yüksek savaş teknolojisiyle birlikte kalabalık asker sayısını çatışmaya sürerek ne pahasına olursa olsun gerillayı yok etmektir. Tipik doğu aklı ve onun savaş stratejisiydi operasyon mantığı.

İki mayıs sabahına aynı sessizlik ve halsizlikle uyandı herkes. Kaç gün aç kaldıklarını artık kendileri de bilmiyordu. En son burada yemişlerdi çarber ekmeğiyle bol otlu bulgur pilavını afiyetle. Su içmeye giderken yol üstündeki taze ağaç yapraklarını bazen de tırşo(*) ve benzeri yeşil otları çiğneyerek açlığını bastırıyordu çoğu gerilla. Sabahın erken saatinde üstlerindeki sırta çıkan tepeciler iki koldan akan suyun karşı arazisinde asker hareketlerini izliyordu dürbünle. Pilleri olmadığı için ciddi bir durumda arkadaşlarına haber vermek için aşağıya göndereceklerdi. Yakınlarında herhangi bir asker hareketliliği görünmüyordu şimdilik. Yalnız uzaktan Kel Tepe taraflarından durmak bilmeyen bir helikopter trafiği var gibiydi. Kobra mı Skorsky mi olduğunu pek çıkaramadı tepeciler duydukları sestten.

Aynı günün ikinci yarısı bambaşka bir zamandan kalmaydı

(*) Kuzu Kulağı

sanki. İkinci sonrası ani uçar birlik indirmelerle gerillaların kaldığı yerin karşı tepesine, suyun karşı tarafındaki noktalara asker indirildi peş peşe. Taş oyuğuna iyice büzüldü savaşçılar. Kesran, birkaç arkadaşıyla birlikte çıplak gözle ile ne olduğunu, ne olacağını anlamak için sıkıştıkları kaya dibinden başlarını hafifçe ileri uzatarak izlediler. Karşı yakadaki çok sayıda asker tepelere yerleşir yerleşmez etrafa rasgele ateş açtılar. Mermiler çok yakınına değdi gerillaların, sağlarından sollarından geçti. Askerlerin klasik taktığı gibi geldi Kesran'a. Yoğun ateş gücüyle gerillayı saklandığı yerden çıkartmaktı amaçları. Buna savaş literatüründe "Tavşanı kaldırmak" diyorlardı. Kesran arkadaşlarına, "Kimse kıpırdamasın yerinden!" dedi. Panik başlamıştı gerillada. Volkan çıkıp mevzi almaktan ve çatışmaktan yanaydı. "Olmaz!" dedi Kesran, "buradan çıkarsak en az on-on beş kayıp veririz. Burada hiç olmazsa hiç kayıp vermeme şansımız var. Yerimizi bildikleri yok, bizi harekete geçirmek istiyorlar. Biliyorum risktir, ama çıkmayacağız, karanlığa kadar..."

Aynı şeyleri söylemesi için kadın arkadaşlarına gönderdi Lêdan'ı. Taşların arkasından sürüne sürüne ulaştı kadın gerillaların kaldığı yere. Mermiler hızlarından ve yoğunluklarından bir şey kaybetmeden sekiyorlardı etraftaki taşlardan. Ölüm hareketsizliği içinde kaldılar yoğun ateş altında. Akşama kadar kadın arkadaşlarının yanında kaldı Lêdan. Helikopter indirmeleri bu süre boyunca hiç durmadı. Geniş bir araziye çok sayıda askerle tuttıkları belliydi. Silah sesleri hiç susmadı ve karanlık düşene kadar devam etti bu durum.

Akşam karanlığı her tarafı iyice sardıktan sonra çıktı gerillalar gizlendikleri yerden. Üç-dört yüz metre öteye gittikten sonra oturdular ve yeni bir değerlendirme yaptılar aralarında. "Nereye gidelim, nasıl çıkacağız bu kapandan?" gibi sorular sorulurken, tüm gözler Sıddık'ın üzerindeydi.

"Kulp suyunun öte tarafındaki yamaçlarda gizlenebiliriz," dedi

Sıddık, kendi köyü olan Riz'in çevresini kastediyordu.

Volkan, "En azından bizi o tarafta hiç görmediler. Hep burayı kullandık ya sanki kokumuzu almış gibiler! Belki şaşırtır atlatırız!" diye destekledi Volkan onu.

Seçeneksizlik içinde kötünün iyisiydi söylediği Sıddık'ın. Dört bir tarafları sarılıydı ve bulundukları yer çatışmaya uygun değildi. Sıddık'ın önerisi üzerine , pek de ne yapacaklarını bilmeden patika yoldan devam ettiler. Yarım saat yürüdükten sonra Kulp suyuna doğru indiler aşağıya. Suya vurup karşıya geçmek için uygun bir yer tespit etti Sıddık. Suya dayanıklı Dijwar ile beraber grubunun geçiş yerini belirlemek için kol kola geçtiler Kulp çayını. Akıntılıydı su hırçınca akıyordu, şiddeti fazlaydı. Geçit vermiyordu ölümden kaçan çocuklara. Gidemediler. Geri dönerek yeni bir yerden denedi ikisi, yine başaramadılar. İzin vermedi su, gerillaların karşıya geçmesine. Su gibi hızlı geçiyordu zaman bu akşam. Daha fazla zaman kaybetmemek için vazgeçtiler suya vurmaktan ve tekrar yukarı tırmandı grup, patika yola çıktı.

Ne yapmalıydı? Fikir yoktu, düşünce belirten yoktu. Araziyi en iyi bilen Sıddık bile susmuştu şimdi, düşünceliydi. Kararsızlığın içlerini ve inançlarını kemirmesine izin vermeden, en kötü kararın kararsızlıktan daha iyi olacağı hesabıyla çağırdı arkadaşlarını etrafına ve net konuştu.

"O halde bu arazide ormanı en iyi olan yere gidip gruplar halinde dağılalım," diyerek sözüne devam etti Kesran: "Şayet tespit edilirse Alimira'daki gibi akşama kadar çatışır, artık duruma göre inisiyatif geliştiririz."

"Tamam," dedi yol arkadaşları ve iyi bir yer için Sıddık'ı izlemeye koyuldu grup. Daha önce gittikleri karargah noktasına doğru biraz yürüdükten sonra ormanlık bir sırtın yamacına tırmandılar. "Burası iyi," dedi Sıddık. Etrafa baktı Kesran, saatine baktı Volkan, gökyüzüne baktı Tekoşın.

Umutsuz bir suskunluk içinde kendi kendine "Umarım bizi

fark etmezler,” dedi Kesran. Arkadaşlarını gruplar halinde çalışıklar içine yerleştirdi Agir ile Dijwar. Her biri bir grupla kaldı. Sabaha az vardı “Ne çabuk geçmişti bu gece?” diye düşündü Kesran, uzandığı yerden gökyüzüne bakarak. İstemeden de olsa gözlerine indi uyku. Halsizlerdi, uykuya hasretlerdi, açlık yorgunluk onları bitap düşürmüştü. Uyudular, ebedi uyku için son kez gözkapakları indi gözlerine belki, kim bilirdi ki o gece...

Dağa çıktıkları ilk günle birlikte, koyunlarında taşıdıkları kalleş bir sevgiliydi ölüm! Bir an olsun ayrılmadı yanı başlarından. Bir gerillanın mutlu gülüşünde, bir genç kızın şen kahkahasında o hep saklı dururdu, orada...

Asker çemberinden daha yakındı şimdi. Ana kucağına atar gibi kendilerini ıslak, yumuşak toprağa bıraktılar bedenlerini. Onun kollarında daldılar uykuya, rahat, tedirgin, huzursuz, sabırsızca. Gözlerini kapamak üzereyken sabahın olmasını istemeyenler gibi, “ne olacaksa olsun!” diyenler de aynı anda teslim oldular derin bir uykuya. Bir tek Kesran’ı tutmadı uyku bu zor gecede. Hemen hemen tüm arkadaşları uyumuştı. Yarını düşündü, kurtuluş zordu bu kez. Umutsuzluğun içini kapladığını duydu içinden, gülümsedi. Hêlin geldi aklına. Umut üzerine kurulu cümlelerini, parlak kara gözlerini, minik sıcak yüreğini, silah tutan küçük beyaz ellerini, eğitimdeki tartışmalarını, sade kişiliğini, hepsini güzel yüzüyle andı Hêlin’in. Ah şimdi kalkıp o küçük gerilla yoldaşının son kez kucaklamak vardı! Şiddetli bir arzu duydu Hêlin’e sarılmak için. Gözlerinin içine bakarak “YAJK’ın merkez üyesi olacaksın, bizim için yolundan dönmeyeceksin, daha çok sarıl e mi, o artık ikimizin hayali,” demeyi ne çok isterdi bu seher öncesi, ölüm öncesi karanlıkta. Genzi yandı Kesran’ın, bir yumruk olmuştu boğazındaki ve usulca gözyaşları indi gözlerinden, tutamadı, tutmadı... Sol tarafına baktı, Tekoşin ordaydı işte! Çalıların arasında arkadaşlarıyla uyuyordu. Onu, ay yüzlü güzelliğini, kıvrıcık saçlarını, yoldaşına karşı sevgi dolu yüreğini düşündü. Alimira’daki operasyonun ilk

gecesinde söyledikleri geldi aklına, öptü, öptü binerce kez öptü yoldaşını hayalinde. Kalkıp gitse miydi yanına, usulca “heval Tekoşin” diye uyandırıp ilk ve son kez sarılsa mıydı ona? Çok istedi, ama gitmedi, gidemedi Kesran. Bu yoğun duygularla indi gözlerine ölüm gibi ağır uyku.

***

Gerilla bölüğü doğal bir çemberde sıkışıp kalmıştı. Kuzey doğudan inen Kulp Çayı bulundukları yerin alt tarafından geçiyordu. Güneydoğuda ise Solhan Çayı sol tarafını kesiyordu bu üçgen arazinin. Arka tarafları ise Solhan yaylarının çıplak tepelerine uzanıyordu. Bu doğal kuşatmaya askerler tüm teknik ve personel imkanlarını da katarak, çemberi daha da daraltı o gece. Akşamla birlikte fark ettikleri gerilla birliğinin güzergahlarına termal kameralara yerleştirmişlerdi. Çevredeki tüm sırt ve tepelere kalabalık asker birlikleri konuşlanmıştı. Her hareketleri, her adımları termal kamerayla izlenmişti. Gerilla grubunun orman içindeki yerleşimini sabaha kadar dikkatle izlemişti askerler. Sabahın ilk ışıklarıyla uyandı çalılıklar içindeki gerillalar.

Ve sabahın ilk ışıklarıyla indiler yukarıdan askerler. Avcı kolu şeklinde doğrudan gerillaların gizlendikleri çalılıkların istikametine doğru bıraktı kollarını yukardan askerler. Sağ taraflarında bulundukları yerin paralelinde ileriye doğru Kulp Çayı’nın üstüne düşen sırtın hat boyunda askerlerin doluştuğunu gördü gerillalar, günün bu ilk saatinde. Seslerden, askerlerin yukardan üstlerine doğru geldiği anlaşılıyordu.

Çevredeki arkadaşlarını eliyle uyardı Kesran. Yakından vurduktan sonra ormanlık araziye dağılacaklardı gruplar halinde. Herkes başıyla “Tamam,” dedi. Aşırı bir güvenle kendinden emin, çok rahat iniyordu askerler. Nefeslerini tutmuştu gerillalar.

Birçok koldan tüm araziyi önlerine katmışçasına iniyordu asker.

Yakınlaştıkça yakınlaşıyorlardı. Eller tetikteydi. Patladı, patlayacaktı gerillaların elindeki keleşler...

Sabah serinliğine barut düştü, masmavi, güneşli gökyüzü yırtıldı Üç Mayıs 1998'de. Seriyeye bağlanmıştı keleşler. Boğuk sesler eşliğinde ateş fışkıırıyordu soğuk makinelerden. Ölüm, erken girdi askerlerin içine sabahın seher nazlı vaktinde. Düşen düşmüştü, kanlar içindeydi bedenleri ortalık yerde. Kalanlar sağa sola savruldu, geriye çekildi. Her taraftan ateş ediliyordu, kimin nereye mermi attığı pek bilinmiyordu. Sağ yan sırttan ateş edildi gerillalara rasgele. Hızlıca ormanın içlerine doğru yer değiştirdi Kesran ve arkadaşları. Dar bir alana hapsedildiklerinden birbirine yakın durarak ağaç köklerinde mevzi tuttular eskisi gibi. Tek kurtuluşları askeri orman içinde çekerek içlerine almak ve yakından vurmaktı akşama kadar.

Alimira tekrarlanacak mıydı? Bir savaşta aynı taktiğin ikinci kez başarı getirdiği görülmüş müydü hiç? Bir çatışmada aynı mevzi lenme ve çatışma tarzına, karşı taraf aynı hatalarla tekrar girer miydi?

Tarih tekerrür etmedi Geliyê Koviya'da. Üç Mayıs'ta tekrarlanmadı, Yirmi İki Nisan'da tarihe not düşülenler.

Ormanın içine dağılan gerilla birliğini iz sürerek takip etme yerine oldukları yerde kuşatmada kaldı askerler. Çatışmasızlık hali bir yarım saat kadar sürdü. "Aynı hataya düşmek istemiyorlar anlaşılan," diye düşündü Kesran. "Peki ne yapacaklar" sorusuyla kafası meşgulken yanlarında bir patlama oldu. Patlamayla top parçaları sağa sola sıçramadı. Baktı tertemiz mavimsi bir duman kümesi havada asılı, ateşin düştüğü yerde odunları tutuşturmuştu. Çoğu gerilla kimyasal silah sandı, panikledi. Kesran aceleyle "Kimyasal değil, yangın bombası bu!" diye bağırdı arkadaşlarına. Daha önce savaştığı Zagros Eyaletinde Ertuş Karakol Taburu'nu kuşattıkları sırada karakoldan çevreye atılan yangın bombasını ilk orada görmüştü. Önce beyaz mavimsi bir duman çıkarıyordu, ar-

dından düştüğü yeri alevler sarıyordu yangın bombasının. Rüzgarla birlikte büyüyen yangın gerillayı araziden çıkartmaya zorluyordu. Aynı bombaydı şimdi gördüğü, “Kahretsin, araziyi yakacaklar!” diye söylendi arkadaşlarına, naçar kızgın bir ruh haliyle.

Etrafa, sağına, soluna, aşağıya birkaç bomba daha düştü. Ateş gittikçe genişliyordu. Yanan ormanda duman kütesinin yoğunluğu artmıştı. Paraleldeki sırttan seri şekilde tarandı orman, ağır makineli silahlarla. Yukarıdaki askerler de peş peşe taradı gerillanın olabileceği yerleri. Yakınında, sağında, solunda sekiyordu mermiler gerillaların. Toprakla bir olmuşlular adeta. Daha fazla kalınamazdı bu çemberde. Ateş her tarafı sarmıştı. Tek çare aşağıya Kulp çayının kenarına bırakmaktı kendini. Suyun kenarındaki büyük taşları mevzi tutarak akşama kadar kendilerini koruyabilirler miydi? Zor ama başka yapacak bir şey yoktu.

Kesran, silah sesleri arasında yüksek sesle seslendi: “Heval!” dedi, eliyle işaret ettiği iki yanı hafif eğimli küçük susuz bir dereyi kastederek “bu dereден eğilerek hızlı hızlı aşağıya bırakın kendinizi. Aşağıda kayaların kovuşu altına girin. Yerinizi deşifre etmeyin, bırakın asker yakınlaşsın!” bağırmasıyla suya taraf yönlendirdi arkadaşlarını.

Birer birer, ikişer gönderdi arkadaşlarını aşağıya. Her taraftan mermi yağıyordu üstlerine. Yağmur gibi kurşun düşüyordu sağına soluna. İçlerinden her an biri, ikisi vurulabilirdi. Üzerlerine ateş açan askerlerin silahları susmak bilmiyordu. Ortada çatışma falan kalmamıştı. Yukardan ve üst yandan aşağıdaki korumasız insanlara ölüm kusan silahlarla durmaksızın ateş eden ölüm makineleri vardı.

Aşağıya doğru eğilip koşar adımlarla inmeye çalışan gerillalardan ilkin Tekoşin vuruldu sırtından. Karın boşluğundan akan kanla birlikte yere düştü. Vurulduğunda hafifçe “Ay!” diyebilirdi sadece. Yüzüstü yere kapaklanmış, bir ağacın altında yatıyordu. Ya-

rası ağırdı. Kötü yerden vurulmuştu. Tam nereden vurulduğunu bilemedi, ama sol taraftaki karın boşluğundan çıkan kurşun geniş bir yara açmıştı vücudunda. Çok kan kaybediyordu. Doğrulamak istiyordu, yapamıyordu. Zar zor çevirebildi vücudunu sonra. Ölüm kusan silahlar lanetli sesleriyle yeri göğü inletiyordu. En çok silah sesinin gürültüsünden nefret ettiğini düşündü bir an, özellikle F 16 uçaklarının o pis boğuk tarama sesinden. Mavi gökyüzüne kilitlendi gözleri mavi su perisinin, öylece bakakaldı.

Düştü Volkan, elinde M-16'sıyla incecik dere kenarına.

Vuruldu Hêlin gencecik ömrünün baharında.

Elleri ve yüreğiyle Hêlin'in saçlarına uzanan Lêdan vuruldu arkadan.

Arkadaşlarını ilkin kurtarmak isteyen yaralı Ağır'ın fedakârlığını çok gördü bu savaş. O da yanı başlarına düştü arkadaşlarının.

Bağırıyordu Kesran "Ordan değil, buradan! Çabuk çabuk! haydi heval!" bir saniye bile dinmeyen mermilerin altında bir arkadaşını daha sağlam kayalıklara ulaştırmak için inatla, bağlılıkla, cesaretle kaldı orada...

Eğilerek, ağaçtan ağaca koştu, yere yattı, bazen kurşun sıkarak indi aşağıya Dijwar. Yolun ortasında baktı arkadaşı vurulmuş, yerde yatıyor. Volkan'dı bu, tanıdı ulaştı can ciğer parçasına seslendi:

"Heval," dedi, "yaran nasıl, sırtıma alayım, az kaldı kayalıklara, ha gayret kurtulacağız!"

"Yok," dedi Volkan, "yaram ağır, doğrulamıyorum, cebimdeki cihazı al. Selam söyle Dersim'e benim yerime. Git arkadaşları kurtar."

"Silahın heval, silahını alayım," dedi Dijwar, ağır yaralı yoldaşına.

"Silahım kalsın," dedi Volkan, "son nefesime kalsın!" Eli yerdeki silahının üstündeydi.

"Haydi, haydi heval Dijwar, kahraman yoldaşım, durma git!"

Gözyaşlarıyla içi ağlayarak uzaklaşıp gitti Dijwar.

Hêlin, Lêdan'ın önündeydi. Aralarında beş-altı metre vardı ya da yoktu. Ağaçtan ağaca eğilerek koştuğu sırada sol omzundan girdi kurşun ve yere kapaklandı. Boynunun altından sağ omzuna yakın oluk oluk kan akıyordu, yerdeki pus renkli yaprakların üzerine. Hêlin'in vurulduğunu gören Lêdan hızla koşarak yetişmek için doğrulduğunda aynı mermi ateşiyle düştü toprağa. Sol kaburganın altından almıştı yarayı. Hêlin'le arasındaki mesafe “çok uzaktı” şimdi. Hızlı hızlı nefes alıyordu, farkında değildi. Sürünerek gitmeye, yanına varmaya çalıştı, yapamadı, kıpırdıyamadı Lêdan.

“Hevala Hêlin! Hevala Hêlin!” diye bağırdı çaresizce, ses çıkmadı Hêlin'den.

***

Kesran, kimsenin kalmadığından emin olduktan sonra, yoğun mermiler altında ağaçları kendine siper ederek, toz toprak içerisinde kendini aşağıya bıraktı. Daha on metre gidememişti ki, ağacın altında vurulmuş bir arkadaşını gördü solunda. Sürüne sürüne arkadaşının cansız bedeninin yanına vardı. Agir'dı bu tanıdı. “Son kez yüzünü göreyim heval” dedi ve çevirdi yüzünü kendisine. Bismilli o cesur delikanlı, ince bıyığıyla kucağındaydı işte. Ağladı, içi parçalandı Kesran'ın. Her taraftan ateş eden askerlerin gürültüsü artmıştı. Agir'ın silahını sol omzuna aldı, devam etti. Biraz daha seyrelemişti mermiler seri bir taramadan sonra, ama aşağı taraftan patlayan silah sesleri sıklıkla geliyordu. Yirmi otuz adımdan sonra çalılıklar arasında cansız bir bedene ilişti gözleri Kesran'ın. Agir'ın acısına acı katacaktı, yüreğine vurulan yoldaşı.

“Heval! Heval!” diye çağırdı. Ona yakınlaştı, yine çağırdı, ses yoktu. Aralarında birkaç metre kalmıştı ki, birilerinin ona doğru geldiğini hissetti yerdeki ciğer parçası. “Kim?” diye bakmak is-

tedi, çevirdi yüzünü yerde uzanan yaralı beden, baktı Kesran'dı, yanı başında seslenen. Lêdan'dı bu. Kalan mesafe çıplaktı biraz, sürünerek geldi yanına Kesran.

“Heval Lêdan, ne oldu, yaran ağır mı?” dedi, ağlayan sesine cesaret katma gayretiyle.

“Ağır hevalê Kesran, ağır. Sol yanımdan aldım,” dedi gülerek, “tüm yaralarım soldadır heval, bilmez misin?” Sonra tebessüm ederek sustu.

“Hareket edebilir misin, sırtıma alayım, haydi!”

“Yok hevalê Kesran, çok kan kaybettim. Hareket etmeye çalıştım olmadı,” dedi. Kesik kesik konuşuyordu artık. Nefes alıp vermede zorlanıyordu. “Yapamadım!”

“Tamam, heval tamam sakın ol!”

Gökyüzüne bakarak “Orada hevala Hêlin yatıyor,” dedi, “şehit düştü. Kurtarmak istedim, vuruldum!”

O an sanki Kesran da vuruldu Hêlin’le birlikte. “Hêlin de mi vuruldu?” dedi acıyla.

Yukarıya dönük yüzünü sağa çevirerek, “Orda, ağacın dibinde vuruldu heval,” diyen Lêdan’ın kesik kesik sözleri Lêdan’ın nefesinin sonuna geldiğini gösteriyordu.

O yöne baktı, yerde uzanan bir arkadaşının bacaklarını gördü Kesran, gövdesi ağacın arkasındaydı. “Hêlin mi o?” dedi Lêdan’a ağlayan sesiyle.

“Hêlin!” dedi Lêdan son gözyaşlarıyla. Çok kısa, sessiz bir andı, ama her ikisine de çok uzun geldi.

“Heval Kesran,” dedi Lêdan, “hani bana söz vermiştin...” Durdu bir süre, “Şiir okuyacaktın Ahmet Arif’ten...” dediğinde yaklaşan asker gürültüsüyle beraber içi parçalandı Kesran’ın bu sözleri duyduğunda. Baktı, son nefesini vermek üzereydi Lêdan, sapsarıydı yüzü, kanı çekilmişti.

Kesran, “Erê bira, erê” derken kendinde değildi.

“İçinde, o sigara, dumanın geçtiği var ya!” Durdu “Hani en

sonda deyidi ya ‘cıldırasıya’...” Sözü burada kesildi Lêdan’ın. Son sözüydü bu sevdiği Kesran’a, son bakışıydı gökyüzüne, son hasreti idi Hêlin’le arasındaki beş altı metre uzaklık, son nefesi idi yüregine...

Kavuştı sadık yarine...

Askerler dikkatli ve tedbirli adımlarla avcı kolu şeklinde girdikleri ormanda ilerliyorlardı ağır ağır. Aşağıda çatışmanın şiddetlendiği sürekli patlayan silahlardan belliydi.

Baktı, boynundan incecik boynunda girmişti kalles kurşun, yüzü yapraklara gömülü, ebedi uykusunda idi Hêlin. Bir şey diyemedi Kesran. Gücü, takati kalmamıştı artık. Mecalsizdi.

Alışmış gibiydi bu felakete, yoldaş ölümüne. Buz gibi elleriyle kaldırdı yüzünü Hêlin’in. Hêlin’i kucakladı, kucakladı ve kokladı ay perisi güzel yoldaşını. Usulca yere bıraktı sonra. Yakınlaşan askerlerin varlığına aldırmadan, döndü Lêdan’ın cansız bedenine. Kucağında taşıdı Lêdan’ı Hêlin’ine getirdi. Bıraktı yanına ve göz yaşına boğuldu, hıçkırıklar içinde...

Devam etti yoluna, aşağıya ulaşmalıydı, çatışan arkadaşlarına yardım etmeliydi. Gitti... Gitti ve sonra Volkan’ı gördü. Kıpırtısız uzanmıştı, açık bir yerde... Etrafında çok kan vardı, taranmıştı vücudu, çokça mermi almıştı. Silahı yanındaydı, almadı silahını Volkan’ın. Üzerinde bıraktı...

Volkan’ın sağında ilerde bir arkadaşının daha şehit düştüğünü, yattığını gördü.

Yüzü gökyüzünde, tertemiz ışıyla güneşe hayat veriyordu sanki Tekoşin. Oturdu yanı başına. Kıvrıcık saçlarında durdu gözleri. Yarası karın boşluğunda, çok kan vermişti toprağa. Uzun uzun baktı yüzüne, duru güzelliğine, genzi yandı, gözleri doldu, kurumuş göz pınarları ıslandı tekrar. Patlayan silahlar, asker sesleri umurunda değildi artık. Arkadaşlarının cansız bedenini görmek istemiyordu yerde, dayanamazdı, çoktu bu kadarı. Aşağıdaki arkadaşlarını Dijwar ve Silav’ı diğer can yoldaşlarına emanet etti o

an. İçinden “Serkeftin!” dedi usulca.

Ölüme hiç aldırmadan, ölüm gibi baktı hayata son kez.

Askerler, Agir’in cansız bedenini yokluyordu. “Bir leş gördüm!” dedi biri diğerine. Tüm sözler aynı mekanik, cansız sesle çarptı kulağına Kesran’ın. Tekoşin’e baktı, son kez baktığını bile- rek. “Yaşam, onurlu özgür yaşam, ölülerimizde anlam bulmalı,” dedi tok bir sesle.

Yerde ölü yatan gerillaların bedenleri çoğaldıkça kendinden geçiyordu askerler. Zafer naralarına küfürler karışıyordu durmadan. Tekoşin’in cansız bedenini açığa çekti biraz, acı duyarak. M 16’sını yanına bıraktı Tekoşin’in. Onun keleşini aldı Kesran. Palaskasındaki bombaların ucuna geçirilmiş hortumları çıkardı. Pimlerini düzeltti sonra. Saklandı Tekoşin’in vurulduğu ağacın altına ve bekledi. Ölümü bilerek ve isteyerek karşıladı. Ölümüne anlam vermek için bekledi... Che’nin sözü geldi aklına, gülümsedi. Bekledi... Grup grup toplanıyordu gerilla bedenleri yanı başında askerlerin. Üstlerini yokladılar, parça parça ettiler üstlerindeki el-biseleri.

Geldiler, Volkan’ın başına. Volkan’dan değil M 16 silahından söz ettiler. “Komutan, lan bu!” dediler. “Komutan lan bu!” sözü üzerine daha çok toplandı asker Volkan’ın başına... Gök yarılır gibi patladı birden. Küfürleri ağızlarında yarım kaldı askerlerin, patlayan keleşle. Seri bir şekilde taradı onları Kesran. Yukarıdaki- ler rasgele aşağıya ateş etti. Keleşin üzerindeki şarjörü boşalttı Kesran. Elinde tuttuğu iki bombayla fırladı yerinden “Bijî Kur-distan!” diye haykırdı dağlara, dağlardan yankılandı sözleri.

Son nefesi suya karıştı, son sözlerini güneşin tanıklığında söy- ledi. Düşerken, son kez attı yüreği ülkesi, halkı ve yoldaşları için yattığı toprakta...

Agir, Lêdan, Hêlin, Volkan, Tekoşin, Kesran, Sıddık ve Ro- zerin... O gün Geliyê Koviya’da Mayıs ayına kattı düşlerini, top- rağına emanet bıraktı yüreklerini, mavi gökyüzüne saldılar

umutlarını, hiç sönmesin hep ışıldasın diye yıldızlara ulaştırdılar ve her baharda yeşersin diye tohum bıraktılar sevdalarını.

Sonra Silav, sonra Rızgar, sonra küçük Axin ve Tirêj katıldı kervana. Önce yaralandı yedi gerilla, aşağıda su kenarında. Kayadan kayaya, taştan taşla geçerken kısa bir aralık geçitten geçmek zorunda kalmışlardı. Oradan geçen tam yedi gerilla sol omuzlarından vuruldu ilkin. Yedi arkadaşını birer birer su kenarındaki kayaların altına ve arasına sakladı Dijwar ile Zerdeşt. Başlarında Silav vardı, o da kolundan almıştı yarayı. Kalan gerillalar tekrar yukarı ormana çıkıp mevzilendi ve akşama kadar çatıştı. Akşam olunca, yaralı arkadaşlarını almak için suya indiler diğer savaşçılar... Yoklardı! Kimse yoktu bıraktıkları yerde... Karanlıkla birlikte almıştı arkadaşlarını Silav, çıkaracaktı bu yangın yerinden.

Yürüdüler yol boyu, ağır ağır yol aldılar yaylalara doğru, yaralı kanayan vücutlarıyla... Gece karanlığına atılan ışıldakların aydınlığında patladı silahlar üzerlerine, yedi yaralı pusuya düştü o gece... Kurtulan olmadı. Birbirini bırakmadı hiçbiri. Yaralıydı hepsi, hepsi de çatıştı son kez; yoldaşlığın güçlü ruhuyla...

Ruhunu ve yüreğini ardıllarına bıraktı on dört özge can 98 Mayıs'ında...

***

Hêlin, umutlu coşkusunu

Lêdan, çocuksu sevincini

Agir, ateşten cesaretini

Silav, Kürd'ün yiğitliğini emanet bıraktı yoldaşlarına...

Volkan, vakur kişiliğini

Tekoşin, içten gülüşünü

Kesran, yüreğini

Axin, sevdasını

Sıddık, bilgeliğini bıraktı ardından gelen çocuklara...

1998 yılı Nisan'ından Mayıs'ına...

Kürdistan dağlarının ardında

Yorgun, ıslak vücutlardı taşıdıkları genç savaşçıların...

Sonra gittiler birer birer...

Göçtü kahramanlar kervanı...

Güllere tohum olmaya ve yıldızlara ışıık...

Kesran, ölümü koynuna almış yaşam aşığı komutan

Tekoşin, mavi su perisi

Volkan, yanardağ kıvılcımı

Hêlin, asil ve duru güzel ay ışığı perisi

Lêdan, yaman Kürt çocuğu, esmer delikanlı

Agir, ateş parçası bir dağ çocuğu

Silav, yiğit Kürt kadını

Tirej, dünyayı umursamayan bir cengâver

Axin, Geliyê Koviya'daki mayıs çiçeği

Sıddık, dağların bilge çocuğu

Zerdeşt, Serhad'ın cesur yüreği

Dijwar, savaş ruhuyla dolu yiğit Kürt

Rozerin, ömrünü yoldaşlarının ömrüne katan fedakar Kürt gerillası

Rızgar, özgür ülke aşığı bir genç gerilla...

Kasım 2012
Bolu F Tipi Cezaevi

